6
17-b
9

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
13 C
21

Bibliotheca
ori Coll. Rom.
ociet. Jesu

5-14. 6. 9

74. 9. 33.
18-c-29

Digitized by Google

FRANCISCUS AGELLI

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

M. VALERII
MARTIALIS
OPERA

PARS ALTERA.

Digitized by Google

Digitized by Google

M. VALERII
MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBRI

AD OPTIMOS CODICES PARISIIS NVPERRIME RECENSITI ET CASTIGATI.

TOMVS POSTERIOR

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

MANNHEMII
Cura & Sumptibus Societatis literatae
MDCCLXXXII.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

M. VALERII MARTIALIS EPIGRAMMATVM

LIBER IX.

Ad Avitvm.

Note, licet non vis, ſublimi pectore vates,
  Cui referet ſerus praemia digna cinis,
Hoc tibi ſub noſtra breve carmen imagine vivat,
  Quam non obſcuris jungis, Avite, viris.
„ Ille ego ſum nulli nugarum laude ſecundus,
  „ Quem non miraris, ſed, puto, lector amas.
„ Majoris majora ſonent: mihi parva locuto
  „ Sufficit in veſtras ſaepe redire manus.

Martialis Turanio ſuo S.

Ave, mi Turani, frater cariſſime. Epigramma, quod extra ordinem paginarum eſt, ad Stertinium clariſſimum virum ſcripſimus, qui imaginem meam

ponere in bibliotheca ſua voluit. De quo ſcribendum tibi putavi, ne ignorares, Avitus iſte qui vocaretur. Vale, & para hoſpitium.

Epigramma I. de templo gentis Flaviae.

Dum Janus hyemes, Domitianus autumnos,
Auguſtus annis commodabit aeſtates:
Dum grande famuli nomen adſeret Rheni
Germanicarum magna lux Kalendarum:
Tarpeia ſummi ſaxa dum patris ſtabunt:
Dum voce ſupplex, dumque thure placabit
Matrona divae dulce Juliae numen:
Manebit altum Flaviae decus gentis,
Cum ſole, & aſtris, cumque luce Romana.
Invicta quidquid condidit manus, coelum eſt.

II. in Lupum.

Pauper amicitiae cum ſis, Lupe, non es amicae;
Et queritur de te mentula ſola nihil.
Illa ſiligineis pingueſcit adultera cunnis;
Convivam paſcit nigra farina tuum.

Incenſura nives dominae Setina liquantur;
Nos bibimus Corſi pulla venena cadi.
Empta tibi nox eſt fundis non tota paternis;
Haud ſua deſertus rura ſodalis arat.
Splendet Erythraeis pellucida moecha lapillis;
Ducitur addictus, te futuente, cliens.
Octo Syris ſuffulta datur lectica puellae;
Nudum ſandapilae pondus amicus erit.
I nunc, & miſeros Cybele praecide cinaedos:
Haec erat, haec cultris mentula digna tuis.

III. ad Domitianum.

Quantum jam ſuperis, Caeſar, coeloque dediſti,
Si repetas, & ſi creditor eſſe velis;
Grandis in aetherio licet auctio fiat Olympo,
Coganturque dei vendere quidquid habent:
Conturbabit Atlas, & non erit uncia tota,
Decidat tecum qua pater ipſe deûm.
Pro Capitolinis quid enim tibi ſolvere templis,
Quid pro Tarpeiae frondis honore poteſt?
Quid pro culminibus geminis matrona Tonantis?
Pallada praetereo; res agit illa tuas.

Quid loquar Alcidem, Phoebumque, pioſque Laconas?
Addita quid Latio Flavia templa polo?
Expectes, & ſuſtineas, Auguſte, neceſſe eſt:
Nam tibi quod ſolvat, non habet arca Jovis.

IV. in Aeſchylum.

Aureolis futui cum poſſit Galla duobus,
Et plus quam futui, ſi totidem addideris:
Aureolos a te cur accipit, Aeſchile, denos?
Non fellat tanti Galla: quid ergo? tacet.

V. in Paullam.

Nubere vis Priſco: non miror, Paulla; ſapiſti.
Ducere te non vult Priſcus; & ille ſapit.

VI. ad Domitianum.

Tibi, ſumme Rheni domitor, & parens orbis,
Pudice princeps, gratias agunt urbes:
Populos habebunt; parere jam ſcelus non eſt.
Non puer avari ſectus arte mangonis
Virilitatis damna moeret ereptae;
Nec quam ſuperbus computet ſtipem leno,

Dat proſtituto miſera mater infanti.
Qui nec cubili fuerat ante te quondam,
Pudor eſſe per te coepit & lupanari.

VII. in Afrum.

Dicere de Libycis reduci tibi gentibus, Afer,
Continuis volui quinque diebus ave.
Non vacat, aut dormit, dictum bis terque reverſo:
Jam ſatis eſt: non vis, Afer, avere; vale.

VIII. ad Domitianum.

Tanquam parva foret ſexûs injuria noſtri,
Foedandos populo proſtituiſſe mares:
Jam curae lenonis erant, ut ab ubere raptus
Sordida vagitu poſceret aera puer.
Immatura dabant infandas corpora poenas.
Non tulit Auſonius talia monſtra Pater:
Idem qui teneris nuper ſuccurrit ephebis,
Ne faceret ſteriles ſaeva libido viros.
Dilexere prius pueri, juveneſque, ſeneſque:
At nunc infantes te quoque, Caeſar, amant.

IX. ad Bithynicum.

Nil tibi legavit Fabius, Bithynice, cui tu
  Annua, ſi memini, millia ſena dabas.
Plus nulli dedit ille: queri, Bithynice, noli;
  Annua legavit millia ſena tibi.

X. in Cantharum.

Coenes, Canthare, cum foris libenter:
Clamas, & maledicis, & minaris.
Deponas animos truces, monemus:
Liber non potes & guloſus eſſe.

XI. de Earino Domitiani.

Nomen cum violis roſiſque natum,
Quo pars optima nuncupatur anni,
Hyblam quod ſapit, Atticoſque flores,
Quod nidos olet alitis ſuperbae:
Nomen nectare dulcius beato,
Quo mallet Cybeles puer vocari,
Et qui pocula temperat Tonanti:
Quod ſi Parrhaſia ſones in aula,
Reſpondent Veneres, Cupidineſque:

Nomen nobile, molle, delicatum
Verſu dicere non rudi volebam;
Sed, tu, ſyllaba contumax, repugnas.
Dicunt Eiarinon tamen poëtae;
Sed Graeci, quibus eſt nihil negatum,
Et queis ἄρες ἄρες licet ſonare.
Nobis non licet eſſe tam diſertis,
Qui Muſas colimus ſeveriores.

XII. de eodem.

Si daret autumnus mihi nomen, ὀπώρινος eſſem:
Horrida ſi brumae ſidera, χειμερινὸς.
Dictus ab aeſtivo θερινὸς tibi menſe vocarer.
Tempora cui nomen verna dedere, quis eſt?

XIII. de eodem.

Nomen habes, teneri quod tempora nuncupat anni,
Cum breve Cecropiae ver populantur apes.
Nomen Acidalia meruit quod arundine pingi,
Quod Cytherea ſua ſcribere gaudet acu.
Nomen Erythraeis quod littera facta lapillis,
Gemma quod Heliadum pollice trita notet;

Quod penna ſcribente grues ad ſidera tollant?
Quod decet in ſola Caeſaris eſſe domo.

XIV. in amicum coenipetam.

Hunc, quem menſa tibi, quem coena paravit amicum,
Eſſe putas fidae pectus amicitiae?
Aprum amat, & mullos, & ſumen, & oſtrea: non te?
Tam bene ſi coenem, noſter amicus erit.

XV. de Chloë.

Inſcripſit tumulo ſeptem celebrata virorum
Se feciſſe Chloë: quid pote ſimplicius?

XVI. de coma Earini.

Conſilium formae ſpeculum, dulceſque capillos
Pergameo poſuit dona ſacrata deo,
Ille puer tota Domino gratiſſimus aula,
Nomine qui ſignat tempora verna ſuo.
Felix, quae tali cenſetur munere tellus!
Nec Ganymedeas mallet habere comas!

XVII. de eadem, ad Aeſculapium.

Latonae venerande nepos, qui mitibus herbis
Parcarum exoras penſa, breveſque colos:
Hos tibi laudatos Domino ſua vota capillos
Ille tuus Latia miſit ab urbe puer.
Addidit & nitidum ſacratis crinibus orbem,
Quo felix facies judice tota fuit.
Tu Juvenale decus ſerva, ne pulchrior ille
In longa fuerit, quam breviore coma.

XVIII. ad Caeſarem Domitianum.

Eſt mihi, ſitque precor, longum te praeſide, Caeſar,
Rus minimum: parvi ſunt & in urbe Lares.
Sed de valle brevi, quas det ſitientibus hortis,
Curva laboratas antlia tollit aquas.
Sicca domus queritur, nullo ſe rore foveri,
Cum mihi vicino Martia fonte ſonet.
Quam dederis noſtris, Auguſte, Penatibus undam,
Caſtalis haec nobis, aut Jovis imber erit.

XIX. in Sabellum.

Laudas balnea verſibus trecentis
Coenantis bene Pontici, Sabelle.
Vis coenare, Sabelle, non lavari.

XX. ad Domitianum.

Haec, quae tota patet, tegiturque & marmore, & auro,
Infantis domini conſcia terra fuit.
Felix, quae tantis ſonuit vagitibus, & quae
Vidit reptantes ſuſtinuitque manus!
Hîc ſteterat veneranda domus, quae praeſtitit orbi,
Quod Rhodos, aſtrifero quod pia Creta polo.
Curetes texere Jovem crepitantibus armis,
Semiviri poterant qualia ferre Phryges.
At te protexit Superûm pater, & tibi, Caeſar,
Pro jaculo & parma, fulmen & aegis erat.

XXI. ad Auctum.

Artemidorus habet puerum; ſed vendidit agrum:
Agrum pro puero Calliodorus habet.

Dic, uter ex iſtis melius rem geſſerit, Aucte,
  Artemidorus amat, Calliodorus arat.

XXII. ad Paſtorem.

Credis ob hoc me, Paſtor, opes fortaſſe rogare,
  Propter quod vulgus, craſſaque turba rogat:
Ut Setina meos conſumat gleba ligones,
  Et ſonet innumera compede Tuſcus ager:
Ut Mauri Libycis centum ſtent dentibus orbes,
  Et crepet in noſtris aurea lamna toris;
Nec labris niſi magna meis cryſtalla terantur,
  Et faciant nigras noſtra Falerna nives:
Ut Canuſinatus noſtro Syrus aſſere ſudet,
  Et mea ſit culto ſella cliente frequens:
Aeſtuet ut noſtro madidus conviva miniſtro,
  Quem permutatum nec Ganymede velim:
Ut lutulenta linat Tyrias mihi mula lacernas,
  Et Maſſyleum virga gubernet equum.
Eſt nihil ex iſtis: Superos ac ſidera teſtor.
  Ergo quid? ut donem, Paſtor, & aedificem.

XXIII. ad Carum.

O cui virgineo flaveſcere contigit auro,
Dic ubi Palladium ſit tibi, Care, decus?
Adſpicis en Domini fulgentes marmore vultus:
Venit ad has ultro noſtra corona comas.
Albanae livere poteſt pia quercus olivae,
Cinxerit invictum quod prior illa caput.

XXIV. ad eumdem.

Quis Pallatinos imitatus imagine vultus
Phidiacum Latio marmore vicit ebur?
Haec mundi facies, haec ſunt Jovis ora ſereni:
Sic tonat ille Deus, cum ſine nube tonat.
Non ſolam tribuit Pallas tibi, Care, coronam:
Effigiem Domini, quam colis, illa dedit.

XXV. in Afrum.

Dantem vina tuum quoties adſpeximus Hyllum,
Lumine nos, Afer, turbidiore notas.
Quod rogo, quod ſcelus eſt, mollem ſpectare miniſtrum?
Adſpicimus ſolem, ſidera, templa, deos.

Aver-

Avertam vultus, tanquam mihi pocula Gorgon
Porrigat, atque oculos, oraque noſtra tegam?
Trux erat Alcides: ſed Hylam ſpectare licebat.
Ludere Mercurio cum Ganymede licet.
Si non vis teneros ſpectet conviva miniſtros:
Phineas invites, Afer, & Oedipodas.

XXVI. de Nerva.

Audet facundo qui carmina mittere Nervae,
Pallida donabit glaucia, Coſme, tibi.
Paeſtano violas, & cana liguſtra colono,
Hyblaeis apibus Corſica mella dabit.
Sed tamen & parvae nonnulla eſt gratia Muſae:
Appetitur poſito vilis oliva lupo.
Nec tibi ſit mirum, modici quod conſcia vatis.
Judicium metuat noſtra Thalia tuum,
Ipſe tuas etiam veritus Nero dicitur aures,
Laſcivum juvenis cum tibi luſit opus.

XXVII. in Chreſtum.

Cum depilatos, Chreſte, coleos portes,
Et vulturino mentulam parem collo,

Et proſtitutis laevius caput culis;
Nec vivat ullus in tuo pilus crure;
Pingantque crebrae cana labra volſellae;
Curios, Camillos, Quinctios, Numas, Ancos,
Et quidquid uſquam legimus piloſorum,
Loqueris, ſonaſque grandibus minax verbis,
Et cum theatris, ſeculoque rixaris.
Occurrit aliquis inter iſta ſi draucus,
Jam paedagogo liberatus, & cujus
Refibulavit turgidum faber penem:
Nutu vocatum ducis, & pudet fari,
Catoniana, Chreſte, quod facis lingua.

XXVIII. Epitaphium Latini.

Dulce decus ſcenae, ludorum fama, Latinus
Ille ego ſum plauſus deliciaeque tuae.
Qui ſpectatorem potui feciſſe Catonem,
Solvere qui Curios, Fabricioſque graves.
Sed nihil a noſtro ſumpſit mea vita theatro,
Et ſola tantum ſcenicus arte feror;
Nec poteram gratus Domino ſine moribus eſſe,
Interius mentes inſpicit ille Deus.

Vos me laurigeri paraſitum dicite Phoebi;
Roma ſui famulum dum ſciat eſſe Jovis.

XXIX. Epitaphium Philaenis.

Secula Neſtoreae permenſa, Philaeni, ſenectae,
Rapta es ad infernas tam cito Ditis aquas?
Euboicae nondum numerabas longa Sibyllae
Tempora: major erat menſibus illa tribus.
Heu quae lingua ſiles? non illam mille cataſtae
Vincebant; nec quae turba Seraphin amat:
Nec matutini cirrata caterva magiſtri,
Nec quae Strymonio de grege ripa ſonat.
Quae nunc Theſſalico Lunam deducere rhombo,
Quae ſciet hos illos vendere lena toros?
Sit tibi terra levis, mollique tegaris arena,
Ne tua non poſſint eruere oſſa canes.

XXX. in pietatem Nigrinae.

Cappadocum ſaevis Antiſtius occidit oris
Ruſticus: ô triſti crimine terra nocens!
Rettulit oſſa ſinu cari Nigrina mariti,
Et queſta eſt longas non ſatis eſſe vias;

Cumque daret ſanctam tumulis, quibus invidet, urnam,
Viſa ſibi eſt rapto bis viduata viro.

XXXI. Votum Velii.

Dum comes Arctois haereret Caeſaris armis
Velius, hanc Marti pro duce vovit avem.
Lunas quater binos non tota peregerat orbes,
Debita poſcebat jam ſibi vota Deus.
Ipſe ſuas anſer properavit laetus ad aras;
Et cecidit ſanctis hoſtia parva focis.
Octo vides patulo pendere numiſmata roſtro
Alitis? haec extis condita nuper erant.
Quae litat argento pro te, non ſanguine, Caeſar,
Victima, jam ferro non opus eſſe docet.

XXXII. Qualem velit amicam.

Hanc volo, quae facilis, quae palliolata vagatur:
Hanc volo, quae puero jam dedit ante meo:
Hanc volo, quam redimit totam denarius alter:
Hanc volo, quae pariter ſufficit una tribus.
Poſcentem nummos, & grandia verba ſonantem,
Poſſideat craſſi mentula Burdigali.

XXXIII. ad Flaccum.

Audieris in quo, Flacce, balneo plauſum,
Mathonis illic eſſe mentulam ſcito.

XXXIV. de templo gentis Flaviae.

Jupiter Idaei riſit mendacia buſti,
  Cum videt Auguſti Flavia templa poli;
Atque inter menſas largo jam nectare fuſus,
  Pocula cum Marti traderet ipſe ſuo:
Reſpiciens Phoebum pariter Phoebique ſororem,
  Cum quibus Alcides, & pius Arcas erat;
Cnoſſia vos, inquit, nobis monumenta dediſtis:
  Cernite quam plus ſit Caeſaris eſſe patrem.

XXXV. in Philomuſum.

Artibus his ſemper coenam, Philomuſe, mereris,
  Plurima dum fingis, ſed quaſi vera refers.
Scis quid in Arſacia Pacorus deliberet aula;
  Rhenanam numeras Sarmaticamque manum:
Verba ducis Daci chartis mandata reſignas;
  Victricem laurum, quam venit ante, vides:

B 3

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Scis quoties Phario madet Jove fuſca Syene;
Scis quota de Libyco littore puppis eat:
Cujus Juleae capiti naſcantur olivae:
Deſtinet aetherius cui ſua ſerta pater.
Tolle tuas artes: hodie coenabis apud me,
Hac lege, ut narres nil, Philomuſe, novi.

XXXVI. Colloquium Ganymedis & Jovis in gratiam Earini.

Viderat Auſonium poſito modo crine miniſtrum
Phrix puer, alterius gaudia nota Jovis:
Quod tuus, ecce, ſuo Caeſar permiſit ephebo,
Tu permitte tuo, maxime rector, ait.
Jam mihi prima latet longis lanugo capillis:
Jam tua me ridet Juno, vocatque virum.
Cui pater aetherius, puer ô dulciſſime, dixit,
Non ego, quod poſcis, res negat ipſa tibi.
Caeſar habet noſter ſimiles tibi mille miniſtros,
Tantaque ſidereos vix capit aula mares.
At tibi ſi dederit vultus coma tonſa viriles,
Quis mihi, qui nectar miſceat, alter erit?

XXXVII. in Gallam.

Cum ſis ipſa domi, mediaque ornere Suburra,
Fiant abſentes & tibi, Galla, comae:
Nec dentes aliter quam Serica nocte reponas,
Et jaceas centum condita pyxidibus:
Nec tecum facies tua dormiat, innuis illo,
Quod tibi prolatum eſt mane, ſupercilio.
Et te nulla movet cani reverentia cunni,
Quem potes inter avos jam numerare tuos.
Promittis ſexcenta tamen: ſed mentula ſurda eſt;
Et ſit luſca licet, te tamen illa videt.

XXXVIII. ad Agathinum.

Summa licet velox, Agathine, pericula ludas,
Non tamen efficies, ut tibi parma cadat.
Nolentem ſequitur, tenueſque reverſa per auras
Vel pede, vel tergo, crine, vel ungue ſedet.
Lubrica Corycio quamvis ſint pulpita nimbo,
Et rapiant fortes vela negata Noti.
Securos pueri neglecta perambulat artus.
Et nocet artifici ventus & unda nihil.

Ut peccare velis, cum feceris omnia, falli
Non potes: arte opus eſt, ut tibi parma cadat.

XXXIX. in natalem Caeſoniae.

Prima Palatino lux eſt haec orta Tonanti,
Optaſſet Cybele qua peperiſſe Jovem.
Hac & ſancta mei genita eſt Caeſonia Rufi:
Plus debet matri nulla puella ſuae.
Laetatur gemina votorum ſorte maritus,
Contigit hunc illi quod bis amare diem.

XL. de Diodoro & Philaeni, ejus uxore.

Tarpeias Diodorus ad coronas
Romam cum peteret Pharo relicta;
Vovit pro reditu viri Philaenis,
Illam lingeret ut puella ſimplex,
Quam caſta quoque diligunt Sabinae,
Diſperſa rate triſtibus procellis,
Merſus fluctibus, obrutuſque ponto
Ad votum Diodorus enatavit.
O tardus nimis & piger maritus!

Hoc in littore ſi puella votum
Feciſſet mea, protinus rediſſem.

XLI. in Ponticum.

Pontice, quod nunquam futuis, ſed pellice laeva
Uteris, & Veneri ſervit amica manus:
Hoc nihil eſſe putas? ſcelus eſt, mihi crede, ſed ingens,
Quantum vix animo concipis ipſe tuo.
Nempe ſemel futuit, generaret Horatius ut tres;
Mars ſemel, ut geminos Ilia caſta daret.
Omnia perdiderat, ſi maſturbatus uterque
Mandaſſet manibus gaudia foeda ſuis.
Ipſam crede tibi naturam dicere rerum:
Iſtud quod digitis, Pontice, perdis, homo eſt.

XLII. ad Apollinem, pro Stella ſuo.

Campis dives Apollo ſic marinis,
Sic ſemper ſenibus fruare cycnis:
Doctae ſic tibi ſerviant ſorores;
Nec Delphis tua mentiatur ulli:
Sic Pallatia te colant, amentque:

Bis-ſenos cito te rogante faſces
Det Stellae bonus annuatque Caeſar.
Felix tunc ego, debitorque voti
Caſurum tibi ruſticas ad aras
Ducam cornibus aureis juvencum:
Nata eſt hoſtia, Phoebe; quid moraris?

XLIII. de ſtatua Herculis.

Hic qui dura ſedens porrecto ſaxa leone
Mitigat exiguo magnus in aere deus,
Quaeque tulit, ſpectat reſupino ſidera vultu;
Cujus laeva calet robore, dextra mero:
Non eſt Fama recens, nec noſtri gloria caeli;
Nobile Lyſippi munus, opuſque vides.
Hoc habuit numen Pellaei menſa tyranni,
Qui cito perdomito victor in orbe jacet.
Hunc puer ad Libycas juraverat Hannibal aras:
Juſſerat hic Syllam ponere regna trucem.
Offenſus variae tumidis terroribus aulae,
Privatos gaudet nunc habitare Lares.
Utque fuit quondam placidi conviva Molorchi,
Sic voluit docti Vindicis eſſe deus.

XLIV. de eadem.

Alcides modo Vindicem rogabam
Eſſet cujus opus, laborque felix.
Riſit (nam ſolet hoc) levique nutu:
Graece numquid ait, Poëta, neſcis?
Inſcripta eſt baſis, indicatque nomen.
Αυσίππȣ lego; Phidiae putavi.

XLV. ad Marcellinum.

Miles Hyperboreos modo, Marcelline, Triones,
Et Getici tuleris ſidera pigra poli:
Ecce Prometheae rupes & fabula montis,
Quam prope ſint oculis nunc adeunda tuis.
Videris immenſis cum conclamata querelis
Saxa ſenis, dices: durior ipſe fuit.
Et, licet hoc addas: potuit qui talia ferre,
Humanum merito finxerat ille genus.

XLVI. in Gellium.

Gellius aedificat ſemper: modo limina ponit,
Nunc foribus claves aptat, emitque ſeras:

Nunc has nunc illas reficit, mutatque feneſtras.
Dum tantum aedificet, quid libet ille facit;
Oranti nummos ut dicere poſſit amico
Unum illud verbum Gellius, aedifico.

XLVII. in Pannicum.

Democritos, Zenonas, inexplicitoſque Platonas,
Quidquid & hirſutis ſquallet imaginibus,
Sic quaſi Pythagorae loqueris ſucceſſor, & haeres;
Praependet mento nec tibi barba minor.
Sed, quod & hircoſis ſerum eſt, & turpe piloſis,
In molli rigidum clune libenter habes.
Tu qui ſectarum cauſſas & pondera noſti,
Dic mihi, praecidi, Pannice, dogma quod eſt?

XLVIII. in Gallicum.

Haeredem cum me partis tibi, Gallice, quartae
Per tua jurares ſacra, caputque tuum;
Credidimus, (quis enim damnet ſua vota libenter?)
Et ſpem muneribus fovimus uſque datis;
Inter quae rari Laurentem ponderis aprum
Miſimus: Aetola de Calydone putes.

At tu continuo populumque, patreſque vocaſti;
Ructat adhuc aprum callida Roma meum,
Ipſe ego (quis credat?) conviva nec ultimus haeſi:
Sed nec coſta data eſt, caudave miſſa mihi.
De quadrante tuo quid ſperem, Gallice? nulla
De noſtro nobis uncia venit apro.

XLIX. de toga a Parthenio ſibi donata.

Haec eſt illa meis multum cantata libellis,
Quam meus edidicit lector amatque togam.
Partheniana fuit, quondam memorabile vatis
Munus: in hac ibam conſpiciendus eques:
Dum nova, dum nitida fulgebat ſplendida lana,
Dumque erat auctoris nomine digna ſui.
Nunc anus, & tremulo vis accipienda tribuli,
Quam poſſis niveam dicere jure tuo.
Quid non longa dies, quid non conſumitis anni?
Haec toga jam non eſt Partheniana; mea eſt.

L. in Gaurum.

Ingenium mihi, Gaure, probas ſic eſſe puſillum,
Carmina quod faciam, quae brevitate placent.

Confiteor: ſed tu bis denis grandia libris
  Qui ſcribis Priami praelia, magnus homo es.
Nos facimus Bruti puerum, nos Langona vivum:
  Tu magnus puerum, Gaure, Giganta facis.

LI. de Lucano & Tullo.

Quod ſemper ſuperos invito fratre rogaſti,
  Hoc, Lucane, tibi contigit, ante mori.
Invidet ille tibi: Stygias nam Tullus ad undas
  Optabat, quamvis ſit minor, ire prior.
Tu colis Elyſios, nemoriſque habitator amoeni
  Eſſe tuo primum nunc ſine fratre cupis,
Et ſi jam nitidis alternus venit ab aſtris,
  Pro Polluce mones Caſtora, ne redeat.

LII. ad Q. Ovidium.

Si credis mihi, Quincte, (quod mereris)
Natales, Ovidi, tuos Apriles,
Ut noſtras amo Martias Kalendas.
Felix utraque lux, dieſque nobis
Signandi melioribus lapillis!

Hic vitam tribuit, ſed hic amicum.
Plus dant, Quincte, mihi tuae Kalendae.

LIII. ad eumdem.

Natali tibi, Quincte, tuo dare parva volebam
Munera: tu prohibes; imperioſus homo es.
Parendum eſt monitis: fiat quod uterque jubemus;
Et quod utrumque juvat, tu mihi, Quincte, dato.

LIV. ad cognatum.

Si mihi Picena turdus palleret oliva,
Tenderet aut noſtras ſilva Sabina plagas;
Aut creſcente levis traheretur arundine praeda,
Pinguis & implicitas virga teneret aves:
Cara daret ſolenne tibi cognatio munus;
Nec frater nobis, nec prior eſſet avus.
Nunc ſturnos inopes, fringuillarumque querelas
Audit, & arguto paſſere vernat ager.
Inde ſalutatus picae reſpondet arator;
Hinc prope ſumma rapax milvus in aſtra volat.
Mittimus ergo tibi parvae munuſcula cortis,
Qualia ſi recipis, ſaepe propinquus eris.

LV. ad Flaccum.

Luce propinquorum, qua plurima mittitur ales,
Dum Stellae turdos, dum tibi, Flacce, paro:
Succurrit nobis ingens, oneroſaque turba,
In qua ſe primum quiſque meumque putat.
Demeruiſſe duos, votum eſt; offendere plures,
Vix tutum; multis mittere dona, grave eſt.
Qua poſſum ſola veniam ratione merebor:
Nec Stellae turdos, nec tibi, Flacce, dabo.

LVI. de Spendophoro Caeſaris armigero.

Spendophorus Libycas Domini petit armiger urbes:
Quae puero dones tela, Cupido, para.
Illa, quibus juvenes fingis, molleſque puellas;
Sit tamen in tenera laevis & haſta manu.
Loricam, clypeumque tibi, galeamque remitto:
Tutus ut invadat praelia nudus eat.
Non jaculo, non enſe fuit, laeſuſve ſagitta,
Caſſide dum liber Parthenopoeus erat.
Quiſquis ab hoc fuerit fixus, morietur amore.
O felix, ſi quem tam bona fata manent!

Dum

Dum puer es, redeas, dum vultu lubricus; & te
Non Libye faciat, ſed tua Roma virum.

LVII. in Hedylum.

Nil eſt tritius Hedyli lacernis,
Non anſae veterum Corinthiorum;
Nec crus compede lubricum decenni,
Non ruptae recutita colla mulae,
Nec quae Flaminiam ſecant ſalebrae,
Nec qui litoribus nitent lapilli,
Nec Tuſca ligo vinea politus,
Nec pallens toga mortui tribulis,
Nec pigri rota quaſſa mulionis,
Nec raſum cavea latus biſontis,
Nec dens jam ſenior ferocis apri.
Res una eſt tamen, ipſe non negabit,
Culus tritior Hedyli lacernis.

LVIII. ad Nympham Sabini.

Nympha ſacri regina lacus, cui grata Sabinus
Et manſura pio munere templa dedit;

Sic montana tuos ſemper celat Umbria fontes,
Nec tua Bajanas Sarſina malit aquas:
Excipe ſollicitos placide, mea dona, libellos:
Tu fueris Muſis Pegaſis unda meis.
Nympharum templis quiſquis ſua carmina donat,
Quid fieri libris debeat, ipſe monet.

LIX. in Mamurram.

In ſeptis Mamurra diu multumque vagatus,
Hîc, ubi Roma ſuas aurea vexit opes;
Inſpexit molles pueros, oculiſque comedit;
Non hos, quos primae proſtituêre caſae;
Sed quos arcanae ſervant tabulata cataſtae,
Et quos non populus, nec mea turba videt.
Inde ſatur, menſas & opertos exuit orbes,
Expoſitumque alte pingue popoſcit ebur.
Et teſtudineum menſus quater hexaclinon,
Ingemuit citro non ſatis eſſe ſuo.
Conſuluit nares, an olerunt aera Corynthon:
Culpavit ſtatuas &, Polyclete, tuas.
Et turbata brevi queſtus cryſtallina vitro,
Myrrhina ſignavit ſepoſuitque decem.

Expendit veteres calathos, & ſi qua fuerunt
Pocula Mentorea nobilitata manu;
Et virides picto gemmas numeravit in auro,
Quidquid & a nivea grandius aure ſonat.
Sardonychas veros menſa quaeſivit in omni,
Et pretium magnis fecit ïaſpidibus.
Undecima laſſus cum jam diſcederet hora,
Aſſe duos calices emit, & ipſe tulit.

LX. Sabino corollam roſeam mittit.

Seu tu Paeſtanis genita es, ſeu Tiburis arvis,
Seu rubuit tellus Tuſcula flore tuo:
Seu Præneſtino te villica legit in horto,
Seu modo Campani gloria ruris eras:
Pulchrior ut noſtro videare, corona, Sabino;
De Nomentano te pudet eſſe meo.

LXI. de platano Caeſaris.

In Tarteſſiacis domus eſt notiſſima terris,
Qua dives placidum Corduba Boetin amat;
Vellera nativo pallent ubi flava metallo,
Et linit Heſperium bractea viva pecus.

Aedibus in mediis totos amplexa Penates
 Stat platanus denſis Caeſariana comis:
Hoſpitis invicti poſuit quam dextera felix,
 Coepit & ex illa creſcere virga manu.
Auctorem dominumque nemus ſentire videtur:
 Sic viret, & ramis ſidera celſa petit.
Saepe ſub hac madidi luſerunt arbore Fauni:
 Saepe ſub hac latuit ruſtica fronde Dryas.
Dumque fugit ſolos nocturnum Pana per agros,
 Terruit & tacitam fiſtula ſera domum,
Atque oluêre Lares commiſſatore Lyaeo,
 Crevit & effuſo latior umbra mero;
Heſterniſque rubens dejecta eſt herba coronis,
 Atque ſuas potuit dicere nemo roſas.
O dilecta deis, o magni Caeſaris arbos,
 Ne metuas ferrum, ſacrilegoſque focos.
Perpetuos ſperare licet tibi frondis honores:
 Non Pompejanae te poſuêre manus.

LXII. de Phylaeni.

Tinctis murice veſtibus quo omni
Et nocte utitur, & die Philaenis,

Non eſt ambitioſa, non ſuperba:
Delectatur odore, non colore.

LXIII. in Phoebum.

Ad coenam invitant omnes te, Phoebe, cinaedi:
Mentula quem paſcit, non puto, purus homo eſt.

LXIV. de ſtatua Domitiani.

Herculis in magni vultus deſcendere Caeſar
Dignatus, Latiae dat nova templa viae:
Qua Triviae nemoroſa petit dum regna viator,
Octavum domina marmor ab urbe legit.
Ante colebatur votis, & ſanguine largo:
Majorem Alciden nunc minor eſſe colit.
Hunc magnas rogat alter opes, rogat alter honores:
Illi ſecurus vota minora facit.

LXV. de eadem, ad Herculem.

Alcide Latio nunc agnoſcende Tonanti,
Poſtquam pulchra Dei Caeſaris ora geris,
Si tibi tunc iſti vultus, habituſque fuiſſent,
Ceſſerunt manibus cum fera monſtra tuis;

Argolico famulum non te ſervire tyranno
  Vidiſſent gentes, ſaevaque regna pati.
Sed tu juſſiſſes Euryſthea, nec tibi fallax
  Portaſſet Neſſi perfida dona Lichas.
Oetaei ſine lege rogi ſecurus adiſſes
  Aſtra patris ſummi, quae tibi poena dedit.
Lydia nec dominae traxiſſes penſa ſuperbae;
  Nec Stygi vidiſſes Tartareumque canem.
Nunc tibi Juno favet; nunc te tua diligit Hebe;
  Nunc te ſi videat Nympha, remittet Hylan.

LXVI. ad Fabullum.

Uxor cum tibi ſit formoſa, pudica, puella,
  Quo tibi natorum jura, Fabulle, trium?
Quod petis a noſtro ſupplex Dominoque Deoque,
  Tu dabis ipſe tibi, ſi potes arrigere.

LXVII. in Aeſchylum.

Laſcivam tota poſſedi nocte puellam,
  Cujus nequitias vincere nulla poteſt.
Feſſus mille modis, illud puerile popoſci:
  Ante preces totas primaque verba dedit.

Improbius quiddam ridenſque rubenſque rogavi:
  Pollicita eſt nulla luxurioſa mora.
Sed mihi pura fuit; tibi non erit, Aeſchyle: ſi vis,
  Accipe & hoc munus conditione mala.

LXVIII. in magiſtrum ludi.

Quid tibi nobiſcum eſt, ludi ſcelerate magiſter,
  Inviſum pueris virginibuſque caput?
Nondum criſtati rupere ſilentia galli:
  Murmure jam ſaevo verberibuſque tonas.
Tam grave percuſſis incudibus aera reſultant,
  Cauſſidicum medio cum faber aptat equo.
Mitior in magno clamor furit amphitheatro,
  Vincenti parmae cum ſua turba favet.
Vicini ſomnum non tota nocte rogamus:
  Nam vigilare leve eſt, pervigilare grave.
Diſcipulos dimitte tuos; vis, garrule, quantum
  Accipis ut clames, accipere ut taceas?

LXIX. in Polycarmum.

Cum futuis, Polycarme, ſoles in fine cacare.
  Cum paedicaris, quid, Polycarme, facis?

LXX. in Maecilianum.

Dixerat, ô MORES! ô TEMPORA! Tullius olim,
Sacrilegum ſtrueret cum Catilina nefas:
Cum gener atque ſocer diris concurreret armis,
Moeſtaque civili caede maderet humus.
Cur nunc, ô MORES! cur nunc, ô TEMPORA! dicis?
Quod tibi non placeat, Maeciliane, quid eſt?
Nulla ducum feritas, nulla eſt inſania ferri:
Pace frui certa, laetitiaque licet.
Non noſtri faciunt, tua quod tibi tempora ſordent,
Sed faciunt mores, Maeciliane, tui.

LXXI. de leone & ariete.

Maſſyli leo fama jugi, pecoriſque maritus
Lanigeri, mirum qua coïere fide.
Ipſe licet videas: cavea ſtabulantur in una,
Et pariter ſocias carpit uterque dapes.
Nec fetu nemorum gaudent, nec mitibus herbis:
Concordem ſatiat ſed rudis agna famem.
Quid meruit terror Nemees, quid portitor Helles,
Ut niteant celſi lucida ſigna poli?

Sidera ſi poſſent pecudeſque feraeque mereri;
Hic aries aſtris, hic leo dignus erat.

LXXII. ad Liberum.

Liber Amyclaea frontem vittate corona,
Qui quatis Auſonio verbera Graja manu:
Cluſa mihi texto cum prandia vimine mittas,
Cur comitata dapes nulla lagena venit?
Atqui digna tuo ſi nomine munera ferres,
Scis, puto, debuerint quae mihi dona dari.

LXXIII. in ſutorem.

Dentibus antiquas ſolitus producere pelles,
Et mordere luto putre vetuſque ſolum:
Praeneſtina tenes decepti regna patroni,
In quibus, indignor, ſi tibi cella fuit.
Rumpis & ardenti madidus cryſtalla Falerno,
Et pruris domini cum Ganymede tui.
At me litterulas ſtulti docuere parentes;
Quid cum grammaticis rhetoribuſque mihi?
Frange leves calamos, & ſcinde, Thalia, libellos,
Si dare ſutori calceus iſta poteſt.

LXXIV. de effigie Camoni.

Effigiem tantum pueri pictura Camoni
Servat, & infantis prima figura manet.
Florentes nulla ſignavit imagine vultus,
Dum timet ora pius muta videre pater.

LXXV. de balneo & thermis Tuccae.

Non ſilice duro, ſtructilive caemento,
Nec latere cocto, quo Semiramis longam
Babylona cinxit, Tucca balneum fecit:
Sed ſtrage nemorum, pineaque compage,
Ut navigare Tucca balneo poſſit.
Idem beatas lautus exſtruit thermas
De marmore omni, quod Cariſtos invenit,
Quod Phrygia Synas, Afra quod Nomas miſit,
Et quod virenti fonte lavit Eurotas.
Sed ligna deſunt, ſubjice balneum thermis.

LXXVI. de effigie Camoni.

Haec ſunt illa mei, quae cernitis, ora Camoni.
Haec pueri facies, primaque forma fuit.

Creverat hic vultus bis denis fortior annis,
Gaudebatque ſuas pingere barba genas;
Et libata ſemel ſummos modo purpura cultros
Sparſerat: invidit de tribus una ſoror,
Et feſtinatis incidit ſtamina penſis,
Abſentemque patri retulit urna rogum.
Sed ne ſola tamen puerum pictura loquatur,
Haec erit in chartis major imago meis.

LXXVII. de convivio Priſci.

Quod optimum ſit diſputat convivium
Facunda Priſci pagina:
Et multa dulci, multa ſublimi refert,
Sed cuncta docto pectore.
Quod optimum ſit quaeritis convivium?
In quod choraules non venit.

LXXVIII. ad Picentinum.

Funera poſt ſeptem nupſit tibi Galla virorum,
Picentine: ſequi vult, puto, Galla viros.

LXXIX. ad Domitianum.

Oderat ante ducum famulos turbamque priorum,
Et Pallatinum Roma ſupercilium:
At nunc tantus amor cunctis, Auguſte, tuorum;
Ut ſit cuique ſuae cura ſecunda domus.
Tam placidae mentes, tanta eſt reverentia veſtri,
Tam pacata quies, tantus in ore pudor.
Nemo ſuos (haec eſt aulae natura potentis)
Sed Domini mores Caeſarianus habet.

LXXX. de Gellio.

Duxerat eſuriens locupletem pauper anumque
Uxorem: paſcit Gellius, & futuit.

LXXXI. ad Auctum.

Lector & auditor noſtros probat, Aucte, libellos;
Sed quidam exactos eſſe poëta negat.
Non nimium curo: nam coenae fercula noſtrae
Malim convivis quam placuiſſe cocis.

LXXXII. in Munnam.

Dixerat aſtrologus, periturum te cito, Munna;
Nec, puto, mentitus dixerat ille tibi.
Nam tu dum metuis, ne quid poſt fata relinquas;
Hauſiſti patrias luxurioſus opes;
Biſque tuum decies non toto tabuit anno:
Dic mihi, non hoc eſt, Munna, perire cito?

LXXXIII. ad Caeſarem Domitianum.

Inter tanta tuae miracula, Caeſar, arenae,
Quae vincit veterum munera clara ducum,
Multum aures, ſed plus oculi debere fatentur
Se tibi, quod ſpectant, qui recitare ſolent.

LXXXIV. ad Norbanum.

Cum tua ſacrilegos contra, Norbane, furores
Staret pro Domino Caeſare ſancta fides:
Haec ego Pieria ludebam tutus in umbra,
Ille tuae cultor notus amicitiae.
Me tibi Vindelicis Rhaetus narrabat in oris,
Neſcia nec noſtri nominis Arctos erat.

O quoties veterem non inficiatus amicum,
Dixiſti: meus eſt iſte Poëta, meus!
Omne tibi noſtrum, quod bis trieteride juncta
Ante dabat lector, nunc dabit auctor opus.

LXXXV. de Paullo.

Languidior noſtri ſi quando eſt Paullus Atili,
Non ſe, convivas abſtinet ille ſuos.
Tu languore quidem ſubito fictoque laboras;
Sed mea porrexit ſportula, Paulle, pedes.

LXXXVI. in obitum Severi Silii.

Feſtinata ſui gemeret cum fata Severi
Silius, Auſonio non ſemel ore potens:
Cum grege Pierio moeſtus Phoeboque querebar;
Ipſe meum flevi, dixit Apollo, Linon;
Reſpexitque ſuam, quae ſtabat proxima fratri,
Calliopen, & ait: tu quoque vulnus habes.
Adſpice Tarpejum, Pallatinumque Tonantem:
Auſa nefas Lacheſis laeſit utrumque Jovem.
Numina cum videas duris obnoxia fatis,
Invidia poſſis exonerare deos.

LXXXVII. ad Lupercum.

Septem poſt calices Opimiani
Denſo cum jaceam triente blaeſus,
Adfers neſcio quas mihi tabellas,
Et dicis, modo liberum eſſe juſſi
Naſtam; (ſervulus eſt mihi paternus)
Signa: cras melius, Luperce, fiet.
Nunc ſignat meus annulus lagenam.

LXXXVIII. ad Rufum.

Dum me captares, mittebas munera nobis:
Poſtquam coepiſti, das mihi, Rufe, nihil.
Ut captum teneas, capto quoque munera mitte;
De cavea fugiat ne male paſtus aper.

LXXXIX. ad Stellam.

Lege nimis dura convivam ſcribere verſus
Cogis, Stella: licet ſcribere, nempe malos.

XC. ad Flaccum.

Sic in gramine floreo reclinis,
Qua gemmantibus hinc & inde rivis
Curva calculus excitatur unda;
Excluſis procul omnibus moleſtis,
Pertundas glaciem triente nigro,
Frontem ſutilibus ruber coronis:
Sic uni tibi ſit puer cinaedus,
Et caſtiſſima pruriat puella.
Infamem nimio calore Cypron
Obſerves, moneo, precorque, Flacce,
Meſſes area cum teret crepantes,
Et fulvi juba ſaeviet leonis,
At tu, diva Paphi, remitte, noſtris
Illaeſum juvenem remitte votis.
Sic Martis tibi ſerviant Kalendae,
Et cum thure, meroque, victimaque
Libetur tibi candidas ad aras
Secta plurima quadra de placenta.

XCI. Adulatur Domitiano.

Ad coenam ſi me diverſa vocaret in aſtra
  Hinc invitator Caeſaris, inde Jovis;
Aſtra licet propius, pallatia longius eſſent,
  Reſponſa ad ſuperos haec referenda darem:
Quaerite, qui malit fieri conviva Tonantis;
  Me meus in terris Jupiter, ecce, tenet.

XCII. ad Condylum.

Quae mala ſint domini, quae ſervi commoda neſcis,
  Condyle, qui ſervum te gemis eſſe diu.
Dat tibi ſecuros vilis tegeticula ſomnos:
  Pervigil in pluma Caïus, ecce, jacet.
Caïus a prima tremebundus luce ſalutat
  Tot dominos: at tu, Condyle, nec dominum.
Quod debes, Caï, redde, inquit Phoebus, & illinc
  Cinnamus. hoc dicit, Condyle, nemo tibi.
Tortorem metuis? Podagra, chiragraque ſecatur
  Caïus; & mallet verbera mille pati.
Quod nec mane vomis, nec cunnum, Condyle, lingis,
  Non mavis, quam ter Caïus eſſe tuus?

XCIII. ad Calociſſum.

Addere quid ceſſas, puer, immortale Falernum?
Quadrantem duplica de ſeniore cado.
Nunc mihi dic, quis erit, cui te, Calociſſe, deorum
Sex jubeo cyathos fundere? CAESAR erit.
Sutilis aptetur decies roſa crinibus, ut ſit,
Qui poſuit ſacrae nobile gentis opus.
Nunc bis quina mihi da baſia, fiat ut illud
Nomen, ab Othryſio quod deus orbe tulit.

XCIV. de Hippocrate.

Santonica medicata dedit mihi pocula virga
Os hominis! mulſum me rogat Hippocrates.
Tam ſtupidus nunquam nec tu, puto, Glauce, fuiſti,
Chalcea donanti Chryſea qui dederas.
Dulce aliquis munus pro munere poſcit amaro?
Accipiat; ſed ſi potat in elleboro.

XCV. de Athenagora.

Alficus ante fuit, coepit nunc Olficus eſſe,
Uxorem poſtquam duxit Athenagoras.

Nomen Athenagorae credis, Calliſtrate, verum?
Si ſcio, diſperean, quis ſit Athenagoras.
Sed puto me verum, Calliſtrate, dicere nomen:
Non ego, ſed veſter peccat Athenagoras.

XCVI. de Herode.

Clinicus Herodes trullam ſubduxerat aegro;
Deprenſus dixit: ſtulte, quid ergo bibis?

XCVII. ad Julium.

Rumpitur invidia quidam, cariſſime Juli,
Quod me Roma legit; rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod turba ſemper in omni
Monſtramur digito; rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, tribuit quod Caeſar uterque
Jus mihi natorum; rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod rus mihi dulce ſub urbe eſt,
Parvaque in urbe domus, rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod ſum jucundus amicis,
Quod conviva frequens; rumpitur invidia.
Rumpitur invidia, quod amamur, quodque probamur:
Rumpatur, quiſquis rumpitur invidia.

XCVIII. ad Q. Ovidium.

Vindemiarum non ubique proventus
Ceſſavit, Ovidi: pluvia profuit grandis.
Centum Coranus amphoras aquae fecit.

XCIX. ad Atticum, de M. Antonio.

Marcus amat noſtras Antonius, Attice, Muſas,
Charta ſalutatrix ſi modo vera refert:
Marcus Palladiae non infitianda Toloſae
Gloria, quam genuit pacis alumna quies.

C. ad librum.

Tu, qui longa potes diſpendia ferre viarum,
I, liber, abſentis pignus amicitiae.
Vilis eras, fateor, ſi nunc te mitteret emtor.
Grande tui pretium muneris auctor erit.
Multum, crede mihi, refert, an fonte bibatur,
Qui fluit, an pigro, cui ſtupet unda lacu.

CI. in Baſſum.

Denariis tribus invitas, & mane togatum
Obſervare jubes atria, Baſſe, tua:
Deinde haerere tuo lateri, praecedere ſellam,
Ad viduas tecum plus minus ire decem.
Trita quidem nobis togula eſt, viliſque, putriſque;
Denariis tamen hanc non emo, Baſſe, tribus.

CII. Adulatur Domitiano.

Appia, quam ſimili venerandus in Hercule Caeſar
Conſecrat, Auſoniae maxima fama viae,
Si cupis Alcidae cognoſcere facta prioris,
Diſce: Libyn domuit, caraque poma tulit:
Pelta tam Scythico diſcinxit Amazona nodo:
Addidit Arcadio terga leonis apro:
Aeripedem ſylvis cervam, Stymphalidas aſtris
Abſtulit: a Stygia cum cane venit aqua:
Foecundam vetuit reparari mortibus Hydram:
Heſperias Tuſco lavit in amne boves.
Haec minor Alcides: major quae geſſerit, audi,
Sextus ab Albana quem colit arce lapis.

Aſſeruit poſſeſſa malis pallatia regnis:
 Prima ſuo geſſit pro Jove bella puer:
Solus Juleas cum jam retineret habenas,
 Tradidit, inque ſuo territus orbe fuit:
Cornua Sarmatici ter perfida contudit Iſtri:
 Sudantem Getica ter nive lavit equum:
Saepe recuſatos parcus duxiſſe triumphos
 Victor Hyperboreo nomen ab orbe tulit:
Templa deo, mores populis dedit, otia ferro,
 Aſtra ſuis, caelo ſidera, ſerta Jovi.
Herculeum tantis numen non ſufficit actis:
 Tarpeio Deus hic commodet ora patri.

CIII. ad Phoebum.

Quadringentorum reddis mihi, Phoebe, tabellas:
 Centum da potius mutua, Phoebe, mihi.
Quaere alium, cui te tam vano munere jactes:
 Quod tibi non poſſum ſolvere, Phoebe, meum eſt.

CIV. de Hiero & Aſillo fratribus.

Quae nova tam ſimiles genuit tibi Leda miniſtros?
 Quae capta eſt cycno nupta Lacaena alio?

Dat faciem Pollux Hiero, dat Caſtor Aſillo;
  Atque in utroque nitet Tyndaris ore ſoror.
Iſta Therapnaeis ſi forma fuiſſet Amyclis,
  Cum vicere duas dona minora deas;
Manſiſſes Helene, Phrygiamque rediſſet in Idam
  Dardanius gemino cum Ganymede Paris.

M. VALERII MARTIALIS EPIGRAMMATVM

LIBER X.

EPIGRAMMA I. liber ad lectorem.

Si nimius videor, ſeraque coronide longus
 Eſſe liber; legito pauca, libellus ero.
Terque quaterque mihi finitur carmine parvo
 Pagina: fac tibi me quam cupis eſſe brevem.

II. ad eumdem.

Feſtinata prior decimi mihi cura libelli
 Elapſum manibus nunc revocavit opus.
Nota leges quaedam, ſed lima raſa recenti:
 Pars nova major erit, lector utrique fave;
Lector, opes noſtrae; quem cum mihi Roma dediſſet,
 Nil, tibi quod demus, majus habemus, ait.

Pigra per hunc fugies ingratae flumina Lethes,
Et meliore tui parte ſuperſtes eris.
Marmora Meſſalae findit caprificus, & audax
Dimidios Criſpi mulio ridet equos.
At chartis nec fata nocent, ac ſecula proſunt;
Solaque non norunt haec monumenta mori.

III. ad Priſcum.

Vernaculorum dicta, ſordidum dentem,
Et foeda linguae probra circulatricis,
Quae ſulphurato nolit empta ramento
Vatiniorum proxeneta fractorum,
Poëta quidam clancularius ſpargit;
Et vult videri noſtra, credis hoc, Priſce,
Voce ut loquatur pſittacus coturnicis
Et concupiſcat eſſe Canus aſcaules?
Procul a libellis nigra ſit meis fama,
Quos rumor alba gemmeus vehit penna.
Cur ego laborem notus eſſe tam prave,
Conſtare gratis cum ſilentium poſſit?

IV. ad Mamurram.

Qui legis Oedipodem, caligantemque Thyeſten,
  Colchidas & Scyllas, quid, niſi monſtra, legis?
Quid tibi raptus Hylas, quid Parthenopaeus & Athys?
  Quid tibi dormitor proderit Endymion?
Exutuſve puer pennis labentibus? aut qui
  Odit amatrices Hermaphroditus aquas?
Quid te vana juvant miſerae ludibria chartae?
  Hoc lege, quod poſſit dicere vita, meum eſt.
Non hic Centauros, non Gorgonas, Harpiaſque
  Invenies: hominem pagina noſtra ſapit.
Sed non vis, Mamurra, tuos cognoſcere mores,
  Nec te ſcire; legas *αἴτια* Callimachi.

V. in maledicum poëtam.

Quiſquis ſtolaeve purpuraeve contemptor,
Quos colere debet, laeſit impio verſu:
Erret per urbem pontis exſul & clivi,
Interque raucos ultimus rogatores
Oret caninas panis improbi buccas:

Digitized by Google

Illi December longus, & madens bruma,
Cluſuſque fornix triſte frigus extendat:
Vocet beatos, clamitetque felices,
Orciniana qui feruntur in ſponda:
Et cum ſupremae fila venerint horae,
Dieſque tardus; ſentiat canum litem,
Abigatque moto noxias aves panno:
Nec finiantur morte ſimplices poenae;
Sed modo ſeveri ſectus Aeaci loris,
Nunc inquieti monte Siſiphi preſſus,
Nunc inter undas garruli ſenis ſiccus,
Delaſſet omnes fabulas poëtarum:
Et, cum fateri Furia juſſerit verum,
Prodente clamet conſcientia, SCRIPSI.

VI. de Caeſaris Trajani adventu.

Felices, quibus urna dedit ſpectare coruſcum
Solibus Arctois ſideribuſque ducem.
Quando erit ille dies, quo campus, & arbor, & omnis
Lucebit Latia culta feneſtra nuru?
Quando morae dulces, longuſque a Caeſare pulvis,
Totaque Flaminia Roma videnda via?

Quando eques, & picti tunica Nilotide Mauri
Ibitis? & populi vox erit una, VENIT?

VII. de eodem, ad Rhenum.

Nympharum pater amniumque Rhene,
Quicunque Othryſias bibunt pruinas,
Sic ſemper liquidis fruaris undis,
Nec te barbara contumelioſi
Calcatum rota conterat bubulci;
Sic & cornibus aureus receptis,
Et Romanus eas utraque ripa:
Trajanum populis ſuis & urbi,
Tybris te dominus rogat, remittas.

VIII. de Paulla.

Nubere Paulla cupit nobis; ego ducere Paullam
Nolo: anus eſt; vellem, ſi magis eſſet anus.

IX. de ſe.

Undenis pedibuſque, ſyllabiſque,
Et multo ſale, nec tamen protervo,
Notus gentibus ille Martialis,

Et notus populis: quid invidetis?
Non ſum Andraemone notior caballo.

X. in Paullum.

Cum tu, laurigeris annum qui faſcibus intras,
Mane ſalutator limina mille teras:
Hîc ego quid faciam? quid nobis, Paulle, relinquis,
Qui de plebe Numae, denſaque turba ſumus?
Qui me reſpiciet, dominum, regemque vocabo?
Hoc tu (ſed quanto blandius!) ipſe facis.
Lecticam, ſellamve ſequar? nec ferre recuſas,
Per medium pugnas & prior ire lutum.
Saepius aſſurgam recitanti carmina? tu ſtas,
Et pariter geminas tendis in ora manus.
Quid faciet pauper, cui non licet eſſe clienti?
Dimiſit noſtras purpura veſtra togas.

XI. in Calliodorum.

Nil aliud loqueris, quam Theſea, Perithoumque,
Teque putas Pyladi, Calliodore, parem.
Diſpeream, ſi tu Pyladi praeſtare matellam
Dignus es, aut porcos paſcere Perithoi.

Donavi tamen, inquis, amico millia quinque,
Et lotam ut multum terque quaterque togam.
Quid, quod nil unquam Pyladi donavit Oreſtes?
Qui donat quamvis plurima, plura negat.

XII. ad Domitium.

Aemiliae gentes, & Apollineas Vercellas,
Et Phaëtontei qui petis arva Padi:
Ne vivam, niſi te, Domiti, permitto libenter;
Grata licet ſine te ſit mihi nulla dies.
Sed deſiderium tanti eſt, ut meſſe vel una
Urbano releves colla peruſta jugo.
I precor, & totos avida cute combibe ſoles:
Quam formoſus eris, dum peregrinus eris!
Et venies albis non cognoſcendus amicis,
Livebitque tuis pallida turba genis!
Sed via quem dederit, rapiet cito Roma colorem,
Niliaco redeas tu licet ore niger.

XIII. ad Tuccam.

Cum cathedralitios portet tibi rheda miniſtros,
Et Libys in longo pulvere ſudet eques;

Strataque non unas cingant triclinia Bajas,
Et Thetis unguento palleat uncta tuo;
Candida Setini rumpant cryſtalla trientes,
Dormiat in pluma nec meliore Venus:
Ad nocturna jaces faſtoſae limina moechae,
Et madet (heu) lacrymis janua ſurda tuis:
Urere nec miſerum ceſſant ſuſpiria pectus.
Vis dicam, male ſit cur tibi, Tucca? bene eſt.

XIV. ad Criſpum.

Cedere de noſtris nulli te dicis amicis.
Sed ſit ut hoc verum, quid rogo, Criſpe, facis?
Mutua cum peterem ſeſtertia quinque, negaſti;
Non caperet nummos cum gravis arca tuos.
Quando fabae nobis modium farriſve dediſti,
Cum tua Niliacus rura colonus aret?
Quando brevis gelidae miſſa eſt toga tempore brumae?
Argenti venit quando ſelibra mihi?
Nil aliud video, quo te credamus amicum,
Quam quod me coram pedere, Criſpe, ſoles.

XV. de Apro.

Dotatae uxori cor arundine fixit acuta:
Sed dum ludit Aper, laedere novit Aper.

XVI. in Cajum.

Si donare vocas promittere, nec dare, Cai,
Vincam te donis muneribuſque meis.
Accipe Callaicis quicquid fodit Aſtur in arvis,
Aurea quicquid habet divitis unda Tagi;
Quicquid Erythraea niger invenit Indus in alga,
Quicquid & in nidis unica ſervat avis;
Quicquid Agenoreo Tyros improba cogit aëno:
Quicquid habent omnes, accipe, quomodo das.

XVII. de Macro ad Muſam.

Saturnalicio Macrum fraudare tributo
Fruſtra, Muſa, cupis: non licet; ipſe petit.
Sollemneiſque jocos, nec triſtia carmina poſcit;
Et queritur, nugas obticuiſſe meas.
Menſorum longis ſed nunc vacat ipſe libellis:
Appia, quid facies, ſi leget iſta Macer?

XVIII.

XVIII. de Mario.

Nec vocat ad caenam Marius, nec munera mittit,
Nec ſpondet, nec vult credere; ſed nec habet.
Turba tamen non deeſt ſterilem quae curet amicum.
Eheu, quam fatuae ſunt tibi, Roma, togae!

XIX. Mittit librum Plinio Caecilio Secundo.

Nec doctum ſatis, & parum ſeverum,
Sed non ruſticulum nimis libellum,
Facundo mea Plinio Thalia
I perfer: brevis eſt labor peractae
Altum vincere tramitem Suburae.
Illic Orphea protinus videbis
Udi vertice lubricum theatri,
Miranteiſque feras, avemque regis
Raptum quae Phryga pertulit Tonanti.
Illic parva tui domus Pedonis
Caelata eſt aquilae minore penna.
Sed ne tempore non tuo diſertam
Pulſes ebria januam, videto:

Totos dat tetricae dies Minervae,
Dum centum ſtudet auribus virorum,
Hoc quod ſecula, poſterique poſſint
Arpinis quoque comparare chartis
Seras tutior ibis ad lucernas:
Haec hora eſt tua, cum furit Lyaeus,
Cum regnat roſa, cum madent capilli:
Tunc me vel rigidi legant Catones.

XX. ad Manium.

Ducit ad auriferas quod me Salo Celtiber oras,
  Pendula quod patriae viſere tecta libet;
Tu mihi ſimplicibus, Mani, dilectus ab annis,
  Et praetextata cultus amicitia,
Tu facis; in terris quo non eſt alter Iberis
  Dulcior, & vero dignus amore magis.
Tecum ego vel ſicci Gaetula mapalia Poeni,
  Et poteram Scythicas hoſpes amare caſas.
Si tibi mens eadem, ſi noſtri mutua cura eſt,
  In quocunque loco Roma duobus erit.

XXI. ad Criſpum.

Scribere te, quae vix intelligat ipſe Modeſtus,
Et vix Claranus, quid, rogo, Criſpe, juvat?
Non lectore tuis opus eſt, ſed Apolline, libris:
Judice te major Cinna Marone fuit.
Sic tua laudentur: ſane mea carmina, Criſpe,
Grammaticis placeant, & ſine grammaticis.

XXII. in Philaenim.

Cur ſpleniato ſaepe prodeam mento,
Albave pictus ſana labra ceruſſa,
Philaeni, quaeris? baſiare te nolo.

XXIII. de M. Antonio Primo.

Jam numerat placido felix Antonius aevo
Quindecies actas Primus Olympiadas;
Praeteritoſque dies, & tutos reſpicit annos;
Nec metuit Lethes jam propioris aquas.
Nulla recordanti lux eſt ingrata, graviſque:
Nulla ſubit, cujus non meminiſſe velit.
Ampliat aetatis ſpatium ſibi vir bonus: hoc eſt
Vivere bis, vita poſſe priore frui.

XXIV. ad Kalendas Martias.

Natales mihi Martiae Kalendae,
Lux formoſior omnibus Kalendis,
Qua mittunt mihi munus & puellae;
Quinquageſima liba, ſeptimamque
Veſtris addimus hanc focis acerram.
His vos (ſi tamen expedit roganti;)
Annos addite bis precor, novenos:
Ut nondum nimia piger ſenecta,
Sed vitae tribus areis peractis,
Lucos Elyſiae petam puellae,
Poſt haec tempora, nec diem rogabo.

XXV. de Mucio.

In matutina nuper ſpectatus arena
Mucius impoſuit qui ſua membra focis;
Si patiens, fortiſque tibi, duruſque videtur,
Abderitanae pectora plebis habes.
Nam cum dicatur tunica praeſente moleſta:
Ure manum; plus eſt dicere; Non facio.

XXVI. de morte Vari.

Vare Paraetonias Latia modo vite per urbes
Nobilis, & centum dux memorande viris:
At nunc Auſonio fruſtra promiſſe Quirino,
Hoſpita Lagaei littoris umbra jaces.
Spargere non licuit frigentia fletibus ora,
Pinguia nec moeſtis addere thura rogis:
Sed datur aeterno victurum carmine nomen.
Numquid & hoc, fallax Nile, negare potes?

XXVII. ad Diodorum.

Natali, Diodore, tuo conviva ſenatus
Accubat, & rarus non adhibetur eques;
Et tua tricenos largitur ſportula nummos:
Nemo tamen natum te, Diodore, putat.

XXVIII. ad Janum.

Annorum, nitidique ſator pulcherrime mundi,
Publica quem primum vota preceſque vocant,
Pervius exiguos habitabas ante penates,
Plurima qua medium Roma terebat iter,

Nunc tua Caeſareis cinguntur limina donis;
Et fora tot numeras, Jane, quot ora geris.
At tu, ſancte pater, tanto pro munere gratus,
Ferrea perpetuâ clauſtra tuere ſerâ.

XXIX. ad Sextilianum.

Quam mihi mittebas Saturni tempore lancem,
Miſiſti dominae, Sextiliane, tuae;
Et quam donabas dictis a Marte Calendis,
De noſtra praſina eſt ſyntheſis empta toga.
Jam conſtare tibi gratis coepere puellae:
Muneribus futuis, Sextiliane, meis.

XXX. de Apollinaris littore Formiano.

O temperatae dulce Formiae littus;
Vos, cum ſeveri fugit oppidum Martis,
Et inquietas feſſus exuit curas,
Apollinaris omnibus locis praefert.
Non ille ſanctae dulce Tybur uxoris,
Nec Tuſculanos, Algidoſve ſeceſſus,
Praeneſte nec ſic, Antiumve miratur.
Non blanda Circe, Dardaniſve Cajeta

Deſiderantur, nec Marica, nec Lyris,
Nec in Lucrina lota Salmacis vena,
Hìc ſumma leni ſtringitur Thetis vento,
Nec languet aequor; viva ſed quies Ponti
Pictam phaſelon adjuvante fert aura:
Sicut puellae non amantis aeſtatem
Mota ſalubre purpura venit frigus.
Nec ſeta longe quaerit in mari praedam;
Sed a cubili lectuloque jactatam
Spectatus alte lineam trahit piſcis.
Si quando Nereus ſentit Aeoli regnum,
Ridet procellas tuta de ſuo menſa.
Piſcina rhombum paſcit, & lupos vernas;
Natat ad magiſtrum delicata muraena.
Nomenculator mugilem citat notum,
Et adeſſe juſſi prodeunt ſenes mulli.
Frui ſed iſtis quando Roma permittis?
Quot Formianos imputat dies annus
Negotioſis rebus urbis haerenti?
O janitores, villicique felices!
Dominis parantur iſta; ſerviunt vobis.

XXXI. in Calliodorum.

Addixti ſervum nummis, here, mille trecentis,
Ut bene coenares, Calliodore, ſemel;
Nec bene coenaſti: mullus tibi quattuor emptus
Librarum coenae pompa caputque fuit.
Exclamare libet: non eſt hic, improbe, non eſt
Piſcis; homo eſt: hominem, Calliodore, voras.

XXXII. de imagine M. Antonii Primi, ad Caeditianum.

Haec mihi quae colitur violis pictura, roſiſque,
Quos referat vultus, Caeditiane, rogas?
Talis erat Marcus mediis Antonius annis
Primus: in hoc juvenem ſe videt ore ſenex.
Ars utinam mores, animumque effingere poſſet!
Pulchrior in terris nulla tabella foret.

XXXIII. ad Munatium Gallum.

Simplicior priſcis, Munati Galle, Sabinis,
Cecropium ſuperas qui bonitate ſenem;

Sic tibi conſoceri claros retinere Penates
Perpetua natae det face caſta Venus:
Ut tu, ſi viridi tinctos aerugine verſus
Forte malus livor dixerit eſſe meos,
Ut facis, a nobis abigas; nec ſcribere quemquam
Talia contendas carmina, qui legitur.
Hunc ſervare modum noſtri novere libelli;
Parcere perſonis, dicere de vitiis.

XXXIV. ad Caeſarem Trajanum.

Dî tibi dent, quicquid, Caeſar Trajane, mereris;
Et rata perpetua, quae tribuêre, velint:
Qui ſua reſtituit ſpoliato jura patrono,
Libertis exſul non erit ille ſuis.
Dignus es, ut poſſis totum ſervare clientem,
Et (liceat tantum vera probare) potes.

XXXV. de Sulpitia.

Omnes Sulpitiam legant puellae,
Uni quae cupiunt viro placere.
Omnes Sulpitiam legant mariti,

Uni qui cupiunt placere nuptae.
Non haec Colchidos aſſerit furorem,
Diri prandia nec refert Thyeſtae;
Scyllam, Biblida, nec fuiſſe credit:
Sed caſtos docet & pios amores,
Luſus, delicias, facetiaſque.
Cujus carmina qui bene aeſtimarit,
Nullam dixerit eſſe nequiorem,
Nullam dixerit eſſe ſanctiorem.
Tales Aegeriae jocos fuiſſe
Udo crediderim Numae ſub antro.
Hac condiſcipula, vel hac magiſtra,
Eſſes doctior & pudica Sappho.
Sed tecum pariter ſimulque viſam
Durus Sulpitiam Phaon amaret.
Fruſtra: namque ea nec Tonantis uxor,
Nec Bacchi, nec Apollinis puella
Erepto ſibi viveret Caleno.

XXXVI. in Munnam.

Improba Maſſiliae quicquid fumaria cogunt;
Accipit aetatem quiſquis ab igne cadus;

A te, Munna, venit: miſeris tu mittis amicis
Per freta, per longas toxica ſaeva vias:
Nec facili pretio, ſed quo contenta Falerni
Teſta ſit, aut collis Setia cara ſuis.
Non venias quare tam longo tempore Romam,
Haec, puto, cauſſa tibi eſt, ne tua vina bibas.

XXXVII. ad Maternum.

Juris & aequarum cultor ſanctiſſime legum,
Veridico Latium qui regis ore forum;
Municipi, Materne, tuo, veterique ſodali,
Callaïcum mandas ſi quid ad Oceanum;
An Laurentino turpes in littore ranas,
Et ſatius tenues ducere credis acos,
Ad ſua captivum quam ſaxa remittere mullum,
Viſus erit libris qui minor eſſe tribus?
Et fatuum ſumma coenare Pelorida menſa,
Quoſque tegit laevi cortice concha brevis;
Oſtrea Bajanis quam non liventia teſtis,
Quae pueri domino non prohibente vorent?
Hîc olidam clamoſus ages in retia vulpem,
Mordebitque tuos ſordida praeda canes:

Illic piſcoſo modo vix educta profundo
Impedient lepores humida lina meos.
Dum loquor, ecce, redit ſporta piſcator inani;
Venator capta mele ſuperbus adeſt.
Omnis ab urbano venit ad mare coena macello:
Callaïcum mandas ſi quid ad Oceanum.

XXXVIII. ad Calenum.

O molles tibi quindecim, Calene,
Quos cum Sulpitia tua jugales
Indulſit deus & peregit annos!
O nox omnis, & hora, quae notata eſt
Caris littoris Indici lapillis!
O quae praelia, quas utrimque pugnas
Felix lectulus, & lucerna vidit
Nimbis ebria Nicerotianis!
Vixiſti tribus, ô Calene, luſtris;
Aetas haec tibi tota computatur,
Et ſolos numeras dies mariti.
Ex illis tibi ſi diu rogatam
Lucem redderet Atropos vel unam,
Malles quam Pyliam quater ſenectam.

XXXIX. in Lesbiam.

Conſule te Bruto quid juras, Lesbia, natam?
Mentiris: nata es, Lesbia, rege Numa?
Sic quoque mentiris; namque ut tua ſecula noris,
Ficta Prometheo diceris eſſe luto.

XL. ad Lupum de Polla.

Semper cum mihi diceretur eſſe
Secreto mea Polla cum cinaedo:
Irrupi, Lupe; non erat cinaedus.

XLI. in Proculejam.

Menſe novo Iani veterem, Proculeja, maritum
Deſeris atque jubes res ſibi habere ſuas.
Quid, rogo, quid factum eſt? ſubiti quae cauſſa doloris?
Nil mihi reſpondes? Dicam ego: Praetor erat.
Conſtatura fuit Megalenſis purpura centum
Millibus, ut nimium munera parca dares:
Et populare ſacrum bis millia dena tuliſſet.
Diſcidium non eſt hoc, Proculeja; lucrum eſt.

XLII. ad Dyndimum.

Tam dubia eſt lanugo tibi, tam mollis, ut illam
Halitus, & ſoles, & levis aura terat.
Celantur ſimili ventura cydonia lana,
Pollice virgineo quae ſpoliata nitent.
Fortius impreſſi quoties tibi baſia quinque,
Barbatus labris, Dindyme, fio tuis.

XLIII. ad Philerotem.

Septima jam, Phileros, tibi conditur uxor in agro.
Plus nulli, Phileros, quam tibi reddit ager.

XLIV. ad Q. Ovidium.

Quinte Caledonios Ovidi viſure Britannos,
Et viridem Tethyn, Oceanumque patrem:
Ergo Numae colles, & Nomentana relinquis
Otia? nec retinet ruſque focuſque ſenem!
Gaudia tu differs: at non & ſtamina differt
Atropos; atque omnis ſcribitur hora tibi.
Praeſtiteris caro (quis non hoc laudet?) amico,
Ut potior vita ſit tibi ſancta fides.

Sed reddare tuis tandem manſure Sabinis;
Teque tuas numeres inter amicitias.

XLV. in delicatum lectorem.

Si quid lene mei dicunt & dulce libelli,
Si quid honorificum pagina blanda ſonat:
Hoc tu pingue putas, & coſtam rodere mavis,
Ilia Laurentis cum tibi demus apri.
Vaticana bibas, ſi delectaris aceto:
Non facit ad ſtomachum noſtra lagena tuum.

XLVI. in Mathonem.

Omnia vis belle, Matho, dicere: dic aliquando
Et bene: dic neutrum: dic aliquando male.

XLVII. ad Julium Martialem.

Vitam quae faciunt beatiorem,
Jucundiſſime Martialis, haec ſunt:
Res non parta labore, ſed relicta;
Non ingratus ager; focus perennis;
Lis nunquam; toga rara; mens quieta;
Vires ingenuae; ſalubre corpus;

Prudens ſimplicitas; pares amici;
Convictus facilis; ſine arte menſa;
Nox non ebria, ſed ſoluta curis;
Non triſtis torus, & tamen pudicus;
Somnus qui faciat breves tenebras;
Quod ſis, eſſe velis, nihilque malis:
Summum nec metuas diem, nec optes.

XLVIII. Parat poëta convivium.

Nunciat octavam Phariae ſua turba juvencae,
Atque pilata redit jam ſubitque cohors.
Temperat haec thermas, nimios prior ora vapores
Halat, & immodico ſexta Nerone calet.
Stella, Nepos, Cani, Cerealis, Flacce, venitis?
Septem ſigma capit: ſex ſumus; adde Lupum.
Exoneraturas ventrem mihi villica malvas
Attulit, & varias, quas habet hortus, opes:
In quibus eſt lactuca ſedens, & ſectile porrum:
Nec deeſt ructatrix mentha, nec herba ſalax.
Secta coronabunt rutatos ova lacertos;
Et madidum thynni de ſale ſumen erit.

Guſtus

Guſtus in his: una ponetur coenula menſa,
Hoedus inhumani raptus ab ore lupi.
Et quae non egeant ferro ſtructoris ofellae,
Et faba fabrorum, prototomique rudes.
Pullus ad haec, coeniſque tribus jam perna ſuperſtes
Addetur: ſaturis mitia poma dabo.
De Nomentana vinum ſine foece lagena,
Quae bis Frontino conſule plena fuit.
Accedent ſine felle joci, nec mane timenda
Libertas, & nil quod tacuiſſe velis.
De Praſino conviva meus, Venetoque loquatur;
Nec facient quemquam pocula noſtra reum.

XLIX. in Cottam.

Cum potes amethyſtinos trientes,
Et nigro madeas Opimiano;
Propinas modo conditum Sabinum:
Et dicis mihi, Cotta, vis in auro?
Quiſquam plumbea vina vult in auro?

L. de Scorpo.

Frangat Idumaeas triſtis Victoria palmas:
Plange, Favor, ſaeva pectora nuda manu.
Mutet Honor cultus, & iniquis munera flammis:
Mitte coronatas, Gloria moeſta, comas.
Heu facinus! prima fraudatus, Scorpe, juventa
Occidis, & nigros tam cito jungis equos.
Curribus illa tuis ſemper properata, breviſque,
Cur fuit & vitae tam prope meta tuae!

LI. Ejuſdem epitaphium.

Ille ego ſum Scorpus, clamoſi gloria Circi,
Plauſus, Roma, tui, deliciaeque breves:
Invida quem Lacheſis raptum trieteride nona,
Dum numerat palmas, credidit eſſe ſenem.

LII. ad Fauſtinum.

Sidera jam Tyrius Phrixei reſpicit agni
Taurus, & alternum Caſtora fugit hyems,
Ridet ager, veſtitur humus, veſtitur & arbos:
Iſmarium pellex Attica plorat Ityn.

Quos, Fauſtine, dies, qualem tibi Roma Ravennam
Abſtulit! ô ſoles! ô tunicata quies!
O nemus, ô fontes, ſolidumque madentis arenae
Littus, & aequoreis ſplendidus Anxur aquis!
Et non unius ſpectator lectulus undae,
Qui videt hinc puppes fluminis, inde maris!
Sed neque Marcelli, Pompejanumque, nec illic
Sunt triplices thermae, nec fora juncta quater:
Nec Capitolini ſummum penetrale Tonantis,
Quaeque nitent coelo proxima templa ſuo.
Dicere te laſſum quoties ego credo Quirino;
Quae tua ſunt, tibi habe: quae mea, redde mihi?

LIII. de Spadone.

Thelin viderat in toga ſpadonem;
Damnatam Numa dixit eſſe moecham.

LIV. in Olum.

Menſas, Ole, bonas ponis, ſed ponis opertas.
Ridiculum eſt: poſſum ſic ego habere bonas.

LV. in Marullam.

Arrectum quoties Marulla penem
Penſavit digitis, diuque menſa eſt:
Libras ſcriptula, ſextulaſque dicit.
Idem poſt opus, & ſuas palaeſtras,
Loro cum ſimilis jacet remiſſo,
Quanto ſit levior Marulla dicit.
Non ergo eſt manus iſta, ſed ſtatera.

LVI. in Gallum.

Totis, Galle, jubes tibi me ſervire diebus,
Et per Aventinum ter quater ire tuum.
Eximit aut reficit dentem, Caſcellius aegrum;
Infeſtos oculis uris, Hegine, pilos.
Non ſecat & tollit ſtillantem Fannius uvam:
Triſtia ſervorum ſtigmata delet Eros.
Enterocelarum fertur Podalirius Hermes:
Qui ſanet ruptos, dic mihi, Galle, quis eſt?

LVII. ad Sextum.

Argenti librum mittebas; facta ſelibra eſt,
Sed piperis: tanti non emo, Sexte, piper.

LVIII. ad Frontinum.

Anxuris aequorei placidos, Frontine, receſſus,
Et propius Bajas, littoreamque domum,
Et quod inhumanae Cancro fervente cicadae
Non novere nemus, flumineoſque lacus;
Dum colui, doctas tecum celebrare vacabat
Pieridas: nunc nos maxima Roma terit.
Hic mihi, quando dies meus eſt, jactamur in alto
Urbis, & in ſterili vita labore perit.
Dura ſuburbani dum jugera paſcimus agri,
Vicinoſque tibi, ſancte Quirine, Lares.
Sed non ſolus amat, qui nocte dieque frequentat
Limina; nec vatem talia damna decent.
Per veneranda mihi Muſarum ſacra per omnes
Juro deos, & non officioſus amo.

LIX. in delicatum lectorem.

Conſumpta eſt uno ſi lemmate pagina, tranſis,
Et breviora tibi, non meliora placent.
Dives & ex omni poſita eſt inſtructa macello
Coena tibi; ſed te mactea ſola juvant.
Non opus eſt nobis nimium lectore guloſo;
Hunc volo, qui fiat non ſine pane ſatur.

LX. de Munna.

Jura trium petiit a Caeſare diſcipulorum,
Aſſuetus ſemper Munna docere duos.

LXI. Epitaphium Erotii.

Hic feſtinata requieſcit Erotion umbra,
Crimine quam fati ſexta peremit hyems.
Quiſquis eris noſtri poſt me regnator agelli,
Manibus exiguis annua juſta dato.
Sic lare perpetuo, ſic turba ſoſpite, ſolus
Flebilis in terra ſit lapis iſte tua.

LXII. ad magiſtrum ludi.

Ludi magiſter parce ſimplici turbae:
Sic te frequentes audiant capillati,
Et delicatae diligat chorus menſae;
Nec calculator, nec notarius velox
Majore quiſquam circulo coronetur.
Albae leone flammeo calent luces,
Toſtamque fervens Julius coquit meſſem.
Cirrata loris horridis Scythae pellis,
Qua vapulavit Marſyas Celaenaeus
Ferulaeque triſtes, ſceptra paedagogorum
Ceſſent, & Idus dormiant in Octobres:
Aeſtate pueri ſi valent, ſatis diſcunt.

LXIII. Epitaphium nobilis matronae.

Marmora parva quidem, ſed non ceſſura, viator,
Mauſoli ſaxis Pyramidumque legis.
Bis mea Romano ſpectata eſt vita Terento;
Et nihil extremos perdidit ante rogos.
Quinque dedit pueros, totidem mihi Juno puellas:
Cluſerunt omnes lumina noſtra manus.

Contigit & thalami mihi gloria rara, fuitque
Una pudicitiae mentula nota meae.

LXIV. ad Pollam.

Contigeris regina meos ſi, Polla, libellos,
Non tetrica noſtros excipe fronte jocos.
Ille tuus vates, Heliconis gloria noſtri,
Pieria caneret cum fera bella tuba:
Non tamen erubuit laſcivo diſcere verſu:
" Si nec paedicor, Cotta, quid hîc facio"?

LXV. in Carmenionem.

Cum te municipem Corinthiorum
Jactes, Carmenion, negante nullo;
Cur frater tibi dicor, ex Iberis
Et Celtis gentibus, Tagique civis?
An vultu ſimiles videmur eſſe?
Tu flexa nitidus coma vagaris;
Hiſpanis ego contumax capillis.
Levis dropace tu quotidiano;
Hirſutis ego cruribus, geniſque.
Os blaeſum tibi, debiliſque lingua eſt;

Nobis filia fortius loquetur.
Tam diſpar aquilae columba non eſt,
Nec dorcas rigido fugax leoni.
Quare deſine me vocare fratrem,
Nec te, Carmenion, vocem ſororem.

LXVI. de Theopompo.

Quis, rogo, tam durus, quis tam fuit ille ſuperbus,
  Qui juſſit fieri te, Theopompe, cocum?
Hanc aliquis faciem nigra violare culina
  Suſtinet? has uncto polluit igne comas?
Quis potius cyathos, aut quis cryſtalla tenebit?
  Qua ſapient melius mixta Falerna manu?
Si tam ſidereos manet exitus iſte miniſtros:
  Jupiter utatur jam Ganymede coco.

LXVII. Epitaphium vetulae.

Pyrrhae filia, Neſtoris noverca,
Quam vidit Niobe puella canam,
Laërtes aviam ſenex vocavit,
Nutricem Priamus, ſocrum Thyeſtes:
Jam cornicibus omnibus ſuperſtes,

Hoc tandem ſita prurit in ſepulchro
Calvo Plotia cum Melanthione.

LXVIII. in Laeliam.

Cum tibi non Epheſos, nec ſit Rhodos, aut Mitylene,
Sed domus in vico, Laelia, Patricio;
Deque coloratis nunquam lita mater Etruſcis,
Durus Aricina de regione pater;
Ζωὴ ϰ̀ ψυχὴ laſcivum congeris uſque,
Pro pudor! Herſiliae civis & Egeriae.
Lectulus has voces, nec lectulus audiat omnis;
Sed quem laſcivo ſtravit amica viro.
Scire cupis, quo caſta modo matrona loquaris;
Numquid, cum criſſas, blandior eſſe potes?
Tu licet aedificas totam, referaſque Corinthon,
Non tamen omnino, Laelia, Laïs eris.

LXIX. de Polla.

Cuſtodes das, Polla, viro, non accipis ipſa,
Hoc eſt uxorem ducere, Polla, virum.

LXX. ad Potitum.

Quod mihi vix unus toto liber exeat anno,
Deſidiae tibi ſum, docte Potite, reus.
Juſtius at quanto mirere, quod exeat unus,
Labantur toti cum mihi ſaepe dies.
Nunc reſalutantes video nocturnus amicos,
Gratulor & multis; nemo, Potite, mihi.
Nunc ad luciferam ſignat mea gemma Dianam:
Nunc me prima ſibi, nunc ſibi quincta rapit.
Nunc conſul praetorve tenet, reduceſque choreae:
Auditur toto ſaepe poëta die.
Sed nec cauſſidico poſſis impune negare,
Nec ſi te rhetor grammaticuſve rogent:
Balnea poſt decimam laſſo, centumque petuntur
Quadrantes: fiet quando, Potite, liber?

LXXI. de Rabirio.

Quiſquis laeta tuis & ſera parentibus optas
Fata, brevem titulum marmoris hujus ama.
Condidit hac caras tellure Rabirius umbras:
Nulli ſorte jacent candidiore ſenes.

Bis ſex luſtra tori nox mitis & ultima cluſit:
Arſerunt uno funera bina rogo.
Hos tamen ut primis raptos ſibi quaerit in annis:
Improbius nihil his fletibus eſſe poteſt.

LXXII. de Caeſare Trajano.

Fruſtra Blanditiae venitis ad me,
Attritis miſerabiles labellis:
Dicturus Dominum Deumque non ſum;
Jam non eſt locus hac in urbe vobis.
Ad Parthos procul ite pileatos,
Et turpes, humileſque, ſuppliceſque
Pictorum ſola baſiate regum.
Non eſt hic dominus, ſed Imperator,
Sed juſtiſſimus omnium Senator;
Per quem de Stygia domo reducta eſt.
Siccis ruſtica veritas capillis.
Hoc ſub principe, ſi ſapis, caveto,
Verbis, Roma, prioribus loquaris.

LXXIII. ad Marcum.

Littera facundi gratum mihi pignus amici
Pertulit, Auſoniae dona ſevera togae:
Qua non Fabricius, ſed vellet Apicius uti,
Vellet Mecaenas Caeſarianus eques.
Vilior haec nobis alio mittente fuiſſet;
Non quacunque manu victima caeſa litat.
A te miſſa venit: poſſem niſi munus amare,
Marce, tuum; poteram nomen amare meum.
Munere ſed plus eſt, & nomine gratius ipſo,
Officium docti judiciumque viri.

LXXIV. ad Romam.

Jam parce laſſo, Roma, gratulatori,
Laſſo clienti: quamdiu ſalutator
Anteambulones & togulatos inter
Centum merebor plumbeos die toto;
Cum Scorpus una quindecim graves hora
Ferventis auri victor auferat ſaccos?
Non ego meorum praemium libellorum
(Quid enim merentur?) Apulos velim campos;

Non Hybla, non me ſpicifer capit Nilus,
Nec quae paludes delicata Pomptinas
Ex arce clivi ſpectat uva Setini.
Quid concupiſcam quaeris ergo? dormire.

LXXV. de Galla.

Millia viginti quondam me Galla popoſcit?
Et, fateor, magni non erat illa nimis.
Annus abit: bis quina dabis ſeſtertia, dixit.
Poſcere plus viſa eſt, quam prius, illa mihi.
Jam duo poſcenti poſt ſextum millia menſem,
Mille dabam nummos: noluit accipere.
Tranſierant binae forſan ternaeve Calendae,
Aureolos ultro quattuor ipſa petit,
Non dedimus: centum juſſit me mittere nummos;
Sed viſa eſt nobis haec quoque ſumma gravis.
Sportula nos junxit quadrantibus arida centum:
Hanc voluit; puero diximus eſſe datam.
Inferius numquid potuit deſcendere? fecit.
Dat gratis: ultro dat mihi Galla, nego.

LXXVI. de Maevio.

Hoc, Fortuna, tibi videtur aequum?
Civis non Syriaeve, Parthiaeve,
Nec de Cappadocis eques cataſtis,
Sed de plebe Remi, Numaeque verna,
Jucundus, probus, innocens, amicus,
Lingua doctus utraque; cujus unum eſt,
Sed magnum vitium, quod eſt poëta;
Pullo Maevius alget in cucullo:
Cocco mulio fulget incitatus.

LXXVII. de Caro Medico.

Nequius a Caro nihil unquam, Maxime, factum eſt,
Quam quod febre perit: fecit & illa nefas.
Saeva, nocens febris ſaltem quartana fuiſſes!
Servari medico debuit ille ſuo.

LXXVIII. ad Macrum.

Ibis littoreas, Macer, Salonas:
Ibit rara fides, amorque recti,

Et ſecum comitem trahet pudorem.
Semper pauperior redit poteſtas.
Felix auriferae colone terrae,
Rectorem vacuo ſinu remittes,
Optabiſque moras, & exeuntem
Udo Dalmata gaudio ſequeris.
Nos Celtas, Macer, & truces Iberos
Cum deſiderio tui petemus.
Sed quaecunque tamen feretur illinc
Piſcoſi calamo Tragi notata,
Macrum pagina noſtra nominabit.
Sic inter veteres legar poëtas:
Nec multos mihi praeferas priores;
Uno ſed tibi ſim minor Catullo.

LXXIX. de Torquato & Otacilio.

Ad lapidem Torquatus habet praetoria quartum:
Ad quartum breve rus emit Otacilius.
Torquatus nitidas vario de marmore thermas.
Exſtruxit: cucumam fecit Otacilius.
Diſpoſuit daphnona ſuo Torquatus in agro:
Caſtaneas centum ſevit Otacilius.

Conſule

Conſule Torquato vici fuit ille magiſter,
Nec minor in tanto viſus honore ſibi.
Grandis ut exiguam bos ranam ruperat olim;
Sic puto Torquatus rumpet Otacilium.

LXXX. de Erote.

Plorat Eros, quoties maculoſae pocula myrrhae
Inſpicit, aut pueros, nobiliuſve citrum;
Et gemitus imo ducit de pectore, quod non
Tota miſer coëmat Septa, feratque domum.
Quam multi faciunt, quod Eros, ſed lumine ſicco!
Pars major lacrymas ridet, & intus habet.

LXXXI. de Phyllide.

Cum duo veniſſent ad Phyllida mane fututum,
Et nudam cuperet ſumere uterque prior:
Promiſit pariter ſe Phylis utrique daturam,
Et dedit: ille pedem ſuſtulit, hic tunicam.

LXXXII. ad Gallum.

Si quid noſtra tuis addicit vexatio rebus,
Mane, vel a media nocte togatus ero.

Stridenteſque feram flatus Aquilonis iniqui,
Et patiar nimbos, excipiamque nives.
Sed ſi non fias quadrante beatior uno
Per gemitus noſtros, ingenuaſque cruces:
Parce, precor, feſſo, vanoſque remitte labores,
Qui tibi non proſunt, & mihi, Galle, nocent.

LXXXIII. ad Marinum.

Raros colligis hinc & hinc capillos,
Et latum nitidae, Marine, calvae
Campum temporibus tegis comatis:
Sed moti redeunt jubente vento,
Redduntur que ſibi, caputque nudum
Cirris grandibus hinc & inde cingunt.
Inter Spendophorum Teleſphorumque
Cidae ſtare putabis Hermerotem.
Vis te ſimplicius ſenem fateri,
Ut tandem videaris unus eſſe?
Tonſor jam reliquos metat capillos.
Calvo turpius eſt nihil comato.

LXXXIV. de Afro, ad Caeditianum.

Miraris, quare dormitum non eat Afer?
Accumbat cum qua, Caeditiane, vides.

LXXXV. de Ladonte nauta.

Jam ſenior Ladon Tiberinae nauta carinae
Proxima dilectis rura paravit aquis.
Quae cum ſaepe vagus promeret torrentibus undis
Tybris, & hiberno rumperet arva lacu:
Emeritam puppim, ripa quae ſtabat in alta,
Implevit ſaxis, oppoſuitque vadis.
Sic nimias avertit aquas Quis credere poſſet?
Auxilium domino merſa carina tulit.

LXXXVI. de Lauro.

Nemo nova caluit ſic inflammatus amica,
Flagravit quanto Laurus amore pilae.
Sed qui primus erat luſor, dum floruit aetas,
Nunc poſtquam deſit ludere, prima pila eſt.

LXXXVII. de natali Reſtituti.

Octobres, age, ſentiat Kalendas
Facundi pia Roma Reſtituti.
Linguis omnibus & favete votis;
Natalem colimus; tacete lites.
Abſit cereus aridi clientis,
Et vani triplices, breveſque mappae
Exſpectent gelidi jocos Decembris.
Certent muneribus beatiores.
Agrippae tumidus negotiator
Cadmi municipes ferat lacernas.
Pugnorum reus, ebriaeque noctis
Coenatoria mittat advocato.
Infamata virum puella vicit?
Veros Sardonychas ſed ipſa tradat.
Mirator veterum ſenex avorum,
Donet Phidiaci toreuma caeli.
Venator leporem, colonus hoedum,
Piſcator ferat aequorum rapinas.
Si mittit ſua quiſque, quid poëtam
Miſſurum tibi, Reſtitute, credis?

LXXXVIII. ad Cottam.

Omnes perſequeris praetorum, Cotta, locellos;
Accipis & ceras: officioſus homo es.

LXXXIX. de ſtatua Junonis.

Juno, labor, Polyclete, tuus, & gloria felix,
Phidiacae cuperent quam meruiſſe manus,
Ore nitet tanto, quanto ſupereſſet in Ida
Judice convictas non dubitante deas.
Junonem, Polyclete, ſuam niſi frater amaret,
Junonem poterat frater amare tuam.

XC. in Ligellam.

Quid vellis vetulum, Ligella, cunnum?
Quid buſti cineres tui laceſſis?
Tales munditiae decent puellas:
Nam tu jam nec anus potes videri.
Iſtud, crede mihi, Ligella, belle
Non mater facit Hectoris, ſed uxor.
Erras, ſi tibi cunnus hic videtur,
Ad quem mentula pertinere deſit.

Quare, ſi pudor eſt, Ligella, noli
Barbam vellere mortuo leoni.

XCI. de Almone.

Omnes eunuchos habet Almo, nec arrigit ipſe;
Et queritur, pariat quod ſua Polla nihil.

XCII. ad Marium.

Mari, quietae cultor & comes vitae,
Quo cive priſca gloriatur Atina:
Has tibi gemellas barbari decus luci
Commendo pinus, iliceſque Faunorum,
Et ſemidocta villici manu ſtructas
Tonantis aras, horridique Silvani,
Quas tinxit agni ſaepe ſanguis, aut hoedi,
Dominamque ſancti Virginem Deam templi,
Et quem ſororis hoſpitem vides caſtae
Martem mearum principem Kalendarum,
Et delicatae laureum nemus Florae,
In quod Priapo perſequente confugit.
Hoc omne agelli mitte parvuli numen
Seu tu cruore, ſive thure placabis:

Ubicunque veſter Martialis eſt, dices,
Haec, ecce, mecum dextera litat vobis
Abſens ſacerdos; vos, putate praeſentem,
Et date duobus, quidquid alter optarit.

XCIII. ad Clementem.

Si prior Euganeas, Clemens, Helicaonis oras,
Pictaque pampineis videris arva jugis:
Perfer Ateſtinae nondum vulgata Sabinae
Carmina, purpurea ſed modo culta toga.
Ut roſa delectat, metitur quae pollice primo;
Sic nova nec mento ſordida charta juvat.

XCIV. Munuſculum pomorum.

Non mea Maſſylicus ſervat pomaria ſerpens,
Regius Alcioni nec mihi ſervit ager:
Sed Nomentana ſecurus germinat hortus
Arbore, nec furem plumbea mala timent.
Haec igitur, media quae ſunt modo nata Suburra,
Mittimus autumni cerea poma mei.

XCV. ad Gallam.

Infantem tibi vir, tibi, Galla, remiſit adulter:
Hi, puto, non dubie ſe futuiſſe negant.

XCVI. ad Avitum.

Saepe loquar nimium gentes quod, Avite, remotas,
Miraris Latia factus in urbe ſenex;
Auriferumque Tagum ſitiam, patriumque Salonem,
Et repetam ſaturae ſordida rura caſae.
Illa placet tellus, in qua res parva beatum
Me facit & tenues luxuriantur opes.
Paſcitur hic, ibi paſcit ager; tepet igne maligno
Hîc focus, ingenti lumine lucet ibi.
Hîc pretioſa fames, conturbatorque macellus:
Menſa ibi divitiis ruris operta ſui.
Quattuor hic aeſtate togae, pluresve teruntur:
Autumnis ibi me quattuor una tegit.
I, cole nunc reges: quidquid non praeſtat amicus,
Cum praeſtare tibi poſſit, Avite, locus.

XCVII. de Numa.

Dum levis arſura ſtruitur libitina papyro,
Dum myrrham & caſiam flebilis uxor emit:
Jam ſcrobe, jam lecto, jam pollinctore parato,
Haeredem ſcripſit me Numa: convaluit.

XCVIII. in Publium.

Addat cum mihi Caecubum miniſter
Idaeo reſolutior cinaedo,
Quo nec filia cultior, nec uxor,
Nec mater tua, nec ſoror recumbit:
Vis ſpectem potius tuas lacernas,
Aut citrum vetus, Indicoſque dentes?
Suſpectus tibi ne tamen recumbam,
Praeſta de grege, ſordidaque villa
Tonſos, horridulos, rudes, puſillos
Hircoſi mihi filios ſubulci
Perdet te dolor hic: habere, Publi,
Mores non potes hos, & hos miniſtros.

XCIX. de ſtatua Socratis.

Si Romana forent haec Socratis ora, fuiſſent
Julius in Satyris qualia Rufus habet.

C. in plagiarium.

Quid, ſtulte, noſtris verſibus tuos miſces?
Cum litigante quid tibi, miſer, libro?
Quid congregare cum leonibus vulpes,
Aquiliſque ſimiles facere noctuas quaeris?
Habeas licebit alterum pedem Ladae,
Inepte, fruſtra crure ligneo curres.

CI. de Capitolino.

Elyſio redeat ſi forte remiſſus ab agro
Ille ſuo felix Caeſare Gabba vetus;
Qui Capitolinum pariter, Gabbamque jocantes
Audierit, dicet: ruſtice Gabba, tace.

CII. ad Avitum, de Philoeno.

Qua factus ratione ſit requiris,
Qui nunquam futuit, pater Philoenus?

Gaditanus, Avite, dicat iſtud:
Qui ſcribit nihil, & tamen poëta eſt.

CIII. ad municipes ſuos Bilbilitanos.

Municipes, Auguſta mihi quos Bilbilis acri
  Monte creat, rapidus quem Salo cingit aquis:
Ecquid laeta juvat veſtri vos gloria vatis?
  Nam decus, & nomen, famaque veſtra ſumus.
Nec ſua plus debet tenui Verona Catullo.
  Meque velit dici non minus illa ſuum.
Quattuor acceſſit triceſima meſſibus aetas,
  Ut ſine me Cereri ruſtica liba datis.
Moenia dum colimus dominae pulcherrima Romae,
  Mutavere meas Itala regna comas.
Excipitis reducem placida ſi mente, venimus:
  Aſpera ſi geritis corda, redire licet.

CIV. ad librum.

I noſtro comes, i, libelle, Flavo
Longum per mare, ſed faventis undae;
Et curſu facili, tuiſque ventis
Hiſpanae pete Tarraconis arces.

Illinc te rota tollet, & citatus
Altam Bilbilin, & tuum Salonem
Quinto forſitan eſſedo videbis.
Quid mandem tibi quaeris? ut ſodales
Paucos, ſed veteres, & ante brumas
Triginta mihi quattuorque viſos
Ipſa protinus a via ſalutes;
Et noſtrum admoneas ſubinde Flavum,
Jucundos mihi, nec laborioſos
Succeſſus ſpatio paret ſalubri,
Qui pigrum faciant tuum parentem.
Haec ſunt; jam tumidus vocat magiſter,
Caſtigatque moras; & aura portum
Laxavit melior. Vale, libelle!
Navem, ſcis puto, non moratur unus.

M. VALERII
MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER XI.

Epigramma I. ad librum ſuum.

Qvo tu, quo, liber otioſe, tendis,
Cultus ſindone non quotidiana?
Numquid Parthenium videre? certe
Vadas; & redeas inevolutus.
Libros non legit ille, ſed libellos:
Nec Muſis vacat, aut ſuis vacaret.
Ecquid te ſatis aeſtimas beatum,
Contingunt tibi ſi manus minores?
Vicini pete porticum Quirini.
Turbam non habet otioſiorem
Pompeius, vel Agenoris puella,
Vel primae dominus levis Carinae.

Sunt illic duo treſve, qui revolvant
Noſtrarum tineas ineptiarum:
Sed cum ſponſio, fabulaeque laſſae
De Scorpo fuerint, & Incitato.

II. ad lectores.

Triſte ſupercilium, durique ſevera Catonis
Frons, & aratoris filia Fabricii,
Et perſonati faſtus, & regula morum,
Quidquid & in tenebris non ſumus; ite foras.
Clamant, ecce, mei bona Saturnalia verſus.
Et libet; & ſub te praeſide, Nerva, licet.
Lectores tetrici, ſalebroſum ediſcite Santram;
Nil mihi vobiſcum eſt: iſte liber meus eſt.

III. de ſuis libellis.

Non urbana mea tantum Pimpleïde gaudent
Otia, nec vacuis auribus iſta damus:
Sed meus in Geticis ad Martia ſigna pruïnis
A rigido teritur centurione liber.
Dicitur & noſtros cantare Britannia verſus.
Quid prodeſt? neſcit ſacculus iſta meus.

At quam victuras poteramus pangere chartas;
Quantaque Pieria proelia flare tuba;
Cum pia reddiderint Auguſtum numina terris,
Et Maecenatem ſi mihi Roma daret!

IV. Votum pro Nerva Trajano & Senatu.

Sacra lareſque Phrygum, quos Trojae maluit haeres,
Quam rapere arſuras Laomedontis opes;
Scriptus & aeterno nunc primum Jupiter auro,
Et ſoror, & ſummi filia tota Patris:
Et qui purpureis jam tertia nomina faſtis,
Jane, refers Nervae; vos precor ore pio:
Hunc omnes ſervate Ducem, ſervate Senatum:
Moribus hic vivat Principis, ille ſuis.

V. ad Nervam Trajanum.

Tanta tibi eſt recti reverentia, Caeſar, & aequi,
Quanta Numae fuerat: ſed Numa pauper erat,
Ardua res haec eſt, opibus non tradere mores:
Et cum tot Craeſos viceris, eſſe Numam.

VI. ad eumdem.

Si redeant veteres, ingentia nomina, patres;
Elyſium liceat ſi vacuare nemus:
Te volet invictus pro libertate Camillus:
Aurum Fabricius, te tribuente, volet.
Te duce gaudebit Brutus: tibi Sylla cruentus
Imperium tradet, cum poſiturus erit.
Et te privato cum Caeſare Magnus amabit:
Donabit totas & tibi Craſſus opes.
Ipſe quoque infernis revocatus Ditis ab umbris
Si Cato reddatur, Caeſarianus erit.

VII. ad Romam.

Unctis falciferi ſenis diebus,
Regnator quibus imperat fritillus,
Verſu ludere non laborioſo
Permittis, puto, pileata Roma.
Riſiſti: licet ergo, nec vetamur.
Pallentes procul hinc abite curae:
Quidquid venerit obvium, loquamur
Moroſa ſine cogitatione.

Miſce dimidios, puer, trientes,
Quales Pythagoras dabat Neroni:
Miſce, Dindyme, ſed frequentiores.
Poſſum nil ego ſobrius: bibenti
Succurrent mihi quindecim poëtae.
Da nnnc baſia, ſed Catulliana:
Quae ſi tot fuerint, quot ille dixit,
Donabo tibi paſſerem Catulli.

VIII. in Paullam.

Jam certe ſtupido non dices, Paulla, marito,
Ad moechum quoties longius ire voles:
Caeſar in Albanum juſſit me mane venire,
Caeſar Circeios; jam ſtropha talis abit.
Penelopae licet eſſe tibi ſub principe Nerva:
Sed prohibet ſcabies, ingeniumque vetus.
Infelix quid ages? aegram ſimulabis amicam!
Haerebit dominae vir comes ipſe ſuae:
Ibit & ad fratrem tecum, matremque, patremque;
Quas igitur fraudes ingenioſa paras?
Diceret hyſtericam ſe forſitan altera moecha
In Sinueſſano velle ſedere lacu.

Quanto tu melius! quoties placet ire fututum,
Quae verum mavis dicere, Paulla, viro!

IX. de baſiis ſui pueri, ad Sabinum.

Laſſa quod heſterni ſpirant opobalſama drauci;
Ultima quod curvo quae cadit aura croco;
Poma quod hiberna matureſcentia capſa;
Arbore quod verna luxurioſus ager;
De pallatinis dominae quod Serica praelis;
Succina virginea quod regelata manu;
Amphora quod nigri, ſed longe fracta, Falerni;
Quod, qui Sicanias detinet hortus apes;
Quod Coſmi redolent alabaſtra, focique deorum;
Quod modo divitibus lapſa corona comis:
Singula quid dicam? non ſunt ſatis; omnia miſce:
Hoc fragrant pueri baſia mane mei.
Scire cupis nomen? ſi propter baſia, dicam.
Juraſti: nimium ſcire, Sabine, cupis.

X. de pictura Memoris.

Clarus fronde Jovis, Romani fama cothurni,
Spirat Apellea redditus arte Memor.

XI. de Turno.

Contulit ad Satyras ingentia pectora Turnus:
Cur non ad Memoris carmina? frater erat.

XII. ad pocillatorem ſuum.

Tolle, puer, calices, tepidique toreumata, Nili,
Et mihi ſecura pocula trade manu,
Trita patrum labris & tonſo pura miniſtro:
Antiquus menſis reſtituatur honor.
Te potare decet gemma, qui Mentora frangis
In ſcaphium moechae, Sardanapale, tuae.

XIII. in Zoïlum.

Jus tibi natorum vel ſeptem, Zoïle, detur:
Dum matrem nemo det tibi, nemo patrem.

XIV. Epitaphium Paridis Pantomimi.

Quiſquis Flaminiam teris viator,
Noli nobile praeterire marmor.
Urbis delitiae, ſaleſque Nili,
Ars & gratia, luſus & voluptas,

XVII. ad lectores.

Qui gravis es nimium, potes hinc jam, lector, abire,
Quo libet: urbanae ſcripſimus iſta togae.
Nam mea Lampſacio laſcivit pagina verſu;
Et Tarteſſiaca concrepat aera manu.
O quoties rigida pulſabis pallia vena,
Sis gravior Curio, Fabricioque licet!
Tu quoque nequitias noſtri luſuſque libelli
Uda puella leges, ſis Patavina licet.
Erubuit, poſuitque meum, Lucretia librum;
Sed coram Bruto: Brute, recede, leget.

XVIII. ad Sabinum.

Non omnis noſtri nocturna eſt pagina libri;
Invenies & quod mane, Sabine, legas.

XIX. in Lupum.

Donaſti, Lupe, rus ſub urbe nobis:
Sed rus eſt mihi majus in feneſtra.
Rus hoc dicere, rus potes vocare?

In quo ruta facit nemus Dianae;
Arguta tegit ala quod cicadae;
Quod formica die comedit uno;
Cluſae cui folium roſae corona eſt:
In quo non magis invenitur herba,
Quam Coſmi folium, piperve crudum:
In quo nec cucumis jacere rectus,
Nec ſerpens habitare tota poſſit.
Erucam male paſcit hortus unam;
Conſumpto moritur culex ſalicto;
Et talpa eſt mihi foſſor atque arator
Non boletus hiare, non mariſcae
Ridere, aut violae patere poſſunt.
Fines mus populatur, & colono
Tanquam ſus Calydonius timetur;
Et ſublata volantis ungue Procnes
In nido ſeges eſt hirundino;
Et cum ſtet ſine falce, mentulaque,
Non eſt dimidio locus Priapo.
Vix implet cochleam peracta meſſis,
Et muſtum nuce condimus picata.
Erraſti, Lupe, littera ſed una:

Nam quo tempore praedium dediſti,
Mallem tu mihi prandium dediſſes.

XX. in Gallam.

Quaeris, cur nolim te ducere, Galla? diſerta es.
Saepe ſoloeciſmum mentula noſtra facit.

XXI. ad lectores.

Caeſaris Auguſti laſcivos, livide, verſus
Sex lege, qui triſtis verba Latina legis.
"Quod futuit Glaphyran Antonius, hanc mihi poenam
Fulvia conſtituit, ſe quoque uti futuam.
Fulviam ego ut futuam? quid ſi me Manius oret
Paedicem? faciam? non puto, ſi ſapiam.
Aut futue, aut pugnemus, ait. Quid, quod mihi vita
Carior eſt ipſa mentula? ſigna canant".
Abſolvis lepidos nimirum, Auguſte, libellos,
Qui ſcis Romana ſimplicitate loqui.

XXII. in Lydiam.

Lydia tam laxa eſt, equitis quam culus aëni;
Quam celer arguto qui ſonat aere trochus;

Quam rota tranſmiſſo toties impacta petauro;
Quam vetus a craſſa calceus udus aqua;
Quam quae rara vagos exſpectant retia turdos;
Quam Pompeiano vela negata Noto;
Quam quae de phthiſico lapſa eſt armilla cinaedo;
Culcita Leuconico quam viduata ſuo;
Quam veteres braccae Britonis pauperis, & quam
Turpe Ravennatis guttur onocrotali.
Hanc in piſcina dicor futuiſſe marina;
Neſcio: piſcinam me futuiſſe, puto.

XXIII. in paediconem maſturbantem.

Mollia quod nivei duro teris ore Galeſi
Baſia, quod nudo cum Ganymede jaces;
Quis negat hoc nimium? ſed ſit ſatis: inguina ſaltem
Parce fututrici ſollicitare manu.
Levibus in pueris plus haec, quam mentula, peccat;
Et faciunt digiti, praecipitantque virum.
Inde tragus, celereſque pili; mirandaque matri
Barba, nec in clara balnea luce placent.
Diviſit natura mares: pars una puellis;
Una viris genita eſt: utere parte tua.

XXIV. in Silam.

Nubere Sila mihi nulla non lege parata eſt:
Sed Silam nulla ducere lege volo.
Cum tamen inſtaret, decies mihi dotis in auro
Sponſa dabis, dixi: quid minus eſſe poteſt?
Nec futuam quamvis prima te nocte maritus;
Communis tecum nec mihi lectus erit.
Complectarque meam, nec tu prohibebis, amicam;
Ancillam mittes & mihi juſſa tuam.
Te ſpectante dabit nobis laſciva miniſter
Baſia, ſive meus, ſive erit ille tuus.
Ad coenam venies; ſed ſic diviſa recumbes,
Ut non tangantur pallia noſtra tuis.
Oſcula rara dabis nobis; ſed non dabis ultro:
Nec quaſi nupta dabis, ſed quaſi mater anus.
Si potes iſta pati, ſi nil perferre recuſas,
Invenies, qui te ducere, Sila, velit.

XXV. ad Labullum.

Dum te proſequor, & domum reduco,
Aurem dum tibi praeſto garrienti,

Et quidquid loqueris, faciſque, laudo;
Quot verſus poterant, Labulle, naſci?
Hoc damnum tibi non videtur eſſe,
Si, quod Roma legit, requirit hoſpes,
Non deridet eques, tenet ſenator,
Laudat cauſſidicus, poëta carpit,
Propter te perit? Hoc, Labulle, verum eſt?
Hoc quiſquam ferat, ut tibi tuorum
Sit major numerus togatulorum,
Librorum mihi ſit minor meorum?
Triginta prope jam diebus una eſt
Nobis pagina vix peracta: ſic fit,
Cum coenare domi poëta non vult.

XXVI. in Linum.

Illa ſalax nimium, nec paucis nota puellis
Stare Lino deſit mentula: lingua, cave.

XXVII. ad Teleſphorum puerum.

O mihi grata quies, ô blanda, Theleſphore, cura,
Qualis in amplexu non fuit ante meo!

Baſia da nobis vetulo puer uda Falerno,
  Pocula da labris facta minora tuis.
Addideris ſuper haec Veneris ſi gaudia vera,
  Eſſe negem melius cum Ganymede Jovi.

XXVIII. ad Flaccum.

Ferreus es, ſi ſtare poteſt tibi mentula, Flacce,
  Cum te ſex cyathos orat amica gari,
Vel duo fruſta rogat cybii, tenuemve lacertum,
  Nec dignam toto ſe botryone putat:
Cui portat gaudens ancilla parapſide rubra
  Alecem, ſed quam protinus illa voret:
Aut cum perfricuit frontem: poſuitque pudorem,
  Succida palliolo vellera quinque petit.
At mea me libram foliati poſcat amica,
  Aut virides gemmas, ſardonycaſve pares:
Nec niſi prima velit de Tuſco Serica vico,
  Aut centum aureolos, ſic velut aera, roget.
Nunc tu velle putas haec me donare puellae?
  Nolo: ſed his ut ſit digna puella volo.

XXIX. de Naſica.

Invaſit medici Naſica phreneticus Aucti,
Et percidit Hylan: hic, puto, ſanus erat.

XXX. ad Phillydem.

Languida cum vetula tractare virilia dextra
Coepiſti, jugulor pollice, Phylli, tuo.
Nam cum me murem, cum me tua lumina dicis,
Horis me refici vix puto poſſe decem.
Blanditias neſcis: dabo, dic, tibi millia centum,
Et dabo Setini jugera culta ſoli:
Accipe vina, domum, pueros, chryſendeta, menſas:
Nil opus eſt digitis: ſic mihi, Phylli, frica.

XXXI. in Zoïlum.

Os male cauſſidicis, & dicis olere poëtis:
Sed fellatori, Zoïle, pejus olet.

XXXII. in Caecilium.

Atreus Caecilius cucurbitarum,
Sic illas quaſi filios Thyeſtae
In partes lacerat, ſecatque mille.

Guſtu protinus has edes in ipſo;
Has prima feret, alterave coena;
Hac coena tibi tertia reponet.
Hinc feras epidipnidas parabit;
Hinc piſtor fatuas facit placentas,
Hinc & multiplices ſtruit tabellas;
Et notas caryotidas theatris:
Hinc exit varium coco minutal,
Ut lentem poſitam, fabamque credas:
Boletos imitatur, & botellos,
Et caudam cybii, breveſque maenas:
Hinc cellarius experitur artes,
Ut condat vario vafer ſapore
In ruta folium Capelliana.
Sic implet gabatas, paropſideſque,
Et leves ſcutulas, cavaſque lances.
Hoc lautum putat, hoc putat venuſtum,
Unum ponere ferculis tot aſſem.

XXXIII. in Neſtorem.

Nec toga, nec focus eſt, nec tritus cimice lectus,
Nec tibi de bibula ſarta palude teges:

Nec puer, aut ſenior, nulla eſt ancilla, nec infans,
Nec ſera, nec clavis, nec canis, atque calix.
Tu tamen affectas, Neſtor, dici atque videri
Pauper, & in populo quaeris habere locum.
Mentiris, vanoque tibi blandiris honore.
Non eſt paupertas, Neſtor, habere nihil.

XXXIV. de Praſino.

Saepius ad palmam Praſinus poſt fata Neronis
Pervenit; & victor praemia plura refert.
I nunc, Livor edax, dic te ceſſiſſe Neroni;
Vicit nimirum, non Nero, ſed Praſinus.

XXXV. in Aprum.

Aedes emit Aper; ſed quas nec noctua vellet
Eſſe ſuas: adeo nigra vetuſque caſa eſt.
Vicinos illi nitidus Maro poſſidet hortos.
Coenabit belle, non habitabit Aper.

XXXVI. ad Fabullum.

Ignotos mihi cum voces trecentos,
Quare non veniam vocatus a te,

Miraris, quererifque, litigafque.
Solus coeno, Fabulle, non lubenter.

XXXVII. de Caii Julii Proculi reditu.

Caius hanc lucem gemma mihi Julius alba
 Signat, io, votis redditus, ecce, meis.
Deſperaſſe juvat veluti jam rupta ſororum
 Fila; minus gaudent, qui timuere nihil.
Hypne, quid exſpectas piger? immortale Falernum
 Funde: ſenem poſcunt talia vota cadum.
Quicunces & ſex cyathos, beſſemque bibamus,
 CAIVS ut fiat, JVLIVS, & PROCVLVS.

XXXVIII. in Zoïlum.

Zoïle, quid tota gemmam praecingere libra
 Te juvat, & miſerum perdere ſardonycha?
Annulus iſte tuis fuerat modo cruribus aptus:
 Non eadem digitis pondera conveniunt.

XXXIX. de mulione ſurdo.

Mulio viginti venît modo millibus, Aucte.
 Miraris pretium tam grave? ſurdus erat.

XL. in Charidemum.

Cunarum fueras motor, Charideme, mearum;
Et pueri cuſtos, aſſiduuſque comes.
Jam mihi nigreſcunt tonſa ſudaria barba,
Et queritur labris puncta puella meis.
Sed tibi non crevi: te noſter villicus horret;
Te diſpenſator, te domus ipſa pavet.
Ludere nec nobis, nec tu permittis amare:
Nil mihi vis, & vis cuncta licere tibi.
Corripis, obſervas, quereris, ſuſpiria ducis;
Et vix a ferulis abſtinet ira manum.
Si Tyrios ſumpſi cultus, unxive capillos,
Exclamas: Nunquam fecerat iſta pater.
Et numeras noſtros adſtricta fronte trientes,
Tanquam de cella ſit cadus ille tua.
Deſine: non poſſum libertum ferre Catonem;
Eſſe virum jam me dicet amica tibi.

XLI. de Luperco.

Formoſam Glyceren amat Lupercus,
Et ſolus tenet, imperatque ſolus;

Quam

Quam toto ſibi menſe non fututam
Cum triſtis quereretur; & roganti
Cauſſam reddere vellet Aeliano:
Reſpondit, Glycerae dolere dentes.

XLII. de Amynta.

Indulget pecori nimium dum paſtor Amyntas,
Et gaudet fama, luxuriaque gregis:
Cedentes oneri ramos, ſilvamque fluentem
Vicit, concuſſas ipſe ſecutus opes.
Triſte nemus dirae vetuit ſupereſſe rapinae,
Damnavitque rogis noxia ligna pater.
Pingues, Lygde, ſues habeat vicinus Iolas:
Te ſatis eſt nobis annumerare pecus.

XLIII. in Caecilianum.

Vivida cum poſcas epigrammata, mortua ponis
Lemnata: qui fieri, Caeciliane, poteſt?
Mella jubes Hyblaea tibi vel Hymettia naſci,
Et thyma Cecropiae Corſica ponis api?

XLIV. ad uxorem.

Deprenſum in puero tetricis me vocibus, uxor,
Corripis, & culum te quoque habere refers:
Dixit idem quoties laſcivo Juno Tonanti?
Ille tamen grandi cum Ganymede jacet.
Incurvabat Hylam poſito Tirynthius arcu:
Tu Megaram credis non habuiſſe nates?
Torquebat Phoebum Daphne fugitiva: ſed illas
Oebalius flammas juſſit abire puer.
Bryſeis multum quamvis averſa jaceret,
Aeacidae propior levis amicus erat.
Parce tuis igitur dare maſcula nomina rebus;
Teque puta cunnos, uxor, habere duos.

XLV. ad ſenem orbum.

Orbus es, & locuples, & Bruto conſule natus;
Eſſe tibi veras credis amicitias?
Sunt verae; ſed quas juvenis, quas pauper habebas:
Qui novus eſt, mortem diligit ille tuam.

XLVI. in Cantharum.

Intraſti quoties inſcriptae limina cellae,
Seu puer arriſit, ſive puella tibi:
Contentus non es foribus, veloque, ſeraque;
Secretumque jubes grandius eſſe tibi.
Oblinitur minimae ſi qua eſt ſuſpicio rimae,
Punctaque laſciva quae terebrantur acu.
Nemo eſt tam teneri, tam ſollicitique pudoris,
Qui vel paedicat, Canthare, vel futuit.

XLVII. in Maevium.

Jam niſi per ſomnum non arrigis, & tibi, Maevi,
Incipit in medios meiere verpa pedes:
Truditur & digitis pannucea mentula laſſi;
Nec levat extinctum ſollicitata caput.
Quid miſeros fruſtra cunnos, culoſque laceſſis?
Summa petas: illic mentula vivit anus.

XLVIII. in Blattaram.

Omnia foemineis quare dilecta catervis
Balnea devitat Blattara? ne futuat.

Cur nec Pompeia lentus ſpatiatur in umbra,
Nec petit Inachidos limina? ne futuat.
Cur Lacedaemonio luteum ceromate corpus
Perfundit gelida Virgine? ne futuat.
Cum ſic foeminei generis contagia vitet,
Cur lingit cunnum Blattara? ne futuat.

XLIX. de Silio Italico poëta.

Silius haec magni celebrat monumenta Maronis,
Jugera facundi qui Ciceronis habet.
Haeredem, dominumque ſui tumulive, lariſve,
Non alium mallet, nec Maro, nec Cicero.

L. de eodem.

Jam prope deſertos cineres, & ſancta Maronis
Nomina qui coleret, pauper & unus erat.
Silius optatae ſuccurrere cenſuit umbrae,
Silius & vatem, non minor ipſe, colit.

LI. in Phyllida.

Nulla eſt hora tibi, qua non me, Phylli, furentem
Deſpolies: tanta calliditate rapis.

Nunc plorat ſpeculo fallax ancilla relicto:
  Gemma vel a digito, vel cadit aure lapis.
Nunc furtiva lucri-fieri bombycina poſſunt:
  Profertur Coſmi nunc mihi ſiccus onyx.
Amphora nunc petitur nigri carioſa Falerni,
  Expiet ut ſomnos garrula ſaga tuos.
Nunc ut emam grandemve lupum, mullumve bi-
  librem,
  Indixit coenam dives amica tibi.
Sit pudor, & tandem veri reſpectus, & aequi.
  Nil tibi, Phylli, nego: nil mihi, Phylli, nega.

LII. de Titio.

Tanta eſt quae Titio columna pendet,
Quantam Lampſaciae colunt puellae.
Hic nullo comitante, nec moleſto,
Thermis grandibus, & ſuis lavatur:
Anguſte Titius tamen lavatur.

LIII. ad Julium Cerealem.

Coenabis belle, Juli Cerealis, apud me:
  Conditio eſt melior ſi tibi nulla, veni.

Octavam poteris ſervare; lavabimur una:
  Scis, quam ſint Stephani balnea juncta mihi.
Prima tibi dabitur ventri lactuca movendo
  Utilis: & porris fila reſecta ſuis.
Mox vetus, & tenui major cordylla lacerto;
  Sed quam cum rutae frondibus ova tegant.
Altera non deerunt tenui verſata favilla,
  Et Velabrenſi maſſa recocta foco;
Et quae Picenum ſenſerunt frigus olivae,
  Haec ſatis in guſtu: caetera noſſe cupis?
Mentiar, ut venias: piſces, conchylia, ſumen,
  Et cortis ſaturas atque paludis aves,
Quae nec Stella ſolet rara niſi ponere coena.
  Plus ego polliceor: nil recitabo tibi.
Ipſe tuos nobis relegas licet uſque Gigantes,
  Rura vel aeterno proxima Virgilio.

LIV. de Claudia Rufina.

Claudia caeruleis cum ſit Rufina Britannis
  Edita, quam Latiae pectora gentis habet!
Quale decus formae! Romanam credere matres
  Italides poſſunt, Atthides eſſe ſuam.

Dî bene, quod ſancto peperit foecunda marito,
Quod ſperat generos, quodque puella nurus.
Sic placeat ſuperis, ut cónjuge gaudeat uno,
Et ſemper natis gaudeat illa tribus.

LV. in Zoïlum.

Unguenta, & caſias, & olentem funera myrrham,
Thuraque de medio ſemicremata rogo;
Et quae de ſtygio rapuiſti cinnama lecto,
Improbe, de turpi, Zoïle, redde ſinu.
A pedibus didicere manus peccare protervae;
Non miror furem, qui fugitivus erat.

LVI. ad Urbicum, de Lupo.

Hortatur fieri quod te Lupus, Urbice, patrem,
Ne credas: nihil eſt, quod minus ille velit.
Ars eſt captandi, quod nolis velle videri:
Ne facias optat, quod rogat ut facias.
Dicat praegnantem tua ſe Coſconia tantum:
Pallidior fiet jam pariente Lupus.
At tu conſilio videaris ut uſus amici,
Sic morere, ut factum te putet eſſe patrem.

LVII. in Chaeremonem.

Quod nimium laudas, Chaeremon Stoïce, mortem,
Vis animum mirer ſuſpiciamque tuum.
Hanc tibi virtutem fracta facit urceus anſa,
Et triſtis nullo qui tepet igne focus.
Et teges, & cimex, & nudi ſponda grabati,
Et brevis, atque eadem nocte dieque toga.
O quam magnus homo es, qui faece rubentis aceti,
Et ſtipula, & nigro pane carere potes!
Leuconicis agedum tumeat tibi culcita lanis,
Conſtringatque tuos purpura pexa toros;
Dormiat & tecum, qui cum modo Caecuba miſcet,
Convivas roſeo torſerat ore, puer:
O quam tu cupies ter vivere Neſtoris annos,
Et nihil ex ulla perdere luce voles!
Rebus in anguſtis facile eſt contemnere vitam.
Fortiter ille facit, qui miſer eſſe poteſt.

LVIII. ad Severum.

Miraris docto quod carmina mitto Severo,
Ad coenam cum te, docte Severe, vocem?

Juppiter ambroſia ſatur eſt, & nectare vivit;
Nos tamen exta Jovi cruda, merumque damus:
Omnia cum tibi ſint dono conceſſa deorum,
Si quod habes, non vis; ergo quid accipies?

LIX. in Teleſphorum.

Cum me velle vides, tentumque, Teleſphore, ſentis;
Magna rogas: puta me velle negare nihil.
Et niſi juratus dixi, dabo, ſubtrahis illas,
Permittunt in me quae tibi multa, nates.
Quid ſi me tonſor, cum ſtricta novacula ſupra eſt,
Tunc libertatem, divitiaſque roget?
Promittam; nec enim rogat illo tempore tonſor:
Latro rogat; res eſt imperioſa timor.
Sed fuerit curva, cum tuta novacula theca,
Frangam tonſori crura, manuſque ſimul.
At tibi nil faciam: ſed lota mentula laeva
Λιάζειν cupidae dicet avaritiae.

LX. de Charino.

Senos Charinus omnibus digitis gerit,
Nec nocte ponit, annullos:

Nec cum lavatur. Cauſſa quae ſit, quaeritis?
Dactyliothecam non habet.

LXI. de Chione & Phlogide.

Sit Phlogis, an Chione Veneri magis apta requiris?
Pulchrior eſt Chione; ſed Phlogis ulcus habet.
Ulcus habet, Priami quod tendere poſſit alutam.
Quodque ſenem Peliam non ſinat eſſe ſenem.
Ulcus habet, quod habere ſuam vult quiſque puellam,
Quod ſanare Criton, non quod Hygeia poteſt.
At Chione non ſentit opus, nec vocibus ullis
Adjuvat: abſentem, marmoreamque putes.
Exorare, Dei, ſi vos tam magna liceret,
Et bona poſſetis tam pretioſa dare:
Hoc quod habet Chione corpus, faceretis haberet
Ut Phlogis; & Chione, quod Phlogis ulcus habet.

LXII. de Nannejo.

Lingua maritus, moechus ore Nannejus,
Summoenianis inquinatior buccis:
Quem cum feneſtra vidit a Suburana
Obſcoena nudum Laeda, fornicem cludit,

Mediumque mavult baſiare, quam ſummum:
Modo qui per omnes viſcerum tubos ibat,
Et voce certa, conſciaque dicebat,
Puer, an puella matris eſſet in ventre;
(Gaudete cunni: veſtra namque res acta eſt.)
Arrigere linguam non poteſt fututricem.
Nam, dum tumenti merſus haeret in vulva,
Et vagientes intus audit infantes,
Partem guloſam ſolvit indecens morbus.
Nec purus eſſe nunc poteſt, nec impurus.

LXIII. de Lesbia.

Lesbia ſe jurat gratis nunquam eſſe fututam.
  Verum eſt: cum futui vult, numerare ſolet.

LXIV. in Philomuſum.

Spectas nos, Philomuſe, cum lavamur
Et quare mihi tam mutoniati
Sint leves pueri, ſubinde quaeris.
Dicam ſimpliciter tibi roganti:
Paedicant, Philomuſe, curioſos.

LXV. in Fauſtum.

Neſcio, tam multis quid ſcribas, Fauſte, puellis.
Hoc ſcio, quod ſcribit nulla puella tibi.

LXVI. in Juſtinum.

Sexcenti coenant a te, Juſtine, vocati
Lucis ad officium, quae tibi prima fuit.
Inter quos, memini, non ultimus eſſe ſolebam;
Nec locus hic nobis invidioſus erat.
Poſtera ſed feſtae reddes ſolennia menſae:
Sexcentis hodie, cras mihi natus eris.

LXVII. in Vacerram.

Et delator es, & calumniator;
Et fraudator es, & negotiator;
Et fellator es, & laniſta: miror.
Quare non habeas, Vacerra, nummos.

LXVIII. in Maronem.

Nil mihi das vivus: dicis, poſt fata daturum.
Si non es ſtultus, ſcis, Maro, quid cupiam.

LXIX. ad Mathonem.

Parva rogas magnos: ſed non dant haec quoque magni.
Ut pudeat levius te, Matho, magna roga.

LXX. Epitaphium canis Lydiae.

Amphitheatrales inter nutrita magiſtros,
Venatrix, ſilvis aſpera, blanda domi,
Lydia dicebar domino fidiſſima Dextro,
Qui non Erigones mallet habere canem;
Nec qui Dictaea Cephalum de gente ſecutus,
Luciferae pariter venit ad aſtra deae.
Non me longa dies, nec inutilis abſtulit aetas,
Qualia Dulichio fata fuere cani.
Fulmineo ſpumantis apri ſum dente perempta,
Quantus erat, Calydon, aut, Erymanthe, tuus.
Nec queror, infernas quamvis cito rapta ſub umbras:
Non potui fato nobiliore mori.

LXXI. in Tuccam.

Vendere, Tucca, potes centenis millibus emptos?
Plorantes dominos vendere, Tucca, potes?
Nec te blanditiae, nec verba, rudeſque querelae,
Nec te dente tuo ſaucia colla movent?
Ah facinus! tunica patet inguen utrimque levata;
Inſpiciturque tua mentula facta manu.
Si te delectat numerata pecunia, vende
Argentum, menſas, myrrhina, rura, domum.
Vende ſenes ſervos, agros & vende paternos:
Ne pueros vendas, omnia vende, miſer.
Luxuria eſt emere hos (quis enim dubitatve, negatve?)
Sed multo major vendere luxuria eſt.

LXXII. de Leda.

Hyſtericam vetulo ſe dixerat eſſe marito,
Et queritur futui Leda neceſſe ſibi.
Sed flens atque gemens tanti negat eſſe ſalutem,
Seque refert potius propoſuiſſe mori.
Vir rogat, ut vivat, virides nec deſerat annos;
Et fieri, quod jam non facit ipſe, ſinit;

Protinus accedunt medici, medicaeque recedunt,
Tolluntúrque pedes: ô medicina gravis!

LXXIII. de Nata.

Drauci Nata ſui vocat pipinnam,
Collatus cui Gallus eſt Priapus?

LXXIV. in Lygdum.

Venturum juras ſemper mihi, Lygde, roganti,
Conſtituiſque horam, conſtituiſque locum.
Cum fruſtra jacui longa prurigine tentus,
Succurrit pro te ſaepe ſiniſtra mihi.
Quid precer, ô fallax, meritis & moribus iſtis?
Umbellam luſcae, Lygde, feras dominae.

LXXV. de Baccara.

Curandum penem commiſit Baccara Graecus
Rivali medico: Baccara Gallus erit.

LXXVI. in Caeliam.

Theca tectus aënea lavatur
Tecum, Caelia, ſervus: ut quid, oro,

Non ſit cum citharoedus, aut choraules?
Non vis, ut puto, mentulam videre.
Quare cum populo lavaris ergo?
Omnes an tibi nos ſumus ſpadones?
Ergo ne videaris invidere,
Servo, Caelia, fibulam remitte.

LXXVII. ad Paetum.

Solvere, Paete, decem tibi me ſeſtertia cogis:
Perdiderit quoniam Bucco ducenta tibi.
Ne noceant, oro, mihi non mea crimina: tu qui
Bis centena potes perdere, perde decem.

LXXVIII. in Vacerram.

In omnibus Vacerra quod conclavibus
Conſumit horas, & die tota ſedet:
Coenaturit Vacerra, non cacaturit

LXXIX. ad Victorem ſponſum.

Utere foemineis complexibus, utere, Victor,
Ignotumque ſibi mentula diſcat opus.

Flam-

Flammea texuntur ſponſae, jam virgo paratur:
Tondebit pueros jam nova nupta tuos.
Paedicare ſemel cupido dabit illa marito,
Dum metuit teli vulnera prima novi.
Saepius hoc fieri nutrix materque vetabunt;
Et dicent: uxor, non puer, iſta tibi eſt.
Heu! quantos aeſtus, quantos patiere labores,
Si fuerit cunnus res peregrina tibi!
Ergo Suburanae tironem trade magiſtrae.
Illa virum faciet: non bene virgo docet.

LXXX. ad Paetum.

Ad primum decima lapidem quod venimus hora,
Arguimur lentae crimine pigritiae.
Non eſt iſta viae, non eſt mea, ſed tua culpa,
Miſiſti mulas qui mihi, Paete, tuas.

LXXXI. de Bajis.

Littus beatae Veneris aureum Bajas,
Bajas ſuperbae blanda dona Naturae,
Ut mille laudem, Flacce, verſibus Bajas,
Laudabo digne non ſatis tamen Bajas.

Sed Martialem malo, Flacce, quam Bajas.
Optare utrumque pariter, improbum votum eſt.
Quod ſi deorum munere hoc tibi detur:
Quid gaudiorum eſt Martialis & Bajae!

LXXXII. de ſpadone & ſene.

Cum ſene communem vexat ſpado Dindymus Aeglem,
Et jacet in medio ſicca puella toro:
Viribus hic operi non eſt, hic utilis annis.
Ergo ſine effectu prurit uterque labor.
Supplex illa rogat pro ſe, miſeriſque duobus,
Hunc juvenem facias, hunc, Cytherea, virum.

LXXXIII. de Philoſtrato.

A Sinueſſanis conviva Philoſtratus undis
Conductum repetens nocte jubente larem,
Pene imitatus obit ſaevis Elpenora fatis,
Praeceps per longos dum ruit uſque gradus.
Non eſſet, Nymphae, tam magna pericula paſſus,
Si potius veſtras ille bibiſſet aquas.

LXXXIV. in Soſibianum.

Nemo habitat gratis, niſi dives & orbus, apud te.
Nemo domum pluris, Soſibiane, locat.

LXXXV. de Antiocho tonſore.

Qui nondum Stygias deſcendere quaerit ad undas,
Tonſorem fugiat, ſi ſapit, Antiochum.
Alba minus ſaevis lacerantur brachia cultris,
Cum furit ad Phrygios enthea turba modos.
Mitior implicitas Alcon ſecat enterocelas,
Fractaque fabrili dedolat oſſa manu.
Tondeat hic inopes Cynicos, & Stoïca menta,
Collaque pulverea nudet equina juba.
Hic miſerum Scythica ſub rupe Promethea radat:
Carnificem nudo pectore paſcat avem.
Ad matrem fugiet Pentheus, ad Moenadas Orpheus,
Antiochi tantum barbara tela ſonent.
Haec quaecunque meo numeratis ſtigmata mento,
In vetuli Pyctae qualia fronte ſedent,
Non iracundis fecit gravis unguibus uxor:
Antiochi ferrum eſt, & ſcelerata manus.

Unus de cunctis animalibus hircus habet cor:
Barbatus vivit, ne ferat Antiochum.

LXXXVI. in Zoïlum.

Sidere percuſſa eſt ſubito tibi, Zoïle, lingua,
Dum lingis: certe, Zoile, nunc futues.

LXXXVII. in Parthenopaeum.

Leniat ut fauces medicus, quas aſpera vexat
Aſſidue tuſſis, Parthenopaee, tibi:
Mella dari nucleoſque jubet, dulceſque placentas,
Et quidquid pueros non ſinit eſſe truces.
At tu non ceſſas totis tuſſire diebus.
Non eſt haec tuſſis, Parthenopaee: gula eſt.

LXXXVIII. ad Charidemum.

Dives eras quondam; ſed tunc paedico fuiſti,
Et tibi nulla diu foemina nota fuit.
Nunc ſectaris anus: ô quantum cogit egeſtas!
Illa fututorem te, Charideme, facit.

LXXXIX. de Maliſiano.

Multis jam, Lupe, poſſe ſe diebus
Paedicare negat Maliſianus.
Cauſſam cum modo quaererent ſodales,
Ventrem dixit habere ſe ſolutum.

XC. ad Pollam.

Intactas quare mittis mihi, Polla, coronas?
A te vexatas malo tenere roſas.

XCI. in Chreſtillum.

Carmina nulla probas, molli quae limite currunt,
Sed quae per ſalebras altaque ſaxa cadunt.
Et tibi Maeonio res carmine major habetur,
"Luceilei Columella heic ſituſt' Metrophanes' ſt".
Attonituſque legis "terrai frugiferai";
Accius & quidquid Pacuviuſque vomunt.
Vis imiter veteres, Chreſtille, tuoſque poëtas?
Diſpeream, ſi ſcis mentula quid ſapiat.

XCII. Epitaphium Canaces.

Aeolidos Canace jacet hoc tumulata ſepulchro,
Ultima cui parvae ſeptima venit hiems.
Ah ſcelus! ah facinus! properas quid flere viator?
Non licet hic vitae de brevitate queri.
Triſtius eſt leto leti genus: horrida vultus
Abſtulit & tenero ſedit in ore lues;
Ipſaque crudeles ederunt oſcula morbi,
Nec data ſunt nigris tota labella rogis.
Si tam praecipiti fuerant ventura volatu,
Debuerant alia fata venire via.
Sed mors vocis iter properavit cludere blandae,
Ne poſſet duras flectere lingua deas.

XCIII. in Zoïlum.

Mentitur, qui te vitioſum, Zoïle, dicit.
Non vitioſus homo es, Zoïle, ſed vitium.

XCIV. in Theodorum.

Pierios vatis Theodori flamma Penates
Abſtulit; hoc Muſis, hoc tibi, Phoebe, placet?
O ſcelus, ô magnum facinus, crimenque deorum,
Non arſit pariter quod domus & dominus.

XCV. in verpum poëtam.

Quod nimium lives, noſtris & ubique libellis
Detrahis, ignoſco; verpe poëta, ſapis.
Hoc quoque non curo, quod tu mea carmina carpis,
Compilas; & ſic, verpe poëta, ſapis.
Illud me cruciat, Solymis quod natus in ipſis,
Paedicas puerum, verpe poëta, meum.
Ecce negas, juraſque mihi per templa Tonantis:
Non credo; jura, verpe, per Anchialum.

XCVI. ad Flaccum.

Incideris quoties in baſia fellatorum,
In ſolium puta te mergere, Flacce, caput.

XCVII. ad Germanum.

Marcia, non Rhenus, ſalit hìc, Germane: quid obſtas,
Et puerum prohibes divitis imbre lacûs?
Barbare, non debet, ſubmoto cive, miniſtro
Captivam victrix unda levare ſitim.

XCVIII. in Theleſillam.

Una nocte quater poſſum, ſed quattuor annis
Si poſſum, peream, te, Theleſilla, ſemel.

XCIX. ad Baſſum, de baſiatoribus.

Effugere non eſt, Baſſe, baſiatores:
Inſtant, morantur, perſequuntur, occurrunt
Et hinc, & illinc, uſquequaque, quacunque.
Non ulcus acre, puſtulaeque lucentes,
Nec triſte mentum, ſordidique lichenes,
Nec labra pingui delibuta ceroto,
Nec congelati gutta proderit naſi.
Et aeſtuantem baſiant, & algentem,
Et nuptiale baſium reſervantem.

Non te cucullis aſſeret caput tectum,
Lectica nec te tuta pelle, veloque,
Nec vindicabit ſella ſaepius cluſa:
Rimas per omneis baſiator intrabit.
Non conſulatus ipſe, non tribunatus,
Senive faſces, nec ſuperba clamoſi
Lictoris abiget virga baſiatorem.
Sedeas in alto tu licet tribunali,
Et e curuli jura gentibus reddas:
Adſcendet illa baſiator, atque illa.
Febricitantem baſiabit & flentem;
Dabit oſcitanti baſium, natantique;
Dabit & cacanti. Remedium mali ſolum eſt,
Facias amicum, baſiare quem nolis.

C. in Lesbiam.

De cathedra quoties ſurgis (jam ſaepe notavi)
Paedicant miſeram, Lesbia, te tunicae.
Quas cum conata es dextra, conata ſiniſtra
Vellere, cum lacrymis eximis, & gemitu.
Sic conſtringuntur gemina Symplegade culi,
Et Minyas intrant, Cyaneaſque nates.

Emendare cupis vitium deforme? docebo:
Lesbia, nec ſurgas, cenſeo, nec ſudeas.

CI. ad Flaccum, qualem velit amicam.

Habere amicam nolo, Flacce, ſubtilem,
Cujus lacertos annuli mei cingant,
Quae clune nudo radat & genu pungat,
Cui ſerra lumbis, cuſpis eminet culo:
Sed idem amicam nolo mille librarum.
Carnarius ſum, pinguiarius non ſum.

CII. ad eumdem.

Thaïda tam tenuem potuiſti, Flacce, videre?
Tu, puto, quod non eſt, Flacce, videre potes.

CIII. in Lydiam.

Non eſt mentitus, qui te mihi dixit habere
Formoſam carnem, Lydia, non faciem.
Eſt ita: ſi taceas, & ſi tam muta recumbas,
Quam ſilet in cera vultus & in tabula.

Sed quoties loqueris, carnem quoque, Lydia, perdis;
Et ſua plus nulli, quam tibi, lingua nocet.
Audiat aedilis ne te, videatque, caveto.
Portentum eſt, quoties coepit imago loqui.

CIV. in Sophronium.

Tanta tibi eſt animi probitas oriſque, Sophroni,
Ut mirer, fieri te potuiſſe patrem.

CV. in uxorem.

Uxor, vade foras, aut moribus utere noſtris:
Non ego ſum Curius, non Numa, non Tatius.
Me jucunda juvant tractae per pocula noctes:
Tu properas pota ſurgere triſtis aqua.
Tu tenebris gaudes: me ludere teſte lucerna,
Et juvat admiſſa rumpere luce latus.
Faſcia te, tunicaeque, obſcuraque pallia celant:
At mihi nulla ſatis nuda puella jacet.
Baſia me capiunt blandas imitata columbas:
Tu mihi das, aviae qualia mane ſoles.
Nec motu dignaris opus, nec voce juvare,
Nec digitis: tanquam thura merumque pares.

Maſturbabantur Phrygii poſt otia ſervi,
  Hectoreo quoties ſederat uxor equo.
Et quamvis Ithaco ſtertente, pudica ſolebat
  Illic Penelope ſemper habere manum.
Paedicare negas: dabat hoc Cornelia Graccho,
  Julia Pompeio, Porcia, Brute, tibi.
Dulcia Dardanio nondum miſcente miniſtro
  Pocula, Juno fuit pro Ganymede Jovi.
Si te delectat gravitas, Lucretia toto
  Sis licet uſque die: Laïda nocte volo.

CVI. ad Garricum.

Mittebas libram: quadrantem, Garrice, mittis.
  Saltem ſemiſſem, Garrice, ſolve mihi.

CVII. ad Albium Maximum.

Albi Maxime, ſi vacas habere,
Hoc tantum lege: namque & occupatus,
Et non es nimium laborioſus.
Tranſis hos quoque quattuor? ſapiſti.

CVIII. ad Septicianum.

Explicitum nobis uſque ad ſua cornua librum,
Et quaſi perlectum, Septiciane, refers.
Omnia legiſti: credo, ſcio, gaudeo, verum eſt.
Perlegi libros ſic ego quinque tuos.

CIX. ad lectorem.

Quamvis jam longo poſſis ſatur eſſe libello,
Lector, adhuc a me diſticha pauca petis.
Sed Lupus uſuram, puerique diaria poſcunt:
Lector, ſalve: taces; diſſimulaſque? vale.

M. VALERII
MARTIALIS
EPIGRAMMATVM
LIBER XII.

Val. Martialis Priſco ſuo S.

SCIO me patrocinium debere contumaciſſimae triennii deſidiae; quae abſolvenda non eſſet inter illas quoque occupationes urbicas, quibus facilius conſequimur, ut moleſti potius quam officioſi eſſe videamur: ne dum in hac provinciali ſolitudine, ubi niſi etiam intemperanter ſtudeamus, & ſine ſolatio, & ſine excuſatione ſeceſſimus. Accipe ergo rationem, in qua hoc maximum & primum eſt, quod civitatis aures, quibus aſſueveram, quaero; & videor mihi in alieno foro litigare. Si quid eſt enim in libellis meis, quod placeat, dictavit auditor. Illam judiciorum ſubtilitatem, illud materia-

rum ingenium, bibliothecas, theatra, conventus, in quibus ſtudere ſe voluptates non ſentiunt: ad ſummam omnium, illa, quae delicati reliquimus, quaſi deſtituti deſideramus. Accedit his municipalium rubigo dentium, & judicii loco livor, & unus aut alter mali, in puſillo loco multi, adverſus quod difficile eſt habere quotidie bonum ſtomachum. Ne mireris igitur abjecta ab indignante, quae a geſtiente fieri ſolebant. Ne quid tamen & advenienti tibi ab urbe, & exigenti negarem, (cui non refero gratiam, ſi tantum ea praeſto, quae poſſim,) imperavi mihi, quod indulgere conſueveram, & ſtatui pauciſſimis diebus, ut familiariſſimas mihi aures tuas exciperem adventoria ſua. Tu velim iſta, quae tantum apud te non periclitantur, diligenter aeſtimare, & excutere non graveris; &, quod tibi difficillimum eſt, de nugis noſtris judices nitore ſepoſito, ne Romam, ſi ita decreveris, non Hiſpanienſem librum mittamus, ſed Hiſpanum.

Epigramma I. ad eumdem.

Retia dum ceſſant, latratoreſque Moloſſi,
Et non invento ſilva quieſcit apro:
Otia, Priſce, brevi poteris donare libello.
Hora nec aeſtiva eſt, nec tibi tota perit.

II. ad ſua carmina.

Quae modo littoreos ibatis carmina Pyrgos,
Ite ſacra; jam non pulverulenta via eſt.

III. ad librum ſuum.

Ad populos mitti qui nuper ab urbe ſolebas,
Ibis, iô, Romam nunc peregrine liber,
Auriferi de gente Tagi, tetricique Salonis;
Dat patrios Manes quae mihi terra potens.
Non tamen hoſpes eris, nec jam potes advena dici,
Cujus habet fratres tot domus una Remi.
Jure tuo veneranda novi pete limina templi,
Reddita Pierio ſunt ubi templa choro.
Vel, ſi malueris, prima gradiere Suburra:
Atria ſunt illic conſulis alta mei,

Lauri-

Laurigeros habitat facundus Stella Penates,
Clarus Iantheae Stella ſititor aquae.
Fons ibi Caſtalius vitreo torrente ſuperbit,
Unde novem dominas ſaepe bibiſſe ferunt.
Ille dabit populo, patribuſque, equitique legendum,
Nec nimium ſiccis perleget ipſe genis.
Quid titulum poſcis? verſus duo treſve legantur;
Clamabunt omnes te, liber, eſſe meum.

IV. ad Priſcum Terentium.

Quod Flacco, Varioque fuit, ſummoque Maroni,
Mecaenas atavis regibus ortus eques:
Gentibus & populis hoc te mihi, Priſce Terenti,
Fama fuiſſe loquax, chartaque dicet anus.
Tu facis ingenium; tu ſi quid poſſe videmur;
Tu das ingenuae jus mihi pigritiae.

V. ad Caeſarem.

Longior undecimi nobis, decimique libelli
Arctatus labor eſt, & breve raſit opus.
Plura legant vacui, quibus otia tuta dediſti;
Haec lege tu, Caeſar: forſan & illa leges.

VI. in commendationem Nervae.

Contigit Auſoniae procerum mitiſſimus aulae
Nerva: licet toto nunc Helicone frui.
Recta Fides, hilaris Clementia, cauta Poteſtas
Jam redeunt: longi terga dedere Metus.
Hoc populi genteſque tuae, pia Roma, precantur:
Dux tibi ſit ſemper talis, & iſte diu.
Macte animi, quem rarus habet, morumque tuorum;
Quos Numa, quos hilaris poſſet habere Cato.
Largiri, praeſtare, breves extendere cenſus,
Et dare, quae faciles vix tribuêre Dei,
Nunc licet, & fas eſt: ſed tu ſub principe duro,
Temporibuſque malis, auſus es eſſe bonus.

VII. de Lygeia.

Toto vertice quot gerit capillos,
Annos ſi tot habet Lygeia, trima eſt.

VIII. in commendationem Trajani.

Terrarum Dea, gentiumque Roma,
Cui par eſt nihil, & nihil ſecundum,

Trajani modo laeta cum futuros
Tot per ſecula computaret annos,
Et fortem, juvenemque, Martiumque
In tanto duce militem videret,
Dixit praeſide glorioſa tali:
Parthorum proceres, duceſque Serum,
Thraces, Sauromatae, Getae, Britanni,
Poſſum oſtendere Caeſarem: venite.

IX. ad Caeſarem.

Palma regit noſtros, mitiſſime Caeſar, Iberos,
Et placido fruitur pax peregrina jugo.
Ergo agimus laeti tanto pro munere grates:
Miſiſti mores in loca noſtra tuos.

X. de Africano.

Habet Africanus millies; tamen captat:
Fortuna multis dat nimis, ſatis nulli.

XI. Mittit librum Parthenio.

Parthenio dic, Muſa, tuo, noſtroque ſalutem.
Nam quis ab Aonio largius amne bibit?

Cujus Pimplaeo lyra clarior exit ab antro?
Quem plus Pierio de grege Phoebus amat?
Et ſi forte, ſed hoc vix eſt ſperare, vacabit,
Tradat ut ipſe duci carmina noſtra, roga;
Quattuor & tantum timidumque brevemque libellum
Commendet verbis: hunc tua Roma legit.

XII. in Poſthumum.

Omnia promittis, cum tota nocte bibiſti;
Mane nihil praeſtas, Poſthume: mane bibe.

XIII. ad Auctum.

Genus, Aucte, lucri divites habent iram.
Odiſſe, quam donare, vilius conſtat.

XIV. ad Priſcum Terentium.

Parcius utaris, moneo, rapiente veredo,
Priſce; nec in lepores tam violentus eas.
Saepe ſatisfecit praedae venator, & acri
Decidit excuſſus, nec rediturus equo.
Inſidias & campus habet: nec foſſa, nec agger,
Nec ſint ſaxa licet, fallere plana ſolent.

Non deerunt, qui tanta tibi ſpectacula praeſtent:
Invidia fati ſed leviore cadant.
Si te delectant animoſa pericula, Tuſcis,
(Tutior eſt virtus) inſidiemur apris.
Quid te frena juvant temeraria? Saepius illis,
Priſce, datum eſt equitem rumpere, quam leporem.

XV. de Caeſaris Trajani liberalitate.

Quidquid Parrhaſia nitebat aula,
Donatum eſt oculis, deiſque noſtris.
Miratur Scythicas virentis auri
Flammas Jupiter, & ſtupet ſuperbi
Regis delicias, graveſque luxus.
Haec ſunt pocula, quae decent Tonantem;
Haec ſunt, quae Phrygium decent miniſtrum.
Omnes cum Jove nunc ſumus beati:
At nuper (pudet ac piget fateri)
Omnes cum Jove pauperes eramus.

XVI. in Labienum.

Addixti, Labiene, tres agellos:
Emiſti, Labiene, tres cinaedos:
Paedicas, Labiene, tres agellos.

XVII. in Lentinum.

Quare tam multis a te, Lentine, diebus
Non abeat quereris febris, & uſque gemis.
Geſtatur tecum pariter, pariterque lavatur;
Caenat boletos, oſtrea, ſumen, aprum:
Ebria Setino ſit ſaepe, & ſaepe Falerno;
Nec niſi poſt niveam Caecuba potat aquam:
Circumfuſa roſis, & nigra recumbit amomo;
Dormit & in pluma, purpureoque toro.
Cum ſit tam pulchre, tam bene vivat apud te,
Ad Damam potius vis tua febris eat?

XVIII. ad Juvenalem.

Dum tu forſitan inquietus erras
Clamoſa, Juvenalis, in Suburra;
Aut collem dominae teris Dianae:
Dum per limina te potentiorum
Sudatrix toga ventilat, vagumque
Major Caelius & minor fatigant:
Me multos repetita poſt Decembres
Accepit mea, ruſticumque fecit

Auro Bilbilis & ſuperba ferro.
Hîc pigri colimus labore dulci
Boterdum, Plateamque; (Celtiberis
Haec ſunt nomina craſſiora terris)
Ingenti fruor, improboque ſomno,
Quem nec tertia ſaepe rumpit hora;
Et totum mihi nunc repono, quidquid
Ter denos vigilaveram per annos.
Ignota eſt toga; ſed datur petenti
Rupta proxima veſtis a cathedra.
Surgentem focus excipit ſuperba
Vicini ſtrue cultus iliceti,
Multa villica quem coronat olla.
Venator ſequitur, ſed ille, quem tu
Secreta cupias habere ſilva.
Diſpenſant pueri, rogatque longos
Levis ponere villicus capillos.
Sic me vivere, ſic juvat perire.

XIX. de Aemilio.

In thermis ſumit lactucas, ova, lacertum,
Et coenare foris ſe negat Aemilius.

XX. ad Fabullum.

Quare non habeat, Fabulle, quaeris
Uxorem Themiſon? habet ſororem.

XXI. ad Marcellam.

Municipem rigidi quis te, Marcella, Salonis,
Et genitam noſtris quis putet eſſe locis?
Tam rarum, tam dulce ſapis: Pallatia dicent,
Audierint ſi te vel ſemel, eſſe ſuam.
Nulla nec in media certabit nata Suburra,
Nec Capitolini collis alumna tibi.
Nec cito ridebit peregrini gloria partûs,
Romanam deceat quam magis eſſe nurum.
Tu deſiderium dominae mihi mitius urbis
Eſſe jubes: Romam tu mihi ſola facis.

XXII. de Philaenide.

Quam ſit luſca Philaenis indecenter,
Vis dicam breviter tibi, Fabulle?
Eſſet caeca decentior Philaenis.

XXIII. in Laeliam.

Dentibus atque comis, nec te pudet, uteris emptis?
Quid facies oculo, Laelia? non emitur.

XXIV. ad Juvencum, de covino curru.

O jucunda, covine, ſolitudo,
Carruca magis eſſedoque gratum,
Facundi mihi munus Aeliani:
Hîc mecum licet hîc, Juvence, quidquid
In buccam tibi venerit, loquaris.
Non rector Libyci niger caballi,
Succinctus neque curſor antecedit
Nuſquam mulio: mannuli tacebunt.
O ſi conſcius eſſet hic Avitus!
Aurem non ego tertiam timerem.
Totus quam bene ſic dies abiret!

XXV. in Theleſinum.

Cum rogo te nummos ſine pignore; non habeo, inquis:
Idem, ſi pro me ſpondet agellus, habes.

Quod mihi non credis veteri, Theleſine, ſodali,
Credis colliculis, arboribuſque meis.
Ecce, reum Carus te detulit: adſit agellus.
Exſilii comitem quaeris? agellus eat.

XXVI. ad Laetorium.

Sexaginta teras cum limina mane ſenator,
Eſſe tibi videor deſidioſus eques,
Quod non a prima diſcurram luce per urbem,
Et referam laſſus baſia mille domum.
Sed tu purpureis ut des nova nomina faſtis,
Aut Numidûm gentes, Cappadocumve petas:
At mihi, quem cogis medios abrumpere ſomnos,
Et matutinum ferre patique lutum;
Quid petitur? rupta cum pes vagus exit aluta,
Et ſubitus craſſae decidit imber aquae.
Nec venit ablatis clamatus verna lacernis;
Accedit gelidam ſervus ad auriculam,
Et, rogat ut coenes ſecum Laetorius, inquit.
Viginti nummis? non ego: malo famem,
Quam ſit coena mihi, tibi ſit provincia merces;
Et faciamus idem, nec mereamur idem.

XXVII. in Seniam.

A latronibus eſſe te fututam
Dicis, Senia: ſed negant latrones.

XXVIII. in Cinnam.

Poto ego ſextantes: tu potas, Cinna, deunces;
Et quereris quod non, Cinna, bibamus idem.

XXIX. de Hermogene fure.

Hermogenes tantus mapparum, Pontice, fur eſt,
Quantus nummorum vix puto Maſſa fuit.
Tu licet obſerves dextram, teneaſque ſiniſtram,
Inveniet mappam qua ratione trahat.
Cervinus gelidum ſorbet ſic halitus anguem;
Caſuras alte ſic rapit Iris aquas.
Nuper cum Myrino peteretur miſſio laeſo,
Subduxit mappas quattuor Hermogenes.
Cretatam praetor cum vellet mittere mappam,
Praetori mappam ſurpuit Hermogenes.
Attulerat mappam nemo, dum furta timentur;
Mantile e menſa ſurpuit Hermogenes.

Hoc quoque ſi deerit; medios diſcingere lectos,
Menſarumque pedes non timet Hermogenes.
Quamvis non modico caleant ſpectacula ſole,
Vela reducuntur cum venit Hermogenes.
Feſtinant trepidi ſubſtringere carbaſa nautae,
Ad portum quoties paruit Hermogenes.
Linigeri fugiunt calvi, ſiſtrataque turba,
Inter adorantes cum ſtetit Hermogenes.
Ad coenam Hermogenes mappam non attulit unquam;
A coena ſemper rettulit Hermogenes.

XXX. in Aprum.

Siccus, ſobrius eſt Aper: quid ad me?
Servum ſic ego laudo, non amicum.

XXXI. de hortis Marcellae.

Hoc nemus, hi fontes, haec textilis umbra ſupinae
Palmitis, hoc riguae ductile flumen aquae;
Prataque, nec bifero ceſſura roſaria Paeſto,
Quodque viret Jani menſe, nec alget olus;
Quaeque natat cluſis anguilla domeſtica lymphis,
Quaeque gerit ſimiles candida turris aves;

Munera ſunt dominae; poſt ſeptima luſtra reverſo
Has Marcella domos, parvaque regna dedit.
Si mihi Nauſicaë patrios concederet hortos,
Alcinoo poſſem dicere: malo meos.

XXXII. in Vacerram.

O Juliarum dedecus Kalendarum,
Vidi, Vacerra, ſarcinas tuas; vidi:
Quas non retentas penſione pro bima
Portabat uxor rufa crinibus ſeptem,
Et cum ſorore cana mater ingenti.
Furias putavi nocte Ditis emerſas.
Has tu priores frigore & fame ſiccus,
Et non recenti pallidus magis buxo,
Irus tuorum temporum ſequebaris,
Migrare clivum crederes Aricinum.
Ibat tripes grabatus, & bibes menſa,
Et cum lucerna, corneoque cratere,
Matella curto rupta latere mejebat.
Foco virenti ſuberat amphorae cervix:
Fuiſſe gerres, aut inutiles maenas
Odor impudicus urcei fatebatur,

Qualem marinae miſit aura piſcinae,
Nec quadra deerat caſei Tholoſatis,
Quadrima nigri nec corona pulei,
Calvaeque reſtes allioque cepiſque,
Nec plena turpi matris olla reſina,
Summoenianae qua pilantur uxores.
Quid quaeris aedes, villicoſque derides,
Habitare gratis, ô Vacerra, cum poſſis?
Haec ſarcinarum pompa convenit ponti.

XXXIII. de Labieno.

Ut pueros emeret Labienus, vendidit hortos:
Nil niſi ficetum nunc Labienus habet.

XXXIV. ad Julium Martialem.

Triginta mihi, quattuorque meſſes
Tecum, ſi memini, fuere, Juli;
Quarum dulcia mixta ſunt amaris:
Sed jucunda tamen fuere plura.
Et ſi calculus omnis huc & illuc
Diverſus bicolorque digeratur,
Vincit candida turba nigriorem.

Si vitare velis acerba quaedam,
Et triſtes animi cavere morſus,
Nulli te facias nimis ſodalem.
Gaudebis minus, & minus dolebis.

XXXV. ad Calliſtratum.

Tanquam ſimpliciter mecum, Calliſtrate, vivas,
Dicere perciſum te mihi ſaepe ſoles.
Non es tam ſimplex, quam vis, Calliſtrate, credi:
Nam quiſquis narrat talia, plura tacet.

XXXVI. in Labullum.

Libras quattuor, aut duas amico,
Algentemque togam, brevemque laenam,
Interdum aureolos manu crepanteis,
Poſſint ducere qui duas Kalendas,
Quod nemo, niſi tu, Labulle, donas;
Non es, crede mihi, bonus. Quid ergo?
Ut verum loquar, optimus malorum.
Piſones, Senecaſque, Memmioſque,
Et Criſpos mihi redde, ſed priores;
Fies protinus ultimus bonorum.

Vis curſu pedibuſque gloriaris?
Tigrim vince, levemque Paſſarinum.
Nulla eſt gloria praeterire aſellos.

XXXVII. in naſutum.

Naſutus nimium cupis videri.
Naſutum volo, nolo polypoſum.

XXXVIII. ad Candidum.

Hunc, qui foemineis noctesque dieſque cathedris
Incedit tota notus in urbe nimis;
Crine nitens, niger unguento, perlucidus oſtro,
Ore tener, latus pectore, crure glaber;
Uxori qui ſaepe tuae comes improbus haeret;
Non eſt quod timeas, Candide: non futuit.

XXXIX. in Sabellum.

Odi te, quia bellus es, Sabelle.
Res eſt putida bellus, & Sabellus.
Bellum denique malo, quam Sabellum.
Tabeſcas utinam, Sabelle, belle!

XL.

XL. in Pompilianum.

Mentiris? credo: recitas mala carmina? laudo
Cantas? canto: bibis, Pompiliane? bibo.
Pedis? diſſimulo: gemma vis ludere? vincor.
Res una eſt ſine me quam facis, & taceo.
Nil tamen omnino praeſtas mihi. Mortuus, inquis,
Accipiam bene te: nil volo, ſed morere.

XLI. in Tuccam.

Non eſt, Tucca, ſatis, quod es guloſus:
Et dici cupis, & cupis videri.

XLII. de Calliſtrato & Afro.

Barbatus rigido nupſit Calliſtratus Afro,
Hac qua lege viro nubere virgo ſolet.
Praeluxere faces; velarunt flammea vultus;
Nec tua defuerunt verba, Thalaſſe, tibi,
Dos etiam dicta eſt. Nondum tibi, Roma, videtur
Hoc ſatis? exſpectas numquid ut & pariat?

XLIII. in Sabellum.

Facundos mihi de libidinoſis
Legiſti nimium, Sabelle, verſus:
Quales nec Didymi ſciunt puellae,
Nec molles elephantidos libelli.
Sunt illic Veneris, novae figurae,
Quales perditus audeat fututor:
Praeſtent, & taceant quid exoleti;
Quo ſymplegade quinque copulentur;
Qua plures teneantur a catena;
Exſtinctam liceat quid ad lucernam.
Tanti non erat eſſe te diſertum.

XLIV. ad Unicum.

Unice cognato junctum mihi ſanguine nomen,
Quique geris ſtudiis corda propinqua meis:
Carmina cum facias ſoli cedentia fratri,
Pectore non minor es, ſed pietate prior.
Lesbia cum lepido te poſſet amare Catullo,
Te poſt Naſonem blanda Corinna ſequi.

Nec deerant Zephiri, ſi te dare vela juvaret;
Sed tu littus amas: hoc quoque fratris habes.

XLV. ad Phoebum.

Hoedina tibi pelle contegenti
Nudae tempora verticemque calvae,
Feſtive tibi, Phoebe, dixit ille,
Qui dixit caput eſſe calceatum.

XLVI. ad Claſſicum.

Vendunt carmina Gallus & Lupercus.
Sanos, Claſſice, nunc nega poëtas.

XLVII. in habentem varios mores.

Difficilis, facilis, jucundus, acerbus es idem:
Nec tecum poſſum vivere, nec ſine te.

XLVIII. in lautum invitatorem.

Boletos & aprum ſi tanquam vilia ponis,
Et non eſſe putas haec mea vota: volo.
Si fortunatum fieri me credis, & haeres
Vis ſcribi propter quinque Lucrina: vale.

Lauta tamen coena eſt: fateor, lautiſſima; ſed cras
Nil erit, immo hodie, protinus imo nihil;
Quod ſciat infelix damnatae ſpongia virgae,
Vel quicunque canis, junctaque teſta viae:
Mullorum, leporumque, & ſuminis exitus hic eſt;
Sulfureuſque color, carnificeſque pedes.
Non Albana mihi ſit commiſſatio tanti,
Nec Capitolinae, Pontificumque dapes.
Imputet ipſe deus nectar mihi; fiet acetum,
Et Vaticani perfida vappa cadi.
Convivas alios caenarum quaere magiſter,
Quos capiant menſae regna ſuperba tuae.
Me meus ad ſubitas invitet amicus ofellas:
Haec mihi, quam poſſum reddere, coena placet.

XLIX. ad Linum paedagogum.

Crinitae Line paedagoge turbae,
Rerum quem dominum vocat ſuarum,
Et credit cui Poſthumilla dives
Gemmas, aurea, vina, concubinas:
Sic te, perpetua fide probatum,
Nulli non tua praeferat patrona:

Succurras miſero, precor, furori,
Et ſerves aliquando negligenter
Illos, qui male cor meum perurunt;
Quos & noctibus & diebus opto
In noſtro cupidus ſinu videre,
Formoſos, niveos, pares, gemellos,
Grandes, non pueros, ſed uniones.

L. in habentem amoenas aedes.

Daphnonas, platanonas, & aërias cypariſſos,
Et non unius balnea ſolus habes:
Et tibi centenis ſtat porticus alta columnis;
Calcatuſque tuo ſub pede lucet onyx:
Pulvereumque fugax hippodromon ungula plaudit,
Et pereuntis aquae fluctus ubique ſonat.
Atria longa patent; ſed nec coenantibus uſquam,
Nec ſomno locus eſt. Quam bene non habitas!

LI. de Fabullo.

Tam ſaepe noſtrum decipi Fabullum, quid
Miraris, Aule? ſemper homo bonus tiro eſt.

LII. Epitaphium Rufi.

Tempora Pieria ſolitus redimîre corona,
Nec minus attonitis vox celebrata reis,
Hîc ſitus eſt, hîc ille tuus, Sempronia, Rufus;
Cujus & ipſe tui flagrat amore cinis.
Dulcis in Elyſio narraris fabula campo,
Et ſtupet ad raptus Tyndaris ipſa tuos.
Tu melior, quae deſerto raptore rediſti:
Illa virum voluit, nec repetita ſequi.
Ridet, & Iliacos audit Menelaus amores:
Abſolvit Phrygium veſtra rapina Parim.
Accipient olim cum te loca laeta piorum,
Non erit in Stygia notior umbra domo.
Non aliena videt, ſed amat Proſerpina raptas:
Iſte tibi dominam conciliabit amor.

LIII. in avarum.

Nummi cum tibi ſint, opeſque tantae,
Quantas civis habet, paterve rarus:
Largiris nihil, incubaſque gazae,
Ut magnus draco, quem canunt poëtae

Cuſtodem Scythici fuiſſe luci.
Sed cauſſa, ut memoras, & ipſe jactas,
Dirae filius eſt rapacitatis.
Ut quid tu fatuos, rudeſque quaeris,
Illudas quibus, auferaſque mentem?
Huic ſemper vitio pater fuiſti.

LIV. in Zoïlum.

Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine laeſus,
Rem magnam praeſtas, Zoïle, ſi bonus es.

LV. in Aeglem fellatricem.

Gratis qui dare vos jubet, puellae,
Inſulſiſſimus, improbiſſimuſque eſt.
Gratis ne date, baſiate gratis;
Hoc Aegle negat, hoc avara vendit:
Sed vendat bene, baſiare quantum eſt,
Hoc vendit quoque, nec levi rapina:
Aut libram petit illa Coſmiani,
Aut binos quater a nova moneta;
Ne ſint baſia muta, nec maligna,
Nec cluſis aditum neget labellis,

Humane facit hoc tamen, ſed unum,
Gratis quae dare baſium recuſat,
Gratis lingere nec recuſat Aegle.

LVI. in Polycarmum.

Aegrotas uno decies, aut ſaepius anno;
  Nec tibi, ſed nobis hoc, Polycarme, nocet.
Nam quoties ſurgis, ſoteria poſcis amicos.
  Sit pudor; aegrota jam, Polycarme, ſemel.

LVII. ad Sparſum.

Cur ſaepe ſicci parva rura Nomenti,
Laremque villae ſordidum petam, quaeris?
Nec cogitandi, Sparſe, nec quieſcendi
In urbe locus eſt pauperi: negant vitam
Ludimagiſtri mane, nocte piſtores,
Aerariorum marculi die toto:
Hinc otioſus ſordidam quatit menſam
Neroniana nummularius maſſa;
Illinc paludis malleator Hiſpanae
Tritum nitenti fuſte verberat ſaxum.
Nec turba ceſſat entheata Bellonae;

Nec faſciato naufragus loquax trunco;
A matre doctus nec rogare Judaeus;
Nec ſulfuratae lippus inſtitor mercis.
Numerare pigri damna qui poteſt ſomni,
Dicet quot aera verberent manus urbis,
Cum ſecta Colcho Luna vapulat rhombo.
Tu, Sparſe, neſcis iſta, nec potes ſcire,
Petilianis delicatus in regnis,
Cui plana ſummos deſpicit domus montes,
Et rus in urbe eſt, vinitorque Romanus,
Nec in Falerno colle major autumnus;
Intraque limen latus eſſedo curſus,
Et in profundo ſomnus, & quies nullis
Offenſa linguis; nec dies, niſi admiſſus,
Nos tranſeuntis riſus excitat turbae,
Et ad cubile eſt Roma: taedio feſſis
Dormire quoties libuit, imus ad villam.

LVIII. ad Alaudam.

Ancillariolum tua te vocat uxor; & ipſa
Lecticariola eſt: eſtis, Alauda, pares.

LIX. in importunos baſiatores.

Tantum dat tibi Roma baſiorum
Poſt annos modo quindecim reverſo,
Quantum Lesbia non dedit Catullo.
Te vicinia tota, te piloſus
Hircoſo premit oſculo colonus:
Hinc inſtat tibi textor, inde fullo;
Hinc ſutor modo pelle baſiata;
Hinc menti dominus pediculoſi;
Hinc defioculuſque, & inde lippus,
Fellatorque, recenſque cunnilingus
Jam tanti tibi non fuit redire.

LX. ad natalem ſuum.

Martis alumne dies, roſeam quo lampada primum,
Magnaque ſiderii vidimus ora dei:
Si te rure coli, virideſque pigebit ad aras,
Qui fueras Latia cultus in urbe mihi;
Da veniam, ſervire meis quod nolo Kalendis,
Et qua ſum genitus vivere luce volo.

Natali pallere ſuo, ne calda Sabello
  Deſit, & ut liquidum potet Alauda merum;
Turbida ſollicito tranſmittere Caecuba ſacco,
  Atque inter menſas ire redire ſuas;
Excipere hos, illos, & tota ſurgere coena
  Marmora calcantem frigidiora gelu:
Quae ratio eſt, haec ſponte tua perferre patique,
  Quae te ſi jubeat rex dominuſque, neges?

LXI. de Ligurra.

Verſus, & breve vividumque carmen
In te ne faciam, times, Ligurra;
Et dignus cupis hoc metu videri:
Sed fruſtra metuis, cupiſque fruſtra.
In tauros Libyci fremunt leones;
Non ſunt papilionibus moleſti.
Quaeras, cenſeo, ſi legi laboras,
Nigri fornicis ebrium poëtam;
Qui carbone rudi, putrique creta
Scribit carmina, quae legunt cacantes.
Frons haec ſtigmate non meo notanda eſt.

LXII. ad Saturnum, in reditu Priſci Terentii.

Antiqui rex magne poli, mundique prioris,
Sub quo pigra qnies, nec labor ullus erat,
Nec regale nimis fulmen, nec fulmine digna,
Sciſſa nec ad Manes, ſed ſita dives humus:
Laetus ad haec facilisque veni ſolennia Priſci
Gaudia: cum ſacris te decet eſſe tuis.
Tu reducem patriae ſexta, pater optime, bruma
Pacifici Latia reddis ab urbe Numae,
Cernis ut Auſonio ſimilis tibi pompa macello
Pendeat, & quantus luxurietur honos?
Quam non parca manus, largaeque nomiſmata menſae,
Qua, Saturne, tibi pernumerentur opes!
Utque ſit his pretium meritis, & gratia major,
Et pater, & frugi ſic tua ſacra colit.
At tu, ſancte, tuo ſic ſemper amere Decembri:
Hos illi jubeas ſaepe redire dies.

LXIII. ad Cordubam.

Uncto Corduba laetior Venafro,
Hiſtra nec minus abſoluta teſta,
Albi quae ſuperas oves Galeſi,
Nullo murice, nec cruore mendax,
Sed tinctis gregibus colore vivo;
Dic veſtro, rogo, ſit pudor poëtae,
Nec gratis recitet meos libellos,
Ferrem, ſi faceret bonus poëta,
Cui poſſem dare mutuos honores:
Corrumpit ſine talione caelebs.
Caecus perdere non poteſt, quod aufert.
Nil eſt deterius latrone nudo.
Nil ſecurius eſt malo poëta.

LXIV. de Cinna.

Vincentem roſeos, facieque, comaque miniſtros
Cinna cocum fecit: Cinna guloſus homo eſt.

LXV. de Phyllide.

Formoſa Phyllis nocte cum mihi tota
Se praeſtitiſſet omnibus modis largam,
Et cogitarem mane quod darem munus,
Utrumne Coſmi, Nicerotis an libram,
An Baeticarum pondus acre lanarum,
An de moneta Caeſaris decem flavos:
Amplexa collum, baſioque tam longo
Blandita, quam ſunt nuptiae columbarum,
Rogare coepit Phyllis amphoram vini.

LXVI. ad Amoenum.

Bis quinquagenis domus eſt tibi millibus empta,
Vendere quam ſumma vel breviore cupis:
Arte ſed emptorem vafra corrumpis, Amoene,
Et caſa divitiis ambitioſa latet.
Gemmantes prima fulgent teſtudine lecti,
Et Mauruſiaci pondera rara citri.
Argentum atque aurum non ſimplex delphica portat:
Stant pueri, dominos quos precer eſſe meos.

Deinde ducenta ſonas, & ais, non eſſe minoris:
Inſtructam vili vendis, Amoene, domum.

LXVII. in natalem Virgilii.

Majae Mercurium creaſtis Idus.
Auguſtis redit Idibus Diana.
Octobres Maro conſecravit Idus.
Idus ſaepe colas & has, & illas,
Qui magni celebras Maronis Idus.

LXVIII. ad clientes.

Matutine cliens, urbis mihi cauſſa relictae,
Atria, ſi ſapias, ambitioſa colas.
Non ſum ego cauſſidicus, nec amaris litibus aptus;
Sed piger, & ſenior, Pieridumque comes.
Otia me, ſomnuſque juvant; quae magna negavit
Roma mihi: redeo, ſi vigilatur & hîc.

LXIX. ad Paullum.

Sic tanquam tabulas ſcyphoſque, Paulle,
Omnes archetypos habes amicos.

LXX. de Apro.

Lintea ferret Apro vatius cum vernula nuper,
Et ſupra togulam luſca ſederet anus;
Atque olei ſtillam daret enterocelicus unctor:
Nudorum tetricus cenſor & aſper erat.
Frangendos calices, effundendumque Falernum
Clamabat, biberet qui modo lotus eques.
A ſene ſed poſtquam patruo venere trecenta:
Sobrius a thermis neſcit abire domum.
O quantum diatheta valent, & quinque comati!
Tunc, cum pauper erat, non ſitiebat Aper.

LXXI. ad Lygdum.

Nil non, Lygde, mihi negas roganti:
At quondam mihi, Lygde, nil negabas.

LXXII. ad Pannicum.

Jugera mercatus prope buſta latentis agelli,
Et male compactae culmina fulta caſae,
Deſeris urbanas, tua praedia, Pannice, lites,
Parvaque, ſed tritae praemia certa togae.

Frumen-

Frumentum, milium, ptiſanamque, fabamque ſolebas
  Vendere pragmaticus: nunc emis agricola.

LXXIII. ad Catullum.

Haeredem tibi me, Catulle, dicis.
Non credam, niſi legero, Catulle.

LXXIV. ad Flaccum.

Cum tibi Niliacus portet cryſtalla cataplus,
  Accipe de circo pocula Flaminio.
Hi magis audaces, an ſunt qui talia mittunt
  Munera? ſed gemmis vilibus uſus ineſt.
Nullum ſollicitant haec, Flacce, toreumata furem,
  Et nimium calidis non vitiantur aquis.
Quid! quod ſecuro potat conviva miniſtro,
  Et caſum tremulae non timuere manus.
Hoc quoque non nihil eſt, quod propinabis in iſtis,
  Frangendus fuerit ſi tibi, Flacce, calix.

LXXV. de pueris formoſis.

Feſtinat Polytimus ad puellas:
Invitus puerum fatetur Hymnus:

Paſtas glande nates habet Secundus:
Mollis Dindymus eſt, ſed eſſe non vult:
Amphion potuit puella naſci.
Horum delicias, ſuperbiamque,
Et faſtus querulos, amice, malo,
Quam dotis mihi quinquies ducena.

LXXVI. de agricola.

Amphora vigeſſi, modius datur aere quaterno,
Ebrius & crudus nil habet agricola.

LXXVII. de Aethonte.

Multis dum precibus Jovem ſalutat,
Stans ſummos reſupinus uſque in ungues,
Aethon in Capitolio pepedit:
Riſerunt homines; ſed ipſe Divûm
Offenſus genitor, trinoctiali
Affecit domicoenio clientem.
Poſt hoc flagitium miſellus Aethon,
Cum vult in Capitolium venire,
Sellas ante petit Patroclianas,
Et pedit decieſque, vicieſque;

Sed quamvis ſibi caverit crepando,
Compreſſis natibus Jovem ſalutat.

LXXVIII. ad Bithynicum.

Nil in te ſcripſi, Bithynice: credere non vis,
Et jurare jubes; malo ſatisfacere.

LXXIX. ad Atticillam.

Donavi tibi multa, quae rogaſti;
Donavi tibi plura, quam rogaſti;
Non ceſſas tamen uſque me rogare.
Quiſquis nil negat, Atticilla, fellat.

LXXX. de Calliſtrato.

Ne laudet dignos, laudat Calliſtratus omnes.
Cui malus eſt nemo, quis bonus eſſe poteſt?

LXXXI. de Umbro.

Brumae diebus, feriiſque Saturni,
Mittebat Umber aliculam mihi pauper;
Nunc miſit alicam: factus eſt enim dives.

LXXXII. de Menogene.

Effugere in thermis, & circa balnea non eſt
Menogenen, omni tu licet arte velis.
Captabit tepidum dextra laevaque trigonem,
Imputet acceptas ut tibi ſaepe pilas.
Colliget & referet laxum de pulvere follem,
Etſi jam lotus, jam ſoleatus erit.
Lintea ſi ſumes, nive candidiora loquetur,
Sint licet infantis ſordidiora ſinu.
Exiguos ſecto comentem dente capillos,
Dicet Achilleas diſpoſuiſſe comas.
Fumoſae feret ille tropin de faece lagenae,
Frontis & humorem colliget ipſe tuae.
Omnia laudabit, mirabitur omnia, donec
Perpeſſus dicas taedia mille, veni.

LXXXIII. de Fabiano.

Deriſor Fabianus herniarum,
Omnes quem modo colei timebant
Dicentem tumidas in hydrocelas,
Quantum nec duo dicerent Catulli;

In thermis ſubito Neronianis
Vidit ſe miſer, & tacere coepit.

LXXXIV. ad Polytimum.

Nolueram, Polytime, tuos violare capillos;
Sed juvat hoc precibus me tribuiſſe tuis.
Talis eras modo tonſe Pelops, poſitiſque nitebas
Crinibus, ut totam ſponſa videret ebur.

LXXXV. in Fabullum.

Paediconibus os olere dicis.
Hoc ſi, ſicut ais, Fabulle, verum eſt,
Quid tu credis olere cunnilingis?

LXXXVI. in non arrigentem.

Triginta tibi ſunt pueri, totidemque puellae:
Una eſt, nec ſurgit mentula. Quid facies?

LXXXVII. de Cotta.

Bis Cotta ſoleas perdidiſſe ſe queſtus,
Dum negligentem ducit ad pedes vernam,
Qui ſolus inopi praeſtat, & facit turbam;

Excogitavit homo ſagax & aſtutus,
Ne facere poſſet tale ſaepius damnum:
Excalceatus ire coepit ad coenam.

LXXXVIII. de Tongiliano.

Tongilianus habet naſum: ſcio, non nego; ſed jam
Nil praeter naſum Tongilianus habet.

LXXXIX. ad Charinum.

Quod lana caput alligas, Charine,
Non aures tibi, ſed dolent capilli.

XC. de Marone.

Pro ſene, ſed clare, votum Maro fecit amico,
Cui gravis & fervens hemitritaeos erat:
Si Stygias aeger non iret miſſus ad undas,
Ut caderet magno victima grata Jovi.
Coeperunt certam medici ſpondere ſalutem:
Ne votum ſolvat, nunc Maro vota facit.

XCI. in Magullam.

Communis tibi cum viro, Magulla,
Cum ſit lectulus, & ſit exoletus,
Quare, dic mihi, non ſit & miniſter?
Suſpiras: ratio eſt; times lagenam.

XCII. ad Priſcum.

Saepe rogare ſoles, qualis ſim, Priſce, futurus,
Si fiam locuples, ſimque repente potens.
Quemquam poſſe putas mores narrare futuros?
Dic mihi, ſi fias tu leo, qualis eris?

XCIII. de Fabulla.

Qua moechum ratione baſiaret
Coram conjuge repperit Fabulla.
Parvum baſiat uſque morionem:
Hunc multis rapit oſculis madentem;
Moechum protinus, & ſuis repletum
Ridenti dominae ſtatim remittit.
Quanto morio major eſt maritus!

XCIV. in Tuccam.

Scribebamus epos? coepiſti ſcribere: ceſſi,
Aemula ne ſtarent carmina noſtra tuis.
Tranſtulit ad tragicos ſe noſtra Thalia cothurnos?
Aptaſti longum tu quoque ſyrma tibi.
Fila lyrae movi doctis exculta Camoenis?
Plectra rapis nobis ambitione nova.
Audemus ſatyras? Lucilius eſſe laboras.
Ludo leves elegos? tu quoque ludis idem.
Quid minus eſſe poteſt? epigrammata fingere coepi?
Hinc etiam petitur jam mea fama tibi.
Elige, quid nolis: quis enim eſt pudor, omnia velle?
Et ſi quid non vis, Tucca, relinque mihi.

XCV. ad Inſtantium Rufum.

Muſaei pathiciſſimos libellos,
Qui certant Sybariticis libellis,
Et tinctas ſale pruriente chartas
Inſtanti lege Rufe: ſed puella
Sit tecum tua, ne Thalaſſionem
Inducas manibus libidinoſis,
Et fias ſine foemina maritus.

XCVI. in zelotypam.

Cum tibi nota tui ſit vita fideſque mariti,
Nec premat ulla tuos ſollicitetque toros:
Quid quaſi pellicibus torqueris inepta miniſtris,
In quibus & brevis eſt, & fugitiva Venus?
Plus tibi, quam domino, pueros praeſtare probabo:
Hi faciunt, ut ſis foemina ſola viro.
Hi dant, quod non vis uxor dare. Do tamen, inquis,
Ne vagus e thalamis conjugis erret amor.
Non eadem res eſt: Chiam volo, nolo Mariſcam.
Ne dubites, quae ſit Chia, Mariſca tua eſt.
Scire ſuos fines matrona & foemina debet.
Cede ſuam pueris; utere parte tua.

XCVII. in Baſſum.

Uxor cum tibi ſit puella, qualem
Votis vix petat improbis maritus;
Dives, nobilis, erudita, caſta:
Rumpis, Baſſe, latus, ſed in comatis,
Uxoris tibi dote quos paraſti.
Et ſic ad dominam reverſa languet

Multis mentula millibus redempta;
Sed nec vocibus excitata blandis,
Molli pollice nec rogata ſurgit.
Sit tandem pudor, aut eamus in jus.
Non eſt haec tua, Baſſe: vendidiſti.

XCVIII. ad Baetim.

Baetis olivifera crinem redimite corona,
 Aurea qui nitidis vellera tingis aquis:
Quem Bromius, quem Pallas amat; cui rector aquarum
 Albula navigerum per freta pandit iter:
Ominibus laetis veſtras Inſtantius oras
 Intret; & hic populis, ut prior annus eat.
Non ignorat onus quod ſit ſuccedere Macro.
 Qui ſua metitur pondera, ferre poteſt.

M. VALERII
MARTIALIS
XENIA
ET
APOPHORETA.

Ad Benevolvm Lectorem.

Titvli & lemmata, quae in elegantiſſimis Xeniorum & Apophoretorum libellis adſcripta ſunt diſtichis ſingulis, ea Martialis eſſe ut ſcias, ad dignitatem, imprimis utilitatem utriuſque pertinet: cum caeterae inſcriptiones, quae in Epigrammatum libris XII, atque in fragmento de Spectaculis occurrunt, librariorum ſint & criticorum, pro arbitrio ac lubitu quidvis interpretantium ac interpolantium. Quod in Xeniis & Apophoretis factum, cave credas. In Epigrammatis, quod dico, clamat ipſa diverſitas inſcriptionum in diverſis codicibus, qua ſcriptis, qua editis. Horum vero lemmatum auctorem ſeipſum profitetur initio Apophoretorum, cum inquit:

Lemmata, ſi quaeres, cur ſint adſcripta: docebo;
Ut, ſi malueris, lemmata ſola legas.

Adde, quod abſque iis ne milleſima pars diſtichorum recte intelligi poſſit. Quod vel ſolum arguat, ipſius Martialis ea eſſe, non librariorum, quibus Sphinx domi non erat. In Epigrammatis tam operoſis paſſim divinationibus non opus. Quod doctis hominibus perſpectum; & nos in Animadverſionibus noſtris ad Martialem nuper teſtatum fecimus. Vale, mi lector; & Scriverio inter diverſiſſima ſtudia etiam commoditatibus tuis operanti fave. Raptim Harlemii, Kalendis Martiis, M. DC. XXI.

M. VALERII MARTIALIS XENIA, SIVE, EPIGRAMMATVM *LIBER XIII.*

EPIGRAMMA I. ad lectorem.

NE toga cordyllis, ne paenula deſit olivis,
Aut inopem metuat ſordida blatta famem,
Perdite Niliacas, Muſae, mea damna papyros:
Poſtulat, ecce, novos ebria Bruma ſales.
Non mea magnanimo depugnat teſſera tulo,
Senio nec noſtrum cum cane quaſſat ebur.
Haec mihi charta nuces, haec eſt mihi charta fritillus
Alea nec damnum, nec facit iſta lucrum.

II. ad eundem.

Naſutus ſis uſque licet, ſis denique naſus,
Quantum noluerit ferre rogatus Atlas,

Et poſſis ipſum tu deridere Latinum,
Non potes in nugas dicere plura meas,
Ipſe ego quam dixi. Quid dentem dente juvabit
Rodere? Carne opus eſt, ſi ſatur eſſe velis.
Ne perdas operam: qui ſe mirantur, in illos
Virus habe; nos haec novimus eſſe nihil.
Nec tamen hoc nimium nihil eſt, ſi candidus aure,
Nec matutina ſi mihi fronte venis.

III. ad eundem.

Omnis in hoc gracili XENIORVM turba libello
Conſtabit nummis quattuor empta tibi.
Quattuor eſt nimium? poterit conſtare duobus,
Et faciet lucrum bibliopola Tryphon.

IV. ad eundem.

Haec licet hoſpitibus pro munere diſticha mittas,
Si tibi tam rarus, quam mihi, nummus erit.
Addita per titulos ſua nomina rebus habebis:
Praetereas, ſi quid non facit ad ſtomachum.

XENIA.

X E N I A.

I. Thus.

Serus ut aetheriae Germanicus imperet aulae,
Utque diu terris, da pia thura Jovi.

II. Piper.

Cerea quae patulo lucet ficedula lumbo,
Cum tibi forte datur, ſi ſapis, adde piper.

III. Alica.

Nos alicam, mulſum poterit tibi mittere dives:
Si tibi noluerit mittere dives, eme.

IV. Conchis faba.

Si ſpumet rubra conchis tibi pallida teſta,
Lautorum coenis ſaepe negare potes.

V. Lens.

Accipe Niliacam, Peluſia munera, lentem:
Vilior eſt alica, carior illa faba.

VI. Far.

Imbue plebejas Cluſinis pultibus ollas,
Ut ſatur in vacuis dulcia muſta bibas.

VII. Simila ex tritico.

Nec poteris ſimilae dotes numerare, nec uſus,
Piſtori toties cum ſit & apta cocco.

VIII. Hordeum.

Mulio, quod non des tacituris, accipe mulis.
Haec ego cauponi, non tibi dona dedi.

IX. Frumentum triticeum.

Tercentum Libyci modios de meſſe coloni
Sume, ſuburbanus ne moriatur ager.

X. Betae.

Ut ſapiant fatuae fabrorum prandia betae,
O quam ſaepe petet vina piperque cocus?

XI. Lactuca.

Claudere quae coenas lactuca ſolebat avorum,
Dic mihi, cur noſtras inchoat illa dapes?

XII. Ligna acapna.

Si vicina tibi Nomentano rura coluntur,
Ad villam moneo, ruſtice, ligna feras.

XIII. Rapa.

Haec tibi brumali gaudentia frigore rapa,
Quae damus, in coelo Romulus eſſe ſolet.

XIV. Coliculi.

Ne tibi pallentes moveant faſtidia caules,
Nitrata viridis braſſica fiat aqua.

XV. Porri ſectivi.

Fila Tarentini graviter redolentia porri
Ediſti quoties, oſcula clauſa dato.

XVI. Porri capitati.

Mittit praecipuos nemoralis Aricia poros:
In niveo virides ſtipite cerne comas.

XVII. Napi.

Nos Amiternus ager felicibus educat hortis:
Nurſinas poteris parcius eſſe pilas.

XVIII. Aſparagi.

Mollis in aequorea quae crevit ſpina Ravenna,
Non erit incultis gratior aſparagis.

XIX. Uva duracina.

Non habilis cyathis, & inutilis uva Lyaeo,
Sed non potanti me tibi nectar ero.

XX. Chia ficus.

Chia ſeni ſimilis Baccho, quem Setina mittit,
Ipſa merum ſecum portat & ipſa ſalem.

XXI. Cydonia.

Si tibi Cecropio ſaturata Cydonia melle
Ponentur: dicas haec melimela licet.

XXII. Nuces pineae.

Poma ſumus Cybeles: procul hinc abſiſte, viator,
Ne cadat in miſerum noſtra ruina caput.

XXIII. Sorba.

Sorba ſumus, molles nimium durantia ventres:
Aptius haec puero, quam tibi, poma dabis.

XXIV. Spathalion caryotarum.

Aurea porrigitur Jani caryota Kalendis:
Sed tamen hoc munus pauperis eſſe ſolet.

XXV. Vas coctanorum.

Haec tibi quae torta venerunt condita meta,
Si majora forent coctana, ficus erant.

XXVI. Vas Damaſcenorum.

Pruna peregrinae carie rugoſa ſenectae
Sume: ſolent duri ſolvere ventris onus.

XXVII. Caſeus Lunenſis.

Caſeus, Etruſcae ſignatus imagine Lunae,
Praeſtabit pueris prandia mille tuis.

XXVIII. Caſeus Veſtinus.

Si ſine carne voles jentacula ſumere frugi,
Haec tibi Veſtino de grege maſſa venit.

XXIX. Caſeus Velabrenſis.

Non quemcumque focum, nec fumum caſeus omnem,
Séd Velabrenſem qui bibit, ille ſapit.

O 3

XXX. Caſei Trebulani.

Trebula nos genuit: commendat gratia duplex,
Sive levi flamma, ſive domamur aqua.

XXXI. Bulbi.

Cum ſit anus conjux, & ſint tibi mortua membra,
Nil aliud bulbis quam ſatur eſſe potes.

XXXII. Lucanicae.

Filia Picenae venio Lucanica porcae:
Pultibus hinc niveis grata corona datur.

XXXIII. Ciſtella olivarum.

Haec, quae Picenis venit ſubducta trapetis,
Inchoat, atque eadem finit oliva dapes.

XXXIV. Mala citrea.

Aut Corcyraei ſunt haec de frondibus horti,
Aut haec Maſſyli poma draconis erant.

XXXV. Coloſtrum.

Surripuit paſtor quae nondum ſtantibus hoedis,
De primo matrum lacte coloſtra damus.

XXXVI. Hoedi.

Laſcivum pecus, & viridi non utile Baccho
Det poenas: nocuit jam tener ille deo.

XXXVII. Ova.

Candida ſi croceos circumfluit unda vitellos,
Heſperius ſcombri temperet ova liquor.

XXXVIII. Porcellus lactens.

Lacte mero paſtum pigrae mihi matris alumnum
Ponat, & Aetolo de ſue dives edat.

XXXIX. Apyrina & tuberes.

Non tibi de Libycis tuberes & apyrina ramis,
De Nomentanis ſed damus arboribus.

XL. Idem.

Lecta ſuburbanis mittuntur apyrina ramis,
Et vernae tuberes: quid tibi cum Libycis?

XLI. Sumen.

Eſſe potes nudum ſumen, ſic ubere largo
Effluit & vivo lacte papilla tumet.

XLII. Pulli gallinacei.

Si Libycae nobis volucres, & Phaſides eſſent,
Acciperes: at nunc accipe cortis aves.

XLIII. Perſica Nuci-Perſica.

Vilia maternis fueramus Perſica ramis:
Nunc in adoptivis Perſica cara ſumus.

XLIV. Panes Picentini.

Picentina Ceres niveo ſic nectare creſcit,
Ut levis accepta ſpongia turget aqua.

XLV. Boleti.

Argentum, atque aurum, facile eſt, lenamque, togamque
Mittere: boletos mittere difficile eſt.

XLVI. Ficedula.

Cum me ficus alat, cum paſcar dulcibus uvis,
Cur potius nomen non dedit uva mihi?

XLVII. Tubera.

Rumpimus altricem tenero quae vertice terram
Tubera, boletis poma ſecunda ſumus.

XLVIII. Turdorum corona.

Texta roſis fortaſſe tibi, vel divite nardo,
At mihi de turdis facta corona placet.

XLIX. Anas.

Tota quidem ponatur anas; ſed pectore tantum
Et cervice ſapit: caetera redde coco.

L. Turtur.

Dum pinguis mihi turtur erit, lactuca valebis;
Et cochleas tibi habe: perdere nolo famem.

LI. Perna.

Caeretana mihi fiet, vel miſſa licebit
De Menapis: lauti de petaſone vorent.

LII. Petaſo.

Muſteus eſt; propera, caros nec differ amicos:
Nam mihi cum vetulo ſit petaſone nihil.

LIII. Vulva.

Te fortaſſe magis capiat de virgine porca,
Me materna gravi de ſue vulva capit.

LIV. Colocaſia.

Niliacum ridebis olus, lanaſque ſequaces,
Improba cum morſu fila manuque trahes.

LV. Jecur anſeris.

Adſpice, quam tumeat magno jecur anſere majus!
Miratus, dices: hoc, rogo, crevit ubi?

LVI. Glires.

Tota mihi dormitur hiems, & pinguior illo
Tempore ſum, quo me nil niſi ſomnus alit.

LVII. Cuniculus.

Gaudet in effoſſis habitare cuniculus antris;
Monſtravit tacitas hoſtibus ille vias.

LVIII. Attagenae.

Inter ſapores fertur alitum primus
Jonicarum guſtus attagenarum.

LIX. Gallina altilis.

Paſcitur & dulci facilis gallina farina?
Paſcitur & tenebris: ingenioſa gula eſt.

LX. Capo.

Ne nimis exhauſto macreſceret inguine gallus,
Amiſit teſtes: nunc mihi Gallus erit.

LXI. Idem.

Succumbit ſterili fruſtra gallina marito:
Hanc matris Cybeles eſſe decebat avem.

LXII. Perdix.

Ponitur Auſoniis perdix rariſſima menſis:
Hanc in piſcina mandere ſaepe ſoles.

LXIII. Columbini.

Ne violes teneras perjuro dente columbas,
Tradita ſi Cnidiae ſunt tibi ſacra deae.

LXIV. Palumbi torquati.

Inguina torquati tardant, hebetantque palumbi:
Non edat hanc volucrem, qui cupit eſſe ſalax.

LXV. Galbulae.

Galbula decipitur calamis, & retibus ales,
Turget adhuc viridi cum rudis uva mero.

LXVI. Cattae.

Pannonicas nobis nunquam dedit Umbria cattas:
Mavult haec Domino mittere dona Pudens.

LXVII. Pavo.

Miraris quoties gemmantes explicat alas,
Et potes hunc ſaevo tradere, dure, coco?

LXVIII. Phoenicopterus.

Dat mihi penna rubens nomen; ſed lingua guloſis
Noſtra ſapit: quid ſi garrula lingua foret?

LXIX. Phaſianus.

Argiva primum ſum tranſportata carina:
Ante mihi notum nil, niſi Phaſis, erat.

LXX. Numidicae.

Anſere Romano quamvis ſatur Hannibal eſſet,
Ipſe ſuas nunquam barbarus edit aves.

LXXI. Anſer.

Haec ſervavit avis Tarpeji templa Tonantis.
Miraris? nondum fecerat illa deus.

LXXII. Grues.

Turbabis verſus: nec littera tota volabit,
Unam perdideris ſi Palamedis avem.

LXXIII. Ruſticula.

Ruſtica ſim, an perdix, quid refert, ſi ſapor idem eſt?
Carior eſt perdix: ſic ſapit illa magis.

LXXIV. Cycnus.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator cycnus funeris ipſe ſui.

LXXV. Porphyriones.

Nomen habet magni volucris tam parva Gigantis?
Et nomen Praſini Porphyrionis habet.

LXXVI. Mullus.

Spirat in advecto, ſed jam piger aequore mullus
Langueſcit? vivum da mare, fortis erit.

LXXVII. Muraena.

Quae natat in Siculo grandis muraena profundo,
Non valet exuſtam mergere ſole cutem.

LXXVIII. Rhombus.

Quamvis lata gerat patella rhombum,
Rhombus latior eſt tamen patella.

LXXIX. Oſtrea.

Ebria Bajano veni modo concha Lucrino:
Nobile nunc ſitio luxurioſa garum.

LXXX. Squillae.

Caeruleus nos Liris amat, quem ſilva Maricae
Protegit: hinc ſquillae maxima turba ſumus.

LXXXI. Scarus.

Hic ſcarus, aequoreis qui venit obeſus ab undis,
Viſceribus bonus eſt: caetera vile ſapit.

LXXXII. Coracinus.

Princeps Niliaci raperis, coracine, macelli:
Pellaeae prior eſt gloria nulla gulae.

LXXXIII. Echinus.

Iſte licet digitos teſtudine pungat acuta,
Cortice depoſito mollis echinus erit.

LXXXIV. Murices.

Sanguine de noſtro tinctas, ingrate, lacernas
Induis; & non eſt hoc ſatis, eſca ſumus.

LXXXV. Gobius.

In Venetis ſint lauta licet convivia terris,
Principium coenae gobius eſſe ſolet.

LXXXVI. Lupus.

Laneus Euganei lupus excipit ora Timavi,
Aequoreo dulces cum ſale paſtus aquas.

LXXXVII. Aurata.

Non omnis laudem pretiumque aurata meretur,
Sed cui ſolus erit concha Lucrina cibus.

LXXXVIII. Acipenſis.

Ad Pallatinas acipenſem mittite menſas:
Ambroſias ornent munera rara dapes.

LXXXIX. Lepus.

Inter aves turdus, ſi quid me judice certum eſt,
Inter quadrupedes gloria prima lepus.

XC. Aper.

Qui Diomedaeis metuendus ſetiger agris
Aetola cecidit cuſpide, talis erat.

XCI. Damae.

Dente timentur agri; defendunt cornua tauros;
Imbelles damae quid niſi praeda ſumus?

XCII. Oryx.

Matutinarum non ultima praeda ferarum
Saevus oryx conſtat quot mihi morte canum?

XCIII. Cervus.

Hic erat ille tuo domitus, Cypariſſe, capiſtro?
An magis iſte tuus, Silvia, cervus erat?

XCIV. Laliſio.

Cum tener eſt onager, ſolaque laliſio matre
Paſcitur, hoc infans, ſed breve nomen habet.

XCV. Oleum Venafranum.

Hoc tibi Campani ſudavit bacca Venafri:
Unguentum, quoties ſumis, & iſtud olet.

XCVI.

XCVI. Dorcas.

Delicium parvo donabis dorcada nato;
Jactatis ſolet hanc mittere turba togis.

XCVII. Caprea.

Pendentem ſumma capream de rupe videbis:
Caſuram ſperes; decipit illa canes.

XCVIII. Onager.

Pulcher adeſt onager: mitti venatio debet
Dentis Erythraei; jam removete ſinus.

XCIX. Garum ſcombrorum.

Exſpirantis adhuc ſcombri de ſanguine primo
Accipe faſtoſum, munera cara, garum.

C. Amphora muriae.

Antipolitani (fateor) ſum filia thynni:
Eſſem ſi ſcombri, non tibi miſſa forem.

CI. Mel Atticum.

Hoc tibi Theſei populatrix miſit Hymetti
Pallados a ſilvis nobile nectar apis.

CII. Favi Siculi.

Cum dederis Siculos mediis de collibus Hyblae,
Cecropios dicas tu licet eſſe favos.

CIII. Paſſum.

Gnoſſia Minoae genuit vindemia Cretae
Hoc tibi, quod mulſum pauperis eſſe ſolet.

CIV. Picatum vinum.

Haec de vitifera veniſſe picata Vienna
Ne dubites: miſit Romulus ipſe mihi.

CV. Mulſum.

Attica nectareum turbatis mella Falernum:
Miſceri decet hoc a Ganymede merum.

CVI. Albanum.

Hoc de Caeſareis mitis vindemia cellis
Miſit, Iüleo quae ſibi monte placet.

CVII. Surrentinum.

Surrentina bibis? nec murrhina picta, nec aurum
Sume: dabunt calices haec tibi vina ſuos.

CVIII. Falernum.

De Sinueſſanis venerunt Maſſica praelis:
Condita quo quaeris conſule? nullus erat.

CIX. Setinum.

Pendula Pomptinos quae ſpectat Setia campos,
Exigua vetulos miſit ab urbe cados.

CX. Fundanum.

Haec Fundana tulit felix autumnus Opimi:
Expreſſit muſtum conſul, & ipſe bibit.

CXI. Trifolinum.

Non ſum de primo (fateor) trifolina Lyaeo;
Inter vina tamen ſeptima vitis ero.

CXII. Caecubum.

Caecuba Fundanis generoſa coquuntur Amyclis;
Vitis & in media nata palude viret.

CXIII. Signinum.

Potabis liquidum Signina morantia ventrem:
Ne nimium ſiſtant, ſit tibi parca ſitis.

CXIV. Mamertinum.

Amphora Neſtorea tibi Mamertina ſenecta
Si detur, quod vis nomen habere poteſt.

CXV. Tarraconenſe.

Tarraco, Campano tantum ceſſura Lyaeo,
Haec genuit Tuſcis aemula vina cadis.

CXVI. Nomentanum.

Nomentana meum tibi dat vindemia Bacchum?
Si te Quinctus amat, commodiora bibes.

CXVII. Spoletinum.

De Spoletinis quae ſunt carioſa lagenis
Malueris, quam ſi muſta Falerna bibas.

CXVIII. Pelignum.

Marſica Peligni mittunt turbata coloni:
Non tu, libertus ſed bibat illa tuus.

CXIX. Acetum.

Amphora Niliaci non ſit tibi vilis aceti:
Eſſet cum vinum, vilior illa fuit.

CXX. Maſſilitanum.

Cum tua centenos expugnet ſportula cives,
Fumea Maſſiliae ponere vina potes.

CXXI. Caeretanum.

Caeretana Nepos ponat, Setina putabis.
Non ponit turbae cum tribus illa bibit.

CXXII. Tarentinum.

Nobilis & lanis, & felix vitibus Aulon,
Det pretioſa tibi vellera, vina mihi.

CXXIII.

Unguentum haeredi nunquam, nec vina relinquas;
Ille habeat nummos; haec tibi tota dato.

CXXIV. Corona roſea.

Dat feſtinatas, Caeſar, tibi bruma coronas:
Quondam veris erat; nunc tua facta roſa eſt.

M. VALERII MARTIALIS APOPHORETA, SIVE EPIGRAMMATVM *LIBER XIV.*

Epigramma I. ad lectorem.

Synthesibus dum gaudet eques, dominuſque ſenatus;
Dumque decent noſtrum pilea ſumpta Jovem:
Nec timet aedilem moto ſpectare fritillo,
Cum videat gelidos tam prope verna lacus:
Divitis alternas, & pauperis accipe ſortes;
Praemia convivae det ſua quiſque ſuo.
Sunt apinae, tricaeque, & ſi quid vilius iſtis.
Quis neſcit? vel quis tam manifeſta negat?

Sed quid agam potius madidis, Saturne, diebus,
Quos tibi pro coelo filius ipſe dedit;
Vis ſcribam Thebas, Trojamve, malaſve Mycenas?
Lude, inquis, nucibus: perdere nolo nuces.

II. ad eundem.

Quo vis cunque loco potes hunc finire libellum:
Verſibus explicitum eſt omne duobus opus.
Lemmata, ſi quaeris, cur ſint adſcripta; docebo,
Ut, ſi malueris, lemmata ſola legas.

APOPHORETA.

I. Pugillares citrei.

Secta niſi in tenues eſſemus ligna tabellas;
Eſſemus Libyci nobile dentis onus.

II. Quincuplices.

Caede juvencorum domini calet area felix,
Quincuplici cera cum datur auctus honor.

III. Pugillares eborei.

Languida ne triſtes obſcurent lumina cerae,
Nigra tibi niveum littera pingat ebur.

IV. Triplices.

Tunc triplices noſtros non vilia dona putabis,
Cum ſe venturam ſcribet amica tibi.

V. Pugillares membranei.

Eſſe putes ceras, licet haec membrana vocetur,
Delebis, quoties ſcripta novare voles.

VI. Vitelliani.

Nondum legerit hos licet puella,
Novit quid cupiant Vitelliani.

VII. Idem.

Quod nummos cernis, mitti nos credis amicae:
Falleris, & nummos iſta tabella rogat.

VIII. Chartae majores.

Non eſt, munera quod putes puſilla,
Cum donat vacuas poëta chartas.

IX. Chartae epiſtolares.

Seu leviter noto, ſeu caro miſſa ſodali,
Omnes iſta ſolet charta vocare ſuos.

X. Loculi eborei.

Hos niſi de flava loculos implere moneta
Non decet: argentum vilia ligna ferant.

XI. Loculi lignei.

Si quid adhuc ſupereſt in noſtri faece locelli,
Munus erit: nihil eſt, ipſe locellus erit.

XII. Tali eborei.

Cum ſteterit nullus vultu tibi talus eodem,
Munera me dices magna dediſſe tibi.

XIII. Teſſera.

Non ſim talorum numero par teſſera, dum ſit
Major, quàm talis, alea ſaepe mihi.

XIV. Turricula.

Quaeris compoſitos manus improba mittere talos,
Si per me miſit, nil niſi vota facit.

XV. Tabula luſoria.

Hic mihi bis-ſeno numeratur teſſera puncto:
Calculus hic gemino diſcolor hoſte perit.

XVI. Nuces.

Alea parva nuces, & non damnoſa videntur:
Saepe tamen pueris abſtulit illa nates.

XVII. Theca calamaria.

Sortitus thecam, calamis armare memento:
Caetera nos dedimus; tu leviora para.

XVIII. Calculi.

Inſidioſorum ſi ludis bella latronum,
Gemmeus iſte tibi miles, & hoſtis erit.

XIX. Graphiarium.

Haec tibi erunt armata ſuo graphiaria ferro:
Si puero dones, non leve munus erit.

XX. Dentiſcalpium.

Lentiſcum melius; ſed ſi tibi frondea cuſpis
Defuerit, dentes penna levare poteſt.

XXI. Auriſcalpium.

Si tibi moroſa prurigine verminat auris,
Arma damus tantis apta libidinibus.

XXII. Acus aurea.

Tenuia ne madidi violent bombycina crines,
Figat acus ſparſas ſuſtineatque comas.

XXIII. Pecten ad calvam.

Quid faciet nullos hic inventura capillos
Multifido buxus quae tibi dente datur?

XXIV. Sapo.

Cauſtica Teutonicos accendit ſpuma capillos?
Captivis poteris cultior eſſe comis.

XXV. Mattiacae pilae.

Si mutare paras longaevos, cana, capillos:
Accipe Mattiacas (quo tibi calva?) pilas.

XXVI. Umbella.

Accipe quae nimios vincant umbracula ſoles:
Sit licet & ventus, te tua vela tegent.

XXVII. Cauſia.

In Pompeiano tecum ſpectabo theatro:
Mantatus populo vela negare ſolet.

XXVIII. Venabula.

Excipient apros, exſpectabuntque leones,
Intrabunt urſos, ſit modo firma manus.

XXIX. Culter venàtorius.

Si dejecta gemes longo venabula roſtro,
Hic levis in grandem cominus ibit aprum.

XXX. Parazonium.

Militiae decus hoc, & grati nomen honoris,
Arma tribunicium cingere digna latus.

XXXI. Pugio.

Pugio, quem curva ſignat brevis orbita vena,
Stridentem gelidis hunc Salo tinxit aquis.

XXXII. Falx ex enſe.

Pax me certa dulcis placidos curvavit in uſus:
Agricolae nunc ſum, militis ante fui.

XXXIII. Securicula.

Cum fieret triſtis ſolvendis auctio nummis,
Haec quadringentis millibus empta fuit.

XXXIV. Ferramenta tonſoria.

Tondendis haec arma tibi ſunt apta capillis:
Unguibus haec longis utilis; illa genis.

XXXV. Scrinium.

Conſtrictos niſi das mihi libellos,
Admittam tineas, truceſque blattas.

XXXVI. Faſces calamorum.

Dat chartis habiles calamos Memphitica tellus:
Texantur reliqua tecta palude tibi.

XXXVII. Lucerna cubicularia.

Dulcis conſcia lectuli lucerna,
Quidquid vis facias licet; tacebo.

XXXVIII. Candela.

Ancillam tibi ſors dedit lucernae,
Totas quae vigil exigit tenebras.

XXXIX. Lucerna polymyxos.

Illuſtrem cum tota meis convivia flammis,
Totque geram myxas, una lucerna vocor.

XL. Cereus.

Hic tibi nocturnos praeſtabit cereus ignes:
Subducta eſt puero namque lucerna tuo.

XLI. Candelabrum Corinthium.

Nomina candelae nobis antiqua dederunt:
Non norat parcos uncta lucerna patres.

XLII. Candelabrum ligneum.

Eſſe vides lignum: ſerves niſi lumina, fiet
De candelabro magna lucerna tibi.

XLIII. Pila paganica.

Haec quae difficilis turget paganica pluma,
Folle minus laxa eſt, & minus arcta pila.

XLIV. Pila trigonalis.

Si me mobilibus ſcis expulſare ſiniſtris,
Sum tua: ſi neſcis, ruſtice, redde pilam.

XLV. Follis.

Ite procul, juvenes! mitis mihi convenit aetas:
Folle decet pueros ludere, folle ſenes.

XLVI. Harpaſta.

Haec rapit Antaei velox in pulvere draucus,
Grandia qui vano colla labore facit.

XLVII. Halteres.

Quid pereunt ſtulto fortes haltere lacerti?
Exercet melius vinea foſſa viros.

XLVIII. Galericulum.

Ne lutet immundùm nitidos ceroma capillos,
Hac poteris madidas condere pelle comas.

XLIX. Strigiles.

Pergamus has miſit: curvo deſtringere ferro,
Non tam ſaepe teret lintea fullo tibi.

L. Guttus corneus.

Geſtavit modo fronte me juvencus,
Verum rhinocerota me putabis.

LI. Rhinoceros.

Nuper in Auſonia Domini ſpectatus arena,
Hic erit ille tibi, cui pila taurus erat.

LII. Crepitacillum.

Si quis plorator collo tibi vernula pendet,
Haec quatiat tenera garrula ſiſtra manu.

LIII. Flagellum.

Proficies nihil, hoc caedas licet uſque flagello,
Si tibi purpureo de grege currit equus.

LIV. Dentifricium ad edentulam.

Quid mecum eſt tibi? me puella ſumat:
Emptos non ſoleo polire dentes.

LV. Myrobalanum.

Quod nec Virgilius, nec carmine dixit Homerus,
Hoc ex unguento conſtat, & ex balano.

LVI. Aphronitrum.

Ruſticus es? neſcis quid Graeco nomine dicar.
Spuma vocor nitri: Graecus es? αφρόνιτρον.

LVII.

LVII. Opobalſama.

Balſama me capiunt, haec ſunt unguenta virorum:
Delitias Coſmi vos redolete nurus.

LVIII. Lomentum.

Gratum munus erit, ſciſſo nec inutile ventri,
Si clara Stephani balnea luce petes.

LIX. Laterna cornea.

Dux laterna viae clauſis feror aurea flammis,
Et tuta eſt gremio parva lucerna meo.

LX. Laterna ex veſica.

Cornea ſi non ſum, numquid ſum fuſcior? aut me
Veſicam contra, qui venit, eſſe putat?

LXI. Fiſtula.

Quid me compactam ceris & arundine rides?
Quae primum ſtructa eſt fiſtula, talis erat.

LXII. Tibiae.

Ebria nos madidis rumpit tibicina buccis:
Saepe duas pariter, ſaepe monaulon habet.

LXIII. Soleae lanatae.

Deſuerit ſi forte puer, ſoleaſque libebit
Sumere: pro puero pes erit ipſe tibi.

LXIV. Mamillare ad mammoſam.

Taurino poteras pectus conſtringere tergo:
Nam pellis mammas non capit iſta tuas.

LXV. Muſcarium pavoninum.

Lambere quae turpes prohibet tua prandia muſcas,
Alitis eximiae cauda ſuperba fuit.

LXVI. Copta Rhodia.

Peccantis famuli pugno ne percute dentes:
Clara Rhodos coptam, quam tibi miſit, edat.

LXVII. Priapus ſiligineus.

Si vis eſſe ſatur, noſtrum potes eſſe Priapum:
Ipſa licet rodas inguina, purus eris.

LXVIII. Porcus.

Iſte tibi faciet bona Saturnalia porcus,
Inter ſpumantes ilice paſtus apros.

LXIX. Muſcarium bubulum.

Sordida ſi flavo fuerit tibi pulvere veſtis,
Colligat hunc tenui verbere cauda levis.

LXX. Botulus.

Qui venit botulus medio tibi tempore brumae,
Saturni ſeptem venerat ante dies.

LXXI. Pſittacus.

Pſittacus a vobis aliorum nomina diſcam:
Hoc didici per me dicere, Caeſar, ave.

LXXII. Corvus.

Corve ſalutator, quare fellator haberis?
In caput intravit mentula nulla tuum.

LXXIII. Luſcinia.

Flet Philomela nefas inceſti Tereos; & quae
Muta puella fuit, garrula fertur avis.

LXXIV. Pica.

Pica loquax certa dominum te voce ſaluto:
Si me non videas, eſſe negabis avem.

LXXV. Cavea eborea.

Si tibi talis erit, qualem dilecta Catullo
Lesbia plorabat, hîc habitare poteſt.

LXXVI. Narthecium.

Artis ebur medicae narthecia cernis habere
Munera, quae cuperet Paccius eſſe ſua.

LXXVII. Flagra.

Ludite laſcivi, ſed tantum ludite, ſervi:
Haec ſignata mihi quinque diebus erunt.

LXXVIII. Ferulae.

Inviſae nimium pueris, grataeque magiſtris,
Clara Prometheo munere ligna ſumus.

LXXIX. Pera.

Ne mendica ferat barbati prandia nudi,
Dormiat & triſti cum cane, pera rogat.

LXXX. Scopae.

In pretio ſcopas teſtatur palma fuiſſe.
Otia ſed ſcopis nunc analecta dabit.

LXXXI. Scalptorium.

Defendet manus haec ſcapulas mordente moleſto
Pulice, vel ſi quid pulice ſordidius.

LXXXII. Manuale.

Ne toga barbatos faciat, vel paenula libros,
Haec abies chartis tempora longa dabit.

LXXXIII. Lectus pavoninus.

Nomina dat ſpondae pictis pulcherrima pennis
Nunc Junonis avis, ſed prius Argus erat.

LXXXIV. Ephippium.

Stragula ſuccincti venator ſume veredi:
Nam ſolet a nudo ſurgere ficus equo.

LXXXV. Stibadia.

Accipe lunata ſcriptum teſtudine ſigma.
Octo capit: veniat, quiſquis amicus erit.

LXXXVI. Guſtatorium.

Foemineam nobis cherſon ſi credis ineſſe,
Deciperis: pelagi maſcula praeda ſumus.

LXXXVII. Menſa citrea.

Accipe felices, Atlantica munera, ſilvas:
Aurea qui dederit dona, minora dabit.

LXXXVIII. Menſa acerna.

Non ſum criſpa quidem, nec ſilvae filia Maurae:
Sed norunt lautas & mea ligna dapes.

LXXXIX. Dentes eborei.

Grandia taurorum portant qui corpora, quaeris
An Libycas poſſint ſuſtinuiſſe trabes?

XC. Quincupedal.

Puncta notis ilex, & acuta cuſpide cluſa,
Saepe redemptoris prodere furta ſolet.

XCI. Pocula archetypa.

Non eſt iſta recens, nec noſtri gloria coeli:
Primus in his Mentor, dum facit illa, bibit.

XCII. Calices.

Nos ſumus audaces, plebeia toreumata vitri;
Noſtra nec ardenti gemma feritur aqua.

XCIII. Phiala aurea caelata.

Quamvis Callaïco rubeam generoſa metallo,
Glorior arte magis: nam Myos iſte labor.

XCIV. Calices Vatinii.

Vilia ſutoris calicem monumenta Vatinî
Accipe: ſed naſus longior ille fuit.

XCV. Lances chryſendetae.

Grandia ne viola parvo chryſendeta mullo:
Ut minimum, libras debet habere duas.

XCVI. Vaſa Aretina.

Aretina nimis ne ſpernas vaſa, monemus:
Lautus erat Tuſcis Porſena fictilibus.

XCVII. Baſcauda.

Barbara de pictis veni baſcauda Britannis;
Sed me jam mavult dicere Roma ſuam.

XCVIII. Panaca.

Si non ignota eſt docti tibi terra Catulli,
Potaſti teſta Rhaetica vina mea.

XCIX. Boletaria.

Cum mihi boleti dederint tam nobile nomen,
Prototomis, (pudet heu!) ſervio coliculis.

C. Calices Surrentini.

Accipe non vili calices de pulvere natos,
Sed Surrentinae laeve toreuma rotae.

CI. Colum nivarium.

Setinos, moneo, noſtra nive frange trientes:
Pauperiore mero tingere lina potes.

CII. Saccus nivarius.

Attenuare nives norunt & lintea noſtra:
Frigidior colo non ſalit unda tuo.

CIII. Urceoli miniſtratorii.

Frigida non deſit, non deerit calda petenti:
Sed tu moroſa ludere parce ſiti.

CIV. Urceus fictilis.

Hic tibi donatur panda ruber urceus anſa:
Stoïcus hoc gelidam Fronto petebat aquam.

CV. Calathi.

Nos Satyri, nos Bacchus amat, nos ebria tigris
Perfuſos domini lambere docta pedes.

CVI. Calices Saguntini.

Quae non ſollicitus teneat, ſervetque miniſter,
Sume Saguntino pocula ficta luto.

CVII. Calices gemmati.

Gemmatum Scythicis ut luceat ignibus aurum,
Adſpice: quot digitos exuit iſte calix!

CVIII. Ampulla potaria.

Hac licet in gemma, quae ſervat nomina Coſmi,
Luxurioſe bibas, ſi foliata ſitis.

CIX. Cryſtallina.

Frangere dum metuis, franges cryſtallina: peccant
Securae nimium ſollicitaeque manus.

CX. Nimbus vitreus.

Ab Jove qui veniet miſcenda ad pocula, largas
Fundet nimbus aquas: hic tibi vina dabit.

CXI. Myrrhina.

Si calidum potas, ardenti myrrha Falerno
Convenit, & melior ſit ſapor inde mero.

CXII. Patella Cumana.

Haec tibi Cumano rubicundam pulvere teſtam,
Municipem miſit caſta Sibylla ſuam.

CXIII. Calices vitrei.

Adſpicis ingenium Nili: quibus addere plura
Dum cupit, ah quoties perdidit auctor opus!

CXIV. Lagena nivaria.

Spoletina bibis, vel Marſis condita cellis;
Quo tibi decoctae nobile frigus aquae?

CXV. Aqua nivea.

Non potare nivem, ſed aquam potare rigentem
De nive, commenta eſt ingenioſa ſitis.

CXVI. Idem.

Maſſiliae fumos miſcere nivalibus undis
Parce, puer, conſtet ne tibi pluris aqua.

CXVII. Matella fictilis.

Dum poſcor crepitu digitorum, & verna moratur;
O quoties pellex culcita facta mea eſt!

CXVIII. Ligula argentea.

Quamvis me ligulam dicant equiteſque, patreſque,
Dicor ab indoctis lingula grammaticis.

CXIX. Cochlearia.

Sum cochleis habilis, ſed nec minus utilis ovis:
Numquid ſcis potius cur cochleare vocer?

CXX. Annuli.

Ante frequens, ſed nunc rarus nos donat amicus:
Felix cui comes eſt non alienus eques.

CXXI. Dactyliotheca.

Saepe gravis digitis elabitur annulus unctis:
Tuta mea fiet ſed tua gemma fide.

CXXII. Toga.

Romanos rerum dominos, gentemque togatam
Ille facit, magno qui dedit aſtra patri.

CXXIII. Idem.

Si matutinos facile eſt tibi rumpere ſomnos,
Attrita veniet ſportula ſaepe toga.

CXXIV. Endromis.

Pauperis eſt munus; ſed non eſt pauperis uſus:
Hanc tibi pro laena mittimus endromida.

CXXV. Canuſinae fuſcae.

Haec tibi turbato Canuſina ſimillima mulſo
Munus erit: gaude; non cito fiet anus.

CXXVI. Bardocucullus.

Gallia Santonico veſtit te bardocucullo;
Cercopithecorum paenula nuper erat.

CXXVII. Canuſinae rufae.

Roma magis fuſcis veſtitur, Gallia rufis;
Et placet hic pueris militibuſque color.

CXXVIII. Paenula ſcortea.

Ingrediare viam coelo licet uſque ſereno,
Ad ſubitas nunquam ſcortea deſit aquas.

CXXIX. Lacernae coccineae.

Si Veneto, Praſinove faves, quid coccina ſumis?
Ne fias iſta transfuga ſorte, vide.

CXXX. Pileus.

Si poſſem, totas cuperem miſiſſe lacernas:
Nunc tantum capiti munera mitto tuo.

CXXXI. Lacernae Beticae.

Non eſt lana mihi mendax, nec mutor aëno:
Si placeant Tyriae, me mea tinxit ovis.

CXXXII. Faſcia pectoralis.

Faſcia, creſcentes dominae compeſce papillas,
Ut ſi quod capiat noſtra, tegatque manus.

CXXXIII. Coenatoria.

Nec fora ſunt nobis, nec ſunt vadimonia nota:
Hoc opus eſt pictis accubuiſſe toris.

CXXXIV. Laena.

Tempore brumali non multum laevia proſunt:
Calfaciunt villi pallia veſtra mei.

CXXXV. Lacernae albae.

Amphitheatrales nos commendamur ad uſus,
Cum tegit algentes alba lacerna togas.

CXXXVI. Gauſapa villoſa, vel mantile.

Nobilius villoſa tegunt tibi lintea citrum:
Orbibus in noſtris circulus eſſe poteſt.

CXXXVII. Cuculli Liburnici.

Jungere neſciſti nobis, ô ſtulte, lacernas:
Indueras albas, exue Callaïcas.

CXXXVIII. Udones Cilicii.

Non hos lana dedit, ſed olentis barba mariti:
Cinyphio poterit planta latere ſinu.

CXXXIX. Syntheſis.

Dum toga per quinas gaudet requieſcere luces,
Hos poteris cultus ſumere jure tuo.

CXL. Focale.

Si recitaturus dedero tibi forte libellum,
Hoc focale tuas afferat auriculas.

CXLI. Tunicae Patavinae.

Vellera cum ſumant Patavinae multa trilices,
Et pingues tunicas ſerra ſecare poteſt.

CXLII. Spongia.

Haec tibi ſorte datur tergendis ſpongia menſis
Utilis, expreſſo cum levis imbre tumet.

CXLIII. Paenula gauſapina.

Is mihi candor ineſt, villorum gratia tanta eſt,
Ut me vel media ſumere meſſe velis.

CXLIV. Cervical.

Tinge caput Coſmi folio, cervical olebit:
Perdidit unguentum cum coma, pluma tenet.

CXLV. Cubicularia gauſapina.

Stragula purpureis lucent villoſa tapetis:
Quid prodeſt, ſi te congelat uxor anus?

CXLVI. Lodices.

Nudo ſtragula ne toro paterent,
Junctae nos tibi venimus ſorores.

CXLVII. Amictorium.

Mammoſam metuo: tenerae me trade puellae,
Ut poſſint niveo pectore lina frui.

CXLVIII. Cubicularia polymita.

Haec tibi Memphitis tellus dat munera: victa eſt
Pectine Niliaco jam Babylonis acus.

CXLIX. Zona.

Longa ſatis nunc ſum: dulci ſed pondere venter
Si tumeat, fiam tunc tibi zona brevis.

CL. Gauſape quadratum.

Lodices mittet docti tibi terra Catulli:
Nos Helicaonia de regione ſumus.

CLI. Simicinctium.

Det tunicam dives: ego te praecingere poſſum.
Eſſem ſi locuples, munus utrumque darem.

CLII. Lanae amethyſtinae.

Ebria Sidoniae cum ſim de ſanguine conchae,
Non video quare ſobria lana vocer.

CLIII.

CLIII. Lanae albae.

Velleribus primis Apulia, Parma ſecundis
  Nobilis, Altinum tertia laudat ovis.

CLIV. Lanae Tyriae.

Nos Lacedaemoniae paſtor donavit amicae:
  Deterior Ledae purpura matris erat.

CLV. Lanae Polentinae.

Non tantum pullo lugentes vellere lanas,
  Sed ſolet & calices haec dare terra ſuos.

CLVI. Idem.

Lana quidem triſtis, ſed tonſis apta miniſtris,
  Quales non prima de grege menſa vocat.

CLVII. Tomentum Leuconicum.

Oppreſſae nimium vicina eſt faſcia plumae?
  Vellera Leuconicis accipe raſa ſagis.

CLVIII. Tomentum Circenſe.

Tomentum conciſa palus Circenſe vocatur:
  Haec pro Leuconico ſtramina pauper emit.

CLIX. Pluma.

Laſſus Amyclea poteris requieſcere pluma,
Interior cycni quam tibi lana dedit.

CLX. Foenum.

Fraudata tumeat facilis tibi culcita pluma,
Non venit ad duros pallida cura toros.

CLXI. Tintinnabulum.

Redde pilam, ſonat aes thermarum: ludere pergis?
Virgine vis ſola lotus abire domum.

CLXII. Diſcus.

Splendida cum volitent Spartani pondera diſci,
Eſte procul, pueri: ſit ſemel ille nocens.

CLXIII. Cithara.

Reddidit Eurydicen vati, ſed perdidit ipſe,
Dum ſibi non credit, nec patienter amat.

CLXIV. Idem.

De Pompeiano ſaepe eſt ejecta theatro,
Quae duxit ſilvas, detinuitque feras.

CLXV. Pleſtra

Fervida ne trito tibi pollice puſtula ſurgat,
Exorent docilem garrula pleſtra lyram.

CLXVI. Trochus.

Inducenda rota eſt; das nobis utile munus:
Iſte trochus pueris, at mihi canthus erit.

CLXVII. Idem.

Garrulus in laxo cur annulus orbe vagatur?
Cedat ut argutis obvia turba trochis.

CLXVIII. Signum Viſtoriae.

Haec illi ſine ſorte datur, cui nomina Rhenus
Vera dedit: decies adde Falerna, puer.

CLXIX. ΒΡΟΥΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΝ.

Gloria tam parvi non eſt obſcura ſigilli:
Iſtius pueri Brutus amator erat.

CLXX. Sauroſtonos Corinthius.

Ad te reptanti, puer inſidioſe, lacertae
Parce: cupit digitis illa perire tuis.

CLXXI. Hyacintus in tabula pictus.

Flectit ab inviſo morientia lumina diſco
Oebalius, Phoebi culpa dolorque, puer.

CLXXII. Hermaphroditus marmoreus.

Maſculus intravit fontes, emerſit utrumque:
Pars eſt una patris; caetera matris habet.

CLXXIII. Danaë picta.

Cur a te pretium Danaë, regnator Olympi,
Accepit, gratis ſi tibi Leda dedit?

CLXXIV. Perſona Germanica.

Sum figuli luſus rufi perſona Batavi.
Quae tu derides, haec timet ora puer.

CLXXV. Hercules Corinthius.

Elidit geminos infans, nec reſpicit, angues.
Jam poterat teneras Hydra timere manus.

CLXXVI. Hercules fictilis.

Sum fragilis: ſed tu (moneo) ne ſperne ſigillum.
Non pudet Alciden nomen habere meum.

CLXXVII. Minerva argentea.

Dic mihi, virgo ferox, cum ſit tibi caſſis & haſta;
Quare non habeas aegida? Caeſar habet.

CLXXVIII. Europa picta.

Mutari melius tauro, pater optime Divûm,
Tunc poteras, Iô cum tibi vacca fuit.

CLXXIX. Leander marmoreus.

Clamabat tumidis audax Leander in undis,
Mergite me, fluctus, cum rediturus ero.

CLXXX. Sigillum Giberi fictile.

Ebrius haec fecit terris, puto, monſtra Prometheus;
Saturnalitio luſit & ipſe luto.

CLXXXI. Homeri Batrachomyomachia.

Perlege Maeonio cantatas carmine Ranas,
Et frontem nugis ſolvere diſce meis.

CLXXXII. Homerus in membranis.

Ilias & Priami regnis inimicus Ulyſſes
Multiplici pariter condita pelle latent.

CLXXXIII. Virgilii Culex.

Accipe facundi Culicem, ſtudioſe, Maronis,
Ne nucibus poſitis ARMA VIRVMQVE legas.

CLXXXIV. Virgilius in membrana.

Quam brevis immenſum cepit membrana Maronem!
Ipſius vultus prima tabella gerit.

CLXXXV. Menandri Thaïs.

Haec primum juvenum laſcivos luſit amores;
Nec Glycere, vere Thaïs amica fuit.

CLXXXVI. Cicero in membranis.

Si comes iſta tibi fuerit membrana, putato
Carpere te longas cum Cicerone vias.

CLXXXVII. Cynthia Propertii Monobiblos.

Cynthia, facundi carmen juvenile Propertî,
Accepit famam, nec minus ipſa dedit.

CLXXXVIII. Livius in membranis.

Pellibus exiguis arctatur Livius ingens,
Quem mea non totum bibliotheca capit.

CLXXXIX. Salluſtius.

Hic erit, ut perhibent doctorum corda virorum,
Primus Romana Criſpus in hiſtoria.

CXC. Ovidii Metamorphoſis in membranis.

Haec tibi multiplici quae ſtructa eſt maſſa tabella,
Carmina Naſonis quinque decemque gerit.

CXCI. Tibullus.

Uſſit amatorem Nemeſis laſciva Tibullum,
In tota juvit quem nihil eſſe domo.

CXCII. Lucanus.

Sunt quidam, qui me dicunt non eſſe poëtam;
Sed qui me vendit, bibliopola putat.

CXCIII. Catullus.

Tantum magna ſuo debet Verona Catullo,
Quantum parva ſuo Mantua Virgilio.

CXCIV. Calvi de aquae frigidae uſu.

Haec, tibi quae fontes & aquarum nomina dicit,
Ipſa ſuas melius charta natabit aquas.

CXCV. Mulae Paulae.

His tibi de mulis non eſt metuenda ruina;
Altius in terra paene ſedere ſoles.

CXCVI. Catella Gallicana.

Delicias parvae ſi vis audire catellae,
Narranti brevis eſt pagina tota mihi.

CXCVII. Aſturco.

Hic brevis, ad numerum rapidos qui colligit ungues,
Venit ab auriferis gentibus Aſtur equus.

CXCVIII. Canis vertagus.

Non ſibi, ſed domino venatur vertagus acer,
Illaeſum leporem qui tibi dente feret.

CXCIX. Palaeſtrita.

Non amo, qui vincit, ſed qui ſuccumbere novit,
Et dicit melius τὴν ἀνακλινοπάλην.

CC. Simius.

Callidius emiſſas eludere ſimius haſtas,
Si mihi cauda foret, cercopithecus eram.

CCI. Puella Gaditana.

Tam tremulum criſſat, tam blandum prurit, ut ipſum
Maſturbatorem fecerit Hippolytum.

CCII. Cymbala.

Aera Celaenaeos lugentia matris amores
Eſuriens Gallus vendere ſaepe ſolet.

CCIII. Puer cinaedus.

Sit nobis aetate puer, non pumice, laevis;
Propter quem placeat nulla puella mihi.

CCIV. Ceſtos.

Collo necte, puer, meros amores,
Ceſton de Veneris ſinu calentem.

CCV. Idem.

Sume Cytheriaco medicatum nectare ceſton:
Uſſit amatorem balteus iſte Jovem.

CCVI. Notarius.

Currant verba licet, manus eſt velocior illis:
Nondum lingua, ſuum dextra peregit opus.

CCVII. Concha.

Laevis ab aequorea cortex Mareotica concha
  Fiat; inoffenſa curret arundo via.

CCVIII. Morio.

Non mendax ſtupor eſt, nec fingitur arte doloſa:
  Quiſquis plus juſto non ſapit, ille ſapit.

CCIX. Caput arietinum.

Mollia Phrixei ſecuiſti colla mariti:
  Hoc meruit, tunicam qui tibi ſaepe dedit?

CCX. Pumilio.

Si ſolum ſpectes hominis caput, Hectora credas:
  Si ſtantem videas, Aſtyanacta putes.

CCXI. Parma.

Haec quae ſaepe ſolet vinci, quae vincere raro,
  Parma tibi ſcutum pumilionis erit.

CCXII. Pueri comoedi.

Non erit in turba quiſquam *μισούμενος* iſta,
  Sed poterit quivis eſſe *δισεξάποθος*.

CCXIII. Fibula.

Dic mihi ſimpliciter, comoedis & citharaedis,
Fibula, quid praeſtas? carius ut futuant.

CCXIV. Accipiter.

Praedo fuit volucrum, famulus nunc aucupis idem
Decipit, & captas non ſibi moeret aves.

CCXV. Obſonator.

Dic quotus & quanti cupias coenare; nec unum
Addideris verbum: coena parata tibi eſt.

CCXVI. Calami aucupatorii.

Non tantum calamis, ſed cantu fallitur ales,
Callida dum tacita creſcit arundo manu.

CCXVII. Cor bubulum.

Pauper cauſſidicus nullos referentia nummos
Carmina cum ſcribas, accipe cor, quod habes.

CCXVIII. Cocus.

Non ſatis eſt ars ſola coco, ſervire palato:
Namque cocus domini debet habere gulam.

CCXIX. Craticula cum veru.

Parva tibi curva craticula ſudet ofella:
Spumeus in longa cuſpide ſumet aper.

CCXX. Piſtor dulciarius.

Mille tibi dulces operum manus iſta figuras
Extruit: huic uni parca laborat apis.

CCXXI. Jentacula.

Surgite, jam vendit pueris jentacula piſtor,
Criſtataeque ſonant undique lucis aves.

M. VALERII MARTIALIS EPIGRAMMATA QVAEDAM AFFICTA,

EXCERPTA PARTIM EX MSS. CODD. ET VETT. GLOSSARIIS; PARTIM EI AB HADR. JVNIO ET ALIIS NVPER ASSVTA.

EPIGRAMMA I. in Varum.

AD coenam nuper Varus me forte vocavit;
Ornatus dives, parvula coena fuit.
Auro, non dapibus oneratur menſa: miniſtri
Apponunt oculis plurima, pauca gulae.
Tunc ego: non oculos, ſed ventrem paſcere veni;
Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

II. in Ponticum.

Pontice, per reges diſcurris, & omnia luſtras;
Magna quidem ſequeris, Pontice: magnus homo es:
Pontice, ſi qua facis, ſine teſte facis, ſine turba;
Non adhibes multos, Pontice: cautus homo es.
Pontice, voce tua poſſes adamanta movere;
Vox tua dulce ſonat, Pontice: dulcis homo es.
Pontice, ſic alios, ſic te quoque decipit error:
Vis dicam verum, Pontice? nullus homo es.

III. de Vetula.

Tacta places, audita places; ſi non videare,
Tota places: neutro, ſi videare, places.

IV. de Milone.

Milo domi non eſt: peregre Milone profecto
Arva vacant; uxor non minus inde parit.
Cur ſit ager ſterilis, cur uxor fertilis, edam:
Quo fodiatur ager non habet, uxor habet.

V. de hiſtrionis poena.

Ante Jovis ſtatuam crepuit ſatur hiſtrio: poenam
Juppiter indixit, vivere de proprio.

VI. in effrontem.

Os atavi, patris naſum, duo lumina patris,
Et matris geſtus dicis habere tuae.
Cum referas priſcos, nullamque in corpore partem
Mentiris; frontem, dic mihi, cujus habes?

VII. ad Mattum.

Qui negat eſſe domi ſe tunc, cum limina pulſas,
Quid dicat, neſcis? Dormio, Matte, tibi.

VIII. ad Milonem.

Thura, piper, veſtes, argentum, pallia, gemmas,
Vendere, Milo, ſoles, cum quibus emptor abit.
Conjugis utilior merx eſt, quae vendita ſaepe
Vendentem nunquam deſerit, aut minuit.

IX. ad Scaevolam.

Scaevola, tu coenas apud omnes, nullus apud te:
Alterius ſiccas pocula, nemo tua.
Aut tu redde vices, aut deſine velle vocari:
Dedecus eſt ſemper ſumere, nilque dare.

X. ad Auctum.

Exigis a nobis, quem nulli ſolvis, amorem:
Quam nulli praeſtas, exigis, Aucte, fidem.
Exigis a nobis, quem non merearis, honorem:
Mirum eſt, quod non das, id tibi velle dari.

XI. de Filo.

Pallia Filus habet, digitos circumligat auro;
Sed tamen eſt Filus paupere pauperior.
Sunt Tyriae chlamydes, mille inſtrumenta, clientes
Filo: ſed tamen eſt paupere pauperior.
Atria ſunt Filo regali conſita cultu;
Sed tamen eſt Filus paupere pauperior.
Eſurit atque ſitit, gemmis inſtructus & auro,
Cyclade veſtitus eſurit atque ſitit.

Pondus

Pondus adeſſe famis, pallor macieſque loquuntur;
Aurea bulla negat, pondus adeſſe famis.
Ergo miſer ſe ſervitio pro pane locabit;
Sed ne ſit ſervus, aurea bulla facit.
Si vero quemquam pulſabit ſupplice voto;
Ut non exoret, ſerica veſtis adeſt.
Ergo ne pereat, fiat de divite pauper;
Pauper enim factus ditior eſſe poteſt.

XII. ad Aulum.

Non ſanguis, non oris honor, non gloria cenſus,
Non gravitas morum proderit, Aule, tibi.
Pauper enim tu ſemper eris, quia pauper es; & te
Colliget ulterior ulteriore gradus.

XIII. ad Regulum.

Praedicat Hermagoras, non omnibus eſſe placendum.
Elige de multis, Regule, cui placeas.

XIV. ad Aulicum.

Multa mihi donas; vereor ne multa requiras:
Nolo mihi dones, Aulice, ſi repetas.

XV. ad Germanicum.

Exaltas in lite tuam, Germanice, vocem,
Ut furias mentis vox furioſa ſonet.

XVI. ad Baſſum.

Omnis amicus amat, ſed non qui amat omnis amicus.
Sed quem, Baſſe, tu ames, eſto & amicus ei.

XVII. in Turgidam.

In noctem prandes, in noctem, Turgide, coenas,
Multimodoque mades nocte dieque mero.
Cumque cuti ſtudeas, uxorem ducere non vis:
Cum nolis; dicis: vita pudica placet.
Turgide, mentiris; non eſt haec vita pudica.
Vis dicam, quae ſit vita pudica? modus.

XVIII. in Chloën.

Laſcivo Ganymede cales: te quilibet intrat;
Hippolytos etiam reddis amore graves.
Plurimus interea tibi limen ſervat adulter;
Expoſita es cuivis: quam populare ſapis!

Demophilem cuperem te dicere, te niſi mater
Eſſe Chloën vellet: non ſapit, atque ſapit.

XIX. in Laïdem.

Formoſiſſima, Laï, foeminarum,
Dum noctis pretium * tibi requiro, * fort. *tua.*
Magnum continuo petis talentum;
Tanti non emo, Laï, poenitere.

XX. in Macrinum.

Defungi fungis homines, Macrine, negabas:
Boleti leti cauſſa fuere tui.

Plura erant; ſed quae luce digna non putamus.

SCRIPTORVM VETERVM
AC
RECENTIORVM QVORVMDAM
DE
M. VAL. MARTIALE
TESTIMONIA.

C. Plinius Caecilius Secundus, Epiſtola libri III ultima.

CORNELIO PRISCO SVO S.

AVDIO Valerium Martialem deceſſiſſe, & moleſte fero. Erat homo ingenioſus, acutus, acer, & qui plurimum in ſcribendo & ſalis haberet, & fellis; nec candoris minus. Proſequutus eram viatico ſecedentem. Dederam hoc amicitiae, dederam etiam verſiculis, quos de me compoſuit. Fuit moris antiqui, eos qui vel ſingulorum laudes, vel urbium ſcripſerant, aut honoribus, aut pecunia ornare. Noſtris vero temporibus, ut alia ſpecioſa & egregia, ita hoc imprimis exolevit. Nam poſtquam

deſiimus facere laudanda, laudari quoque ineptum putamus. Quaeris qui ſint verſiculi, quibus gratiam retulerim? Remitterem te ad ipſum volumen, niſi quoſdam tenerem. Tu, ſi placuerint hi, caeteros in libro requires. (*Lib.* X, *Epigr.* XIX). Alloquitur Muſam; mandat ut domum meam in Eſquiliis quaerat, adeat reverenter:

"Sed ne tempore non tuo diſertam
Pulſes ebria januam, videto.
Totos dat tetricae dies Minervae,
Dum centum ſtudet auribus virorum
Hoc, quod ſecula poſterique poſſint
Arpinis quoque comparare chartis.
Seras tutior ibis ad lucernas:
Haec hora eſt tua, cum furit Lyaeus,
Cum regnat roſa, cum madent capilli:
Tunc me vel rigidi legant Catones".

Meritone eum, qui hoc de me ſcripſit, & tunc dimiſi amiciſſime, & nunc, ut amiciſſimum, defunctum eſſe doleo? Dedit enim mihi, quantum maxime potuit, daturus amplius, ſi potuiſſet. Tametſi quid homini poteſt dari majus, quam gloria, laus & aeternitas? At non erunt aeterna, quae ſcripſit? Non erunt fortaſſe: ille tamen ſcripſit, tanquam futura. Vale.

Sollius Sidonius Apollinaris, Carm. IX.

Non Gaetulicus hic tibi legetur,
Non Marſus, Pedo, Silius, Tibullus,
Aut mordax ſine fine Martialis.

Idem Carm. XXIII.

Quid celſos Senecas loquar, vel illum,
Quem dat Bilbilis alta Martialem,
Terrarum indigenas Ibericarum?

Aelius Spartianus, in Hiſtor. Auguſta.

Idem (*Aelius Verus*) Ovidii libros amorum in lecto ſemper habuiſſe; idem Martialem, Epigrammaticum poëtam, Virgilium ſuum dixiſſe (*fertur*)

Aelius Lampridius, in Alexandri Severi Vita.

Leporem quotidie habuit, venationem frequentem; ſed eam cum amicis dividebat, & his maxime, quos ſciebat per ſe non habere. Nec divitibus quicquam talium munerum miſit; ſed ab his ſemper accepit. Et quod ille leporem quotidie haberet, jocus poëticus emerſit, idcirco quod multi ſeptem diebus pulchros eſſe dicunt eos, qui leporem comederint, ut Martialis Coci epigramma ſignificat,

quod contra quandam Gelliam ſcripſit hujuſmodi: (*Lib. V, Epigr. XXIX.*)

"Cum leporem mittis, ſemper mihi, Gellia, mandas,
Septem formoſus, Marce, diebus eris.
Si verum dicis, ſi verum, Gellia, mandas,
Ediſti nunquam, Gellia, tu leporem".

Sed hos verſus Martialis in eam, quae deformis eſſet, compoſuit; poëta vero temporum Alexandri haec in eum dixit:

"Pulchrum quod vides eſſe noſtrum regem,
Quem Syrum ſua detulit propago,
Venatus facit, & lepus comeſus,
Ex quo continuum capit leporem".

Jovianus Pontanus, de Sermone lib. III, cap. XVIII.

Valerius Martialis artificioſſimus Epigrammatum ſcriptor, ita in iis quidem jocatus eſt, ut frequentius carpat, quam delectet: tametſi e demorſione ipſa delectatio quoque paritur. Adhaec dictis ejus partim occultiſſima quaedam inſunt ſpicula *&c.* ſunt tamen dicta ejus in univerſum arguta, ſubtiliterque conquiſita; abſtruſae ſententiae, eaedemque rarae, ſalſae, aculeatae: inventiones vero maxime acutae: verba autem praecipue accommodata, quae-

que non prima tantum facie, atque in ipſo explicatu, lectorem alliciant atque auditorem: verum quae in ejus animo relinquant tacitam quandam quaſi ſubtitillationem.

Joannes Sarisberienſis, Curial. Nugar. lib. VII, cap. XII.

Poëticum illum te ſubito miraberis inveniſſe, pictorem qui ad omnia, quae neceſſitas exigit, ſcit fortaſſe ſimulare cupreſſum. Deſipit ita Rufus in Naevia, a qua eum, teſte Coquo, nullus caſus avertit. Nam

"Quidquid agit Rufus, nihil eſt niſi Nàevia Rufo;
Si gaudet, ſi flet, ſi tacet, hanc loquitur.
Coenat, propinat, poſcit, negat, innuit, una eſt
Naevia: ſi non ſit Naevia, mutus erit".

Lib. I, Epigr. LXVIII.

Idem lib. VIII, cap. VI.

Peregrinos odores non niſi diſſolutis & amatoribus convenire, Comicus & Coquus docent.

Idem lib. eod. cap. XIII.

Nam foenerator, ut plus recipiat, interdum aliquid praelargitur. Unde Coquus:

"Munera quod ſenibus viduiſque", &c.

Epigr. LVI. lib. IV.

Vetus Gloſſarium Latinum.

"Petaſo, Petaſonis"; perna, baconus. Martialis Coquus:

"Et pultem dubiam cum petaſone voras".

Extat lib. III, Epigr. LXXVII, ubi vulgo: "Et pulpam dubio".

Laudatur ab eodem Gloſſographo etiam alibi, & ſub "Martialis Coqui" nomine praeterea fungi-num hoc diſtichon:

"Defungi fungis homines, Macrine, negabas:
Boleti leti cauſa fuere tui".

Angelus Politianus, Miſcellan. cap. VI.

Nimis enim foret inſubidus poëta: quod nefas credere.

Item cap. LII.

Sane per totum epigramma ſignate uſus eſt verbis argutiſſimus poëta &c. ut ſit hoc epigrammate nihil utique penſitatius.

Idem in Declamatione pro Quintiliano.

Ut ab ingenioſiſſimo Latinorum epigrammatum poëta, & "vagae juventutis moderator, & Romanae gloria togae" vere meruerit appellari.

Julius Caeſar Scaliger, poëtic. lib. III, cap. CXXVI.

Epigrammatis virtutes peculiares, brevitas & argutia: hanc Catullus non ſemper eſt aſſecutus, Martialis, poëta argutiſſimus, nuſquam omiſit.

Idem lib. VI.

Ne Martialem quidem transferre libet ad meliora. Multa ſunt ejus epigrammata divina; in quibus & ſermonis caſtitas, & argumenti ſpecies luculenta eſt: verſus vero candidi, numeroſi, pleni, denique optimi.

M. Antonius Muretus in Commentar. ad Catullum. (*iniquus in Martialem cenſor.*)

Romani & ſerius attigerunt poëticam, & coluerunt negligentius, & minime longo tempore in recte ſcribendorum poëmatum via perſtiterunt. Si quidem cum a rudibus apud eos poëtica profecta principiis, tandem per multos gradus ad Virgilium perveniſſet; quo ego homine nihil ſtatuo fieri potuiſſe divinius: ita poſtea coepere ingenia in deterius labi; ut mirum ſit, quanta quam brevi tempore ſit conſecuta mutatio. Hiſpani poëtae praecipue & Romani ſermonis elegantiam contaminarunt, &,

cum inflatum quoddam & tumidum, & gentis ſuae moribus congruens, inveniſſent orationis genus, averterunt exemplo ſuo caeteros a recta illa & ſimplici, in qua praecipua poëtarum ſita laus eſt, & in quam ſuperiores omni ſtudio incubuerant, imitatione naturae. Itaque fere poſt Auguſti tempora, ut quiſque maxime verſum inflaverat, ſententiam maxime contorſerat, eo denique modo locutus fuerat, quo nemo ſerio ſoleret loqui, ita in pretio haberi coepit. Quin etiam fucatus ille ſplendor, & adulterina eloquentiae ſpecies, ita nonnullorum, qui verae eloquentiae guſtum non habent, occaecavit animos, ut his quoque temporibus exſtiterint Hiſpani duo, homines caeteroqui & imprimis eruditi, & ſcriptis editis nobiles, quorum alter Lucanum Virgilio, alter Martialem Catullo anteponere veritus non eſt. Quorum ab utroque ita diſſentio, ut ſi quis Deus poteſtatem mihi optionemque faciat, non dicam Virgilii, (cui videor injuriam facere, ſi eum ullo modo cum caeteris comparem) ſed Ennii alicujus, aut Furii, quam Lucani, multo ſimilem in ſcribendo eſſe me malim. Inter Martialis autem & Catulli ſcripta tantum intereſſe arbitror, quantum inter dicta ſcurrae alicujus de trivio, & inter liberales ingenui hominis jocos, multo urbanitatis aſperſos ſale. Neque vero negaverim, multa in Martiale quoque non inſcienter dicta reperiri: ſed

profecto deteriorum longe numerus major eſt. Latinae quidem orationis nativa illa, minimeque quaſi pigmentis infuſcata germanitas, in Martiale nulla eſt; in Catullo praecipua. Iis de cauſis cum ab illo altero, neſcio quo modo, ſemper abhoruiſſem, Catullum contra nunquam non mirabiliter amavi, &c.

Adrianus Turnebus, Adverſ. lib. VIII, cap. IV.

Quid vetat attingere feſtiviſſimi poëtae Martialis luſus, atque in his operam ludere? Non ſemper ſupercilia adducenda ſunt.

Idem lib. XIII, cap. XIX.

Cum a lepidiſſimo poëta (nec enim illis aſſentior, qui ſcurram ineptum eum appellant, neque ſatis elegante Muſa libros epigrammatum ſcripſiſſe autumant) lib. III, Epigr. XCIII canitur,

"Admittat inter buſtuarias moechas", &c.

Juſtus Lipſius, I Epiſtolic. Quaeſt. Epiſt. V.

Quid cenſes tu? non melius de Martiale Scaliger judicavit, qui verſus eos candidos, numeroſos, plenos, epigrammata multa divina dicit, quam ille, qui ſcurram de trivio appellat? Nollem excidiſſet viro magno hoc judicium judicii diſſimile, &c.

Idem de Amphit. cap. XV.

Deſignatorum "facete ſaepe meminit acutus & capitalis ille Hiſpanus".

Siniſtra quaedam judicia infelicium criticorum de Martiale.

RAPHAEL VOLATERRANVS, Commentariorum Urbanorum lib. XVII.

M. VAL. MARTIALIS, poëta epigrammatum, e Bilbili oppido Celtiberiae. Romae annos triginta commoratus, in Hiſpaniam demum revertit, pauper admodum, & viatico a Plinio nepote, ut in ejus epiſtola declaratur, adjutus. Amicos coluit Stellam, Silium Italicum. Adſcitus & in ordinem Equeſtrem, & jura trium liberorum adeptus eſt. Reliquit epigrammatum librum omnino rejiciendum, quippe qui neque elegantiae Latinae, neque moribus proſit.

PAVLVS JOVIVS, in Elogiis Virorum litteris Illuſtrium, in Marco Antonio Caſanova.

M. Ant. Caſanovae, Comenſe patre Romae genito, arguti epigrammatis palmam detulit illa ipſa

Roma, ſeverae auris judicio ſuperba, nec unquam in confeſſo pudore poëtis adulatrix: quod lepida, & ſalſis finibus aculeata carmina factitaret. Elocutioni caſta tamen puritas, ac in numero ſaepe duro lenitas defuit, qualis in Catullo praetenero poëta conſpicitur: cum ingenioſe mordaci & impuro Martiali perſimilis eſſe mallet, ut una praeſertim peracutae circumductaeque ſententiae gloria duceretur, &c.

ANDREAS NAVGERIVS,

auctore in iiſdem Elogiis P. Jovio.

Cum epigrammata praeſtanti judicio lepidiſſime ſcriberet, non ſalſis aculeatiſque finibus, ſed tenera illa & praedulci priſca ſuavitate claudebat; adeo Martiali ſeverus hoſtis, ut quotannis, ſtato die Muſis dicato, multa ejus volumina, tanquam impura, cum execratione Vulcano dicarentur.

Digitized by Google

Digitized by Google